LUCIAN PENESCU

TAINA

Colecţia Clepsidra.

Editura EMINESCU
Bucureşti 1980

Coperta de: SERGIU DINCULESCU

Capitolul I

Trebuie neapărat să vi-l descriu pe locotenentul Petre Neagoe ca totul să fie clar de la început. Acest ofiţer de miliţie cu state de începător a trecut prin două trepte ale muncii. La început, pentru scurt timp, la biroul economic din oraşul M., acum reprofilat la judiciar. Era în faţa mea aşa cum îl ştiam. Bine legat, chiar prea bine, înalt, blond, pielea albă, ochii albaştri... Are ochii albaştri ca florile acelea de cîmp... Am uitat cum le cheamă... Ba nu, mi-am adus aminte, albăstrele. Cînd îl priveam toată fiinţa lui îmi devenea simpatică. Şi să mai zici că şefii judecă pe subordonaţi obiectiv! Recunosc, în cazul lui Neagoe dau dovadă de subiectivism. Dealtfel, ce să mai lungesc vorba, doar oamenii de ştiinţă au stabilit că este suficient să citeşti în ochii omului, să-i studiezi faţa, şi poţi să-i determini fără a greşi caracterul. Eu aşa am procedat de mult şi de atunci tot timpul şi cu mîna pe inimă vă mărturisesc că nu m-am înşelat niciodată. Niciodată. Deci nici în cazul lui Neagoe sper să nu mă înşel.

— Tovarăşe căpitan, vă deranjez cu o problemă pe care singur nu o pot rezolva.

Ştiam că are un dosar de soluţionat, nu prea complicat, pe care, chiar eu, şeful său, căpitanul Virgil Pop, îl

studiasem bine.

—??

— Tovarăşe căpitan, credeţi-mă, nu vreau să mă catalogaţi de la început ca lipsit de experienţă, „omul care nu se descurcă”, dar simt că ceva trebuie clarificat împreună cu dumneavoastră. Altfel nu pot.

Deci nu m-am înşelat. Un băiat deschis, poate puţin pripit, lipsa de experienţă sau… cine ştie.

— Despre ce e vorba?

— Am un dosar în lucru, dar nu la el propriu-zis vreau să mă refer. Ieri dimineaţă mi-aţi repartizat în corespondentă o scrisoare…

Îmi aminteam. Primisem o scrisoare nesemnată în care eram înştiinţaţi că o anume femeie nu murise de moarte naturală, că a fost ucisă de fostul ei soţ. Atît. Trebuia să verificăm chiar şi acea scrisoare anonimă şi să stabilim adevărul. De ce nu a avut curajul să semneze?

— Ei, continuă.

— Este vorba de Adina Moraru, o femeie de 46 ani, care a murit în urmă cu 40 de zile.

— Ucisă?!

— Aşa ne spune scrisoarea nesemnată.

— Şi?

— Am verificat ce s-a putut în două zile. Dealtfel, azi răsfoind ziarul „România Liberă” la pagina cu decese am găsit următorul anunţ: „Adrian fiu şi familia Moraru amintesc că au trecut 40 de zile de la trista despărţire de Adina. Nu o vom uita niciodată”. Verificarea am făcut-o repede. Femeia era contabilă la grădiniţa nr. 7 din municipiu şi suferea de inimă de la vîrsta de 30 ani. Internată în repetate rînduri, moartea a survenit chiar în Spitalul judeţean, unde i s-a făcut şi autopsia. Nimic suspect.

— Deci nu e vorba de crimă.

Locotenentul m-a privit blînd. Şi cînd tocmai voiam să-i spun că pentru toate astea trebuie să întocmească raport şi să-l depună, fiindcă ştiu să citesc, tocmai atunci am zîmbit îngăduitor şi asta l-a făcut să continue.

— Raportul medicului legist nu poate fi pus la îndoială… Despărţită de soţ acum cinci ani, are un copil, pe Racoş Adrian, în vîrstă de 20 de ani, acum student în anul întîi la facultatea de mecanică din R. Fostul ei soţ, Silviu Racoş, în vîrstă de 50 de ani.

— Pictorul?

— Da. Este pictor, se pare talentat.

— Nu se pare, este!

Mi-a părut rău de tonul cam autoritar, dar n-am încercat să mă scuz. Îl cunoscusem cu ani în urmă la o expoziţie personală, deschisă la salonul artelor. De fapt nu mi-l amintesc decît vag. Lucru sigur este că tablourile sale mi-au plăcut în mod deosebit. Era ceva aparte. Mă apropiau mai mult de pictura clasică, de care toate lucrările scrise ulterior despre arta modernă, expresionismul, fovismul, cubismul, suprarealismul, abstracţionismul, nu au reuşit să mă îndepărteze. Atunci i-am reţinut numele. Numai atît. Trist? Vesel? Nu pot să-mi amintesc nimic mai mult despre pictor ca om, ca figură. Mi se pare că mai am şi acum catalogul expoziţiei. Zilele trecute, cînd am făcut puţină ordine în birou, parcă l-am zărit.

L-am privit în tăcere pe locotenentul Neagoe, apoi, cu gesturi leneşe, dar sigure, am început să caut catalogul expoziţiei de pictură a lui Racoş. Am găsit totul. Prezentarea şi lucrările. Neagoe a văzut că mă preocupă ceva. A încetat să mai vorbească, urmărindu-mă cu atenţie. Opt pagini, alternînd textul cu reproducerile. Am citit cu glas uşor, dar accentuat, prezentarea.

Încercam să-mi amintesc măcar un tablou. Contururile rămîneau neclare. Am continuat.

Autorul catalogului nu era localnic. Prezentarea m-a fascinat. Retrăisem în parte clipe şi imagini uitate de mult. Atunci, ca şi acum, era toamnă. Acum, abia un început timid de anotimp, cu zile ceva mai friguroase ca înainte dar cu ploi aproape zilnice. Mărunte de tot. M-am surprins întrebîndu-l pe ofiţerul din faţa mea:

— Ţi se pare ceva anormal în toată această poveste?

— Da, dar nu moartea.

— Atunci ce?

— Iertaţi-mă că mă îndepărtez de la subiect, tovarăşe căpitan. Nu vi se întîmplă şi dumneavoastră ca uneori, conducînd maşina, deşi totul decurge normal, să aveţi intuiţia că cel din faţa dumneavoastră, pieton sau automobilist, va săvîrşi o greşeală?

— Deci şi în cazul ăsta presupui că... Că nu ar strica să adîncim cercetările. Cine a întocmit scrisoarea şi pentru ce? De ce nu s-a iscălit? De ce ne-a trimis-o nouă? Să ne spună un neadevăr... sau poate adevărul?!

Apoi hai să facem puţină lumină. În conformitate cu legea privind asigurarea sănătăţii populaţiei, în cazul decesului survenit într-o unitate sanitară, cazul nostru, autopsia este obligatorie. A fost făcută. Autopsia a fost efectuată chiar de medicul legist. Deci nu sînt dubii. O moarte obişnuită... Adică, normală. Dacă nu este crimă, ce rost poate avea scrisoarea?! Să ne alarmeze?... Greu de crezut după 40 de zile de la înhumare. Să arunce vina pe fostul soţ?! Numai un naiv ar putea crede că o scrisoare anonimă, care urmează să fie verificată temeinic în asemenea cazuri, ar putea schimba lucrurile. Bineînţeles dacă adevărul este deja bine stabilit. Totuşi... la ce poştă a fost pusă scrisoarea?

— La poşta din oraşul nostru, în raza oficiului poştal numărul 2. De acolo are ştampila. Plicul nu poartă nici o menţiune decît adresa miliţiei, totul scris la maşină, marca „Consul“, aşa cum am bănuit la început şi cum ulterior mi-a precizat laboratorul.

Lăsînd capul în jos, cu un aer de vinovăţie, mi s-a destăinuit:

— La şcoala de ofiţeri am învăţat să scriu la o maşină cu această marcă. Era normal să...

— Te pomeneşti că tu eşti autorul! Sau măcar complice. Nimic nu-i imposibil. Ba ar fi chiar prea interesant! Prea palpitant!

Şi rîzînd am continuat discuţiile noastre.

— Îţi dau dreptate că nu putem să privim cu uşurinţă cazul. Pentru început să clarificăm care a fost scopul

expedierii acestei scrisori. Dacă aflăm, vom da imediat şi peste cel care a scris-o. Nu-i aşa?

— Este, tovarăşe căpitan.

— Cu pictorul, fostul soţ al decedatei, ai stat de vorbă?

— Încă nu. De aceea voiam să vă cer dezlegare…

Înainte de a-mi da acordul, a sunat telefonul. Am ridicat receptorul şi am rămas stupefiat de vestea care mi se transmitea. Locotenentul mă urmărea încordat. A surprins privirea mea aspră, aţintită asupra lui.

— De stat de vorbă va fi imposibil. Fiindcă de două zile Racoş nu se mai află în viaţă, i-am spus cu vădit reproş, după terminarea convorbirii.

— De două zile?…

— Da.

— Deci din aceeaşi zi cînd a fost expediată scrisoarea; Formidabil!

— Ce-i atît de formidabil în asta? i-am atenuat avîntul, dar am înţeles că nişte gînduri anume îl frămîntau şi-şi cereau dezlegare. Şeful ne-a anunţat că trebuie cercetată cu atenţie cauza morţii, pictorul deţine, prin înregistrare legală, unele bunuri care aparţin patrimoniului cultural naţional, două tablouri, în primul rînd, dar şi altele, aşa că lucrurile nu sînt chiar atît de simple.

— Am înţeles.

— Mi s-a spus că este acasă. Acolo a fost ucis. Femeia care făcea curat l-a descoperit ieri. Şi a anunţat miliţia.

— Trebuie să fie ceva la mijloc. Tablourile alea, tablourile pictorului, moartea soţiei, scrisoarea asta, se cam unesc toate în acelaşi timp.

— Cam… Şi maşinal am început să-mi fac ordine pe birou, de fapt ordine în toate variantele posibile ale cazului. Posibile pentru un căpitan cu destulă experienţă în judiciar. Tot în tăcere, locotenentul îşi compunea probabil variantele lui.

După ce am considerat că am făcut destulă ordine, am luat un ton grav:

— Locotenente Neagoe, aprobarea ce mi-o cereai a devenit acum sarcină. Pentru amîndoi. Cere maşina de

serviciu. Vom trece să luăm procurorul şi medicul legist. Ne va urma laboratorul. Dar fără prea mult zgomot. Racoş este o persoană bine cunoscută în municipiu şi fii convins că vestea a împînzit oraşul. Prezenţa noastră îţi închipui ce prilej de imaginaţie. Să meargă cu noi şi ofiţerul de la economic care se ocupă cu patrimoniul cultural naţional.

— Voi proceda întocmai, tovarăşe căpitan.

A părăsit încăperea calm, sigur de el, mişcîndu-şi dezinvolt statura atletică. M-am uitat pe fereastră. Ora zece şi soarele era ascuns în nori. Nu mai ploua însă. Termometrul arăta douăzeci de grade. Cam puţin pentru luna august... Cu acest gînd care ascundea altele, am coborît scările.

Capitolul II

O casă mare, cu un singur etaj, gen vilă, la marginea oraşului T., chiar lîngă linia de cale ferată. Pare să aibă peste zece camere. În fundul curţii alte cinci-şase încăperi construite toate în stil vagon. Gard viu, multă verdeaţă, poate şi flori, fiindcă de văzut nu se mai vedea nimic. Vegetaţia se uscase de secetă. Linişte destulă.

În această vilă era, sau mai bine zis fusese locuinţa pictorului Silviu Racoş. Un apartament compus din două camere, baie, bucătărie, debara. Celelalte încăperi erau locuite de alţii.

Cadavrul întins pe divanul nedesfăcut din prima cameră avea o poziţie normală. Normală ca pentru somn. Dar îmbrăcat chiar şi cu haină. Medicul a primit încuviinţarea de a intra în acţiune. Îi urmăream fiece mişcare, fiece trăsătură a feţei. Aveam neapărată nevoie de cuvîntul său. Moarte naturală sau omor?

— Curios, tare curios sînt, m-am grăbit, aşteptînd un răspuns.

—?!

M-a privit prin ochelari fără nici o expresie. Medicul legist Avram îmbătrînise. Apropia şaizeci de ani. Acum îl

vedeam bine. Bine de tot.

— Omul ăsta a fost strangulat… spuse după un timp.

— Ucis!?

— Sigur, ucis. Strangulat. Dar…

— Spuneţi…

— Normal, la strangulare, ar trebui să existe un şanţ de sugrumare la gît, însă aici s-a folosit altceva decît mîna.

— Vreun laţ de frînghie, un fular…

— Nimic din toate astea. Curios. Nu am mai întîlnit aşa ceva.

— Atunci poate nu este strangulare?!

— Este.

Îl priveam din nou. Niciodată nu greşise şi lucram de şase ani. împreună. Nu se pripea.

— În afară de asta, omul nu a fost omorît aici, pe pat.

— Cum?

— Uitaţi-vă. Artera carotidă a fost strînsă puternic ca la spînzuraţi. La autopsie, traheea va arăta acest lucru. Prin strîngerea arterei carotide s-a determinat lipsa de alimentare cu oxigen a creierului şi pierderea cunoştinţei. Strîngerea traheei a cauzat încetarea respiraţiei. Inima, chiar dacă a mai bătut cîteva minute, s-a oprit, moartea survenind rapid, în plină inconştienţă. A fost strangulat cu antebraţul. Sau poate cu amîndouă.

— Deci nu a fost omorît pe pat?

— În nici un caz. Mai degrabă pe un scaun, poate că pe scaunul de la această masă. E o presupunere. Asasinul se afla în spate, să zicem, o cunoştinţă a victimei. Oricum, pictorul nu se aştepta să fie atacat… Deci asasinul stătea la spatele lui, în picioare. Poate discutau. Brusc trece braţul drept peste umărul drept şi bărbia pictorului, strîns pe lîngă gît. În acelaşi timp sprijină antebraţul stîng pe umărul şi omoplatul stîng al acestuia, sprijinind poate capul pe acest umăr şi încrucişînd mîinile. Imediat trage cu antebraţul drept spre înapoi presînd asupra gîtului şi, pentru a intensifica acţiunea, apasă cu capul asupra capului victimei, în sens contrar. Că a fost aşa este aproape sigur. Există cazuri cînd această strangulare se poate efectua şi prin

apucare cu mîna dreaptă de bicepsul stîng, iar mîna stîngă se sprijină pe ceafa victimei. Însă la ceafă, pictorul nu are nici un fel de urmă.

— Este exclus să nu se fi apărat?...

— Nu avea cum. Dacă ar fi fost mai puternic, mai sportiv... ar fi ripostat. Nu-l vedeţi cum arată? Destul de firav.

— Înseamnă că asasinul este un om puternic, o constituţie fizică bine făcută...

— Poate să arate ca ajutorul dumneavoastră, locotenentul Neagoe, poate ceva mai robust.

— Totuşi victima trebuia să se zbată, să strige.

— De strigat era imposibil. De zbătut, sigur că da...

A schiţat gestul de a se aşeza pentru a „reface“ crima. L-am oprit energic.

— Încă nu. Poate sînt urme...

— Da. Scuzaţi-mă. Şi-şi continuă supoziţiile.

— Instinctiv a aruncat picioarele înainte. Posibil să se fi lovit de masă...

S-a întors brusc, s-a apropiat de victimă ca să cerceteze şi exact sub genunchi, medicul legist constată îndată cîteva echimoze.

— Nu este exclus să fie urmele lăsate de luptă, de mişcările de apărare ale victimei. Moartea a fost fulgerătoare. Apoi ucigaşul l-a aşezat în pat.

— Cînd a survenit moartea?

— Aproximativ în urmă cu două zile. Să zicem marţi seara. Deocamdată atît.

— Aţi putea să-mi spuneţi cînd este gata constatarea medico-legală?

— Dacă îl am azi – şi arătă spre cadavru – într-o oră-două...

— Deci, spre seară.

— Pot să refuz un vechi colaborator? Mai ales că este un caz deosebit.

Şi medicul legist plecă imediat.

Locotenentul major de miliţie Petia, specialist în problemele patrimoniului naţional, se pregătea să

raporteze. L-am încuviinţat.

— Piesele aparţinînd patrimoniului se află aici, în cealaltă cameră. Am verificat. Este vorba de două lucrări ale pictorului Theodor Aman, una reprezentînd un peisaj la ţară, alta, un peisaj la Sinaia. S-a făcut expertiză atunci cînd a trebuit şi s-a dovedit că sînt autentice. Le cunosc de acum trei ani.

— După efectuarea percheziţiei să fie luate pentru o nouă expertiză, am hotărît.

— Da, o nouă expertiză este necesară, întări locotenentul major.

— Deci nu jaful pare a fi mobilul crimei, am spus-o mai mult pentru locotenentul Neagoe.

— Cred că nu, tovarăşe căpitan, se alătură părerii mele locotenentul Petia.

Prima cameră este într-o ordine perfectă. O masă rotundă la mijloc, cu trei scaune tapiţate cu catifea roşie. Divanul cu o noptieră la capăt. Un şifonier mare cu trei uşi, perdele grele de mătase naturală. Sobă de teracotă cu gaze. O lustră cu cinci braţe, aproape candelabru. Trei fotografii înrămate pe pereţi. Nimic altceva. Nici un fel de pictură. Pe jos un covor moale, persan, într-o singură culoare, maro închis. Nu-mi plăcea interiorul. Era ceva care nu se potrivea, dar nu ştiam anume ce.

Cealaltă cameră are la fel, în mijloc, o masă de lemn cu un singur scaun, un dulap-vitrină conţinînd destule cărţi, în special de artă, o canapea vişinie, un covor aproape identic cu cel din camera mortuară şi într-un colţ, un dulap cu uşi de sticlă. Alături un fel de şevalet pe care era prins un carton, început de tablou. Linii, linii albe, roşii, verzi. Nimic altceva. Pereţii erau împodobiţi aici de cele două picturi ale lui Theodor Aman şi de încă alte zeci de tablouri ale răposatului. Le-am recunoscut imediat. Peisaje, case şi uliţe vechi, toate pictate în stil clasic. Atunci, lucrarea de pe şevalet să nu-i aparţină?…

Vitrina era plină de cutii de tot felul. Un fel de bazar cu filmuleţe pentru copii. În ele însă erau culori. Pe raftul al treilea, exact la nivelul privirii mele, locuri marcate: poliţă

de lemn lustruită, lăcuită bine, pe care praful depus în strat mic arată că de cel mult cinci-şase zile fusese şters. Dar unele locuri erau fără praf. Locuri mici, cu forme neregulate, ca un abur. Ca o urmă a răsuflării omului pe un geam rece. Fusese ceva expus şi apoi luat? Cînd? În ce zi? La ce oră? Şi ce anume? I-am spus bineînţeles fotografului să acorde atenţie deosebită acestor urme, să-mi aducă urgent cît mai multe probe, clare, să mărească respectivele clişee.

— Tovarăşe căpitan, acolo au fost bibelouri, încercă să descifreze taina locotenentul Neagoe. Şapte.

— Bibelourile lasă urme netede, nu zimţate. Rotunde, pătrate, cu muchii închegate în forme geometrice de tot felul, dar în nici un caz cu atîtea postamente zimţate. Nu au fost bibelouri, ci altceva.

Unde lucra Racoş? mă întrebam. Aici nu. E prea curat. În cealaltă cameră? Nici acolo. Tot ordine şi curăţenie. Tocmai asta mă face să cred că asasinul a urmărit ceva. În baie? Locotenentul mi-a ghicit gîndurile:

— La atelierul din strada Săgeţii nu mergem?

— Avea un atelier?

— Da. Uitaţi contractul. Atelier de pictură, strada Săgeţii numărul 17. Actul este datat cu un an în urmă şi văd aici chitanţele de plata chiriei. Inclusiv pe această lună…

— Trimite acolo un subofiţer. Să fie cu ochii în patru pînă venim noi. Ai grijă să fie schimbat la timp… dacă vom întîrzia. Pînă atunci vom proceda la anchetarea femeii care a descoperit cadavrul şi a celorlalţi din vilă. Sper să nu fie prea mulţi. Casa este proprietate particulară?

— Nu, naţionalizata. A aparţinut unui negustor care a murit în 1950. Nu mai locuia aici. Cartea de imobil este la mine.

— Foarte bine. Acum să-mi aduci aici pe femeia aceea… Pe ceilalţi îi vom asculta în parte, la locuinţele lor. Ca să nu-i. deranjăm, prea mult.

Locotenentul a dispărut într-o clipă…

Oare asasinul cum a părăsit încăperea? Pe uşă? Din apartament se iese direct în curte. Baia mai avea o uşiţă şi

spre o cameră interioară, un fel de hol de trecere spre ceilalţi, locatari. Dar era zăvorîtă şi se vedea că nu mai fusese de mult timp întrebuinţată. Mult praf, foraibărul ruginit... Deci, totuşi a intrat şi a ieşit pe uşa principală, fiindcă ferestrele sînt atît de bine închise încît intrarea pe această cale în locuinţă sau părăsirea ei nu a fost posibilă. Să fie un cunoscut al casei?... Şi nu l-a observat nimeni?...

Locotenentul s-a întors repede. L-am aşteptat în prima cameră.

— Aceasta este femeia, tovarăşa Ioana Staicu, spuse el.

Bine făcută, înaltă, brunetă, cam de cincizeci de ani.

— Unde locuiţi?

— La două case de aici. Veneam de trei ori pe săptămînă să deretic prin casă la domnu pictor.

— Ultima dată cînd aţi fost?

— Marţi seara. Pe la orele nouă, răspunse ea destul de descumpănită.

— Se întunecase?

— Puţin. Vroiam să las un bilet că nu pot veni miercuri.

Simţeam cum i s-a aşezat un nod în gît.

— Trebuia să mă duc la fata mea să-i îngrijesc de copil, că pleca în concediu.

— Aveaţi cheie?

— Aveam. Uitaţi-le aici. Şi cum vă spuneam, am descuiat uşa crezînd că domnu pictor nu este acasă. Pentru că nu era lumină, ca de obicei.

Aproape se bîlbîise.

— După ce aţi intrat, ce-aţi făcut?

— Am aprins lumina. Şi cînd m-am apropiat de pat... am crezut că a adormit aşa îmbrăcat. L-am strigat... şi nu mi-a răspuns. Cînd m-am uitat bine, am înţeles că era mort.

A lăsat capul în jos. Părea afectată. Poate chiar suferea.

— De mult făceaţi curăţenie la el?

— De trei ani.

— Numai atît.

— Da. Trei ani.

— M-am referit la altceva. Numai curăţenie făceaţi?

— Spălam, călcam, dar nu aici.

Aveam în fond dreptul să pun o întrebare care, în situaţia de faţă, nu era chiar deplasată. Dar m-am oprit. În orice caz, dacă femeia ţinea loc de tovarăşă de viaţă, ştia mai multe.

— Fiindcă asupra mortului nu mai sînt dubii – şi am ţintit-o cu privirea – vreau să vă întreb dacă nu aţi observat ceva schimbat. Ceva nelalocul lui, aici, în această cameră, sau dincolo.

— Eu nu cunosc decît această cameră. Numai aici făceam curăţenie. În altă parte nu ştiu.

— În cealaltă cameră făcea singur curat?

— Poate. Făcea singur.

Am privit-o direct şi m-am convins că nu spune adevărul.

— După ce l-aţi găsit mort, ce-aţi făcut?

— Ce să fac?? M-am îngrozit şi am ieşit.

— Încuind uşa.

— Da.

— Deci calmă.

Se uita la mine, palidă. Începuse să tremure puţin. Eram amîndoi în picioare şi ne priveam.

— Credeţi că eu…

— Ce să cred?

— Că eu l-am…

—?!…

— Ucis.

— Cine altcineva?

— Nu eu, domn ofiţer. Nu aveam pentru ce. Domnu pictor nu era bogat. Vă spun eu.

— De unde ştiţi?

— Nu-mi spunea dînsul?! Erau zile cînd trăgea mîţa de coadă.

— Se împrumuta de la alţii?

— Niciodată. Făcea ce făcea şi se descurca singur.

De unde atîta siguranţă? Pictorul i s-a confesat? Atunci relaţiile dintre ei au fost de altă natură decît de la proprietar la femeia de serviciu.

— Şi după ce aţi părăsit casa, aţi spus cuiva ceva?

— Nu. Mi-a fost frică. Toată noaptea nu am dormit. Am sperat că totuşi nu este mort.

— Cum aşa?!

— Nu puteam să cred. Dimineaţa am venit din nou. Uşa era încuiată şi linişte. Am descuiat şi l-am văzut la fel. M-am convins că este mort. Dar nu-mi mai era frică.

— Ieri dimineaţa…

— Da. Ieri dimineaţa.

— Ce oră era?

— Zece-unsprezece…

— Păi nu prea era dimineaţă. N-aţi dormit toată noaptea aceea, dar ce-aţi făcut în dimineaţa de miercuri?

— Nu ştiu. Adică ştiu. M-am plimbat prin curte, prin casă. Nu-mi venea să cred. Nu puteam să cred că domnu pictor este mort, că n-o să-l mai văd niciodată.

M-a privit parcă cerînd milă. Era galbenă la faţă.

— N-aţi vrea să ieşim afară? Nu mai pot sta aici. Nu-i destul aer.

Nu aveam încotro, am acceptat. Am continuat discuţia în curte.

— Şi apoi?

— Am fost alături, la domnul Stolojan. Nu era nimeni acasă. Mi-a fost tare frică.

— Frică? De ce?

— Nu ştiu ce să vă răspund. Am stat apoi ore întregi în uşa apartamentului domnului Racoş şi am privit în gol.

Aşteptam să continue. Avea o privire absentă dincolo de mine, de tot.

— Deci, tovarăşa Staicu, susţineţi că aţi stat aici ore întregi.

— Da. M-a găsit cînd a venit de la slujbă, doamna Stolojan.

— Şi?

— Nu mai ştiu ce-am făcut. A spus să-l anunţ pe băiatul domnului pictor. E student în oraşul B.

— Dar miliţia? Miliţia de ce nu aţi anunţat-o?

— De ce?

— Fiindcă aţi spus adineaori că nu dumneavoastră l-aţi

ucis. Dacă ştiaţi că a fost ucis, atunci…

— Nu ştiam!

— Cum adică?

— Nu ştiam. Am crezut că a murit aşa… Acum însă ştiu că a fost ucis.

— Nu înţeleg.

— Poate fiindcă v-am văzut pe dumneavoastră, pe toţi de aici. Apoi a mai fost şi un presimţământ. Nu putea să moară aşa, din senin. A fost omorît…

O priveam cum tremură şi se frământă. Vroia să ascundă adevărul, era nevoită să facă asta?… Încă nu ştiu. Clar este că a minţit susţinînd că făcea curăţenie numai în prima cameră. Şi chiar dacă ar fi aşa, tot ar trebui să cunoască totul din casă.

— Dar a înştiinţat cineva şi miliţia. Nu ştiţi cine?

— Poate doamna Stolojan. Eu nu… Sau poate băiatul dînsului… să fi aflat…

După alte cîteva întrebări, locotenentul Neagoe mă întrerupse pentru ca să-mi comunice ceva urgent: a venit între timp băiatul pictorului.

— Unde este?

— L-am condus sub umbrarul din spatele vilei. Stă pe o bancă.

— Ai făcut foarte bine. Roagă-l să aştepte puţin. Trebuie să stau de vorbă neapărat cu el. Dar după ce termin cu toţi locatarii. Aşa că mai durează. Vezi cum te descurci. Apoi cu glas tare, către femeia din faţa mea:

— Îl cunoaşteţi pe băiatul lui Racoş?

Mi-a urmărit privirea şi nu a răspuns.

— Îl cunoaşteţi?

— Nu.

Şi de această dată aveam convingerea că nu a fost sinceră.

— Nu vă mai întreb acum nimic. Vă duceţi acasă şi vă gîndiţi bine unde şi cînd aţi omis ceva care ne poate interesa pe noi. Apoi aşterneţi o declaraţie scrisă. O să vin eu să o iau de la dumneavoastră. Vă găsesc sau plecaţi de acasă?

— Nu plec nicăieri.

— Bine. Dar nu uitaţi. Poate în declaraţie scrieţi şi ceea ce nu v-aţi amintit, aici. Poate vă aduceţi aminte de tot.

Cînd a întors capul, avea deja lacrimi pe obraz. Era inutil să o mai urmăresc cu privirea.

Capitolul III

Familia Stolojan ocupa trei camere, apartament vecin cu al victimei. Mobilat luxos, cu mult gust.

— Vă rugăm să luaţi loc, tovarăşe căpitan. Acum am sosit de la serviciu. Am fost anunţaţi că veţi veni pe la noi.

Am intrat direct în problemă.

— Dacă vreţi să-mi vorbiţi despre dumneavoastră. Date personale.

— Mă numesc Paul Stolojan, sînt inginer constructor. Uneori lucrez cu miliţia şi în general cu organele de anchetă, fiind şi expert tehnic. Dealtfel ca şi soţia mea, Ana, arhitectă, de asemeni expert tehnic. Eu am 45 ani. Ana 43. Locuim aici de cinci ani. În toamnă ne mutăm. Este gata apartamentul proprietate personală. Avem maşină, o Dacie 1.300, cumpărată anul trecut. Amîndoi lucrăm la Institutul de proiectări. Ajunge?

Fusese jovial, vorbăreţ. Mic de statură, cu început de chelie şi o dantură sănătoasă care, atunci cînd vorbea, îl făcea să devină simpatic. Şi cu toate astea, i-am răspuns aproape neprietenos. Pentru că nu chiar cele spuse de el mă interesau. O ştia şi expertul foarte bine. Cum putea să fie de ajuns?!

— Nu, nu ajunge!

Puţin derutat, a pronunţat cîteva cuvinte neînţelese, apoi a spus clar:

— Ana, fă te rog nişte cafele.

Şi către mine:

— Nu mă refuzaţi.

— Nu tovarăşe inginer. Dar fiindcă sînteţi expert... am să vă rog să-mi fiţi un sprijin de preţ. Fiecare anchetă are

procedeele sale, urmărind ceva precis. Haideţi să punem punctul pe i. Ce ştiţi în legătură cu pictorul Silviu Racoş, vecinul dumneavoastră de apartament? Dar absolut tot şi cît mai exact.

— Mare lucru nu cred să aflaţi de la mine. Fiindcă nu ştiu lucruri deosebite. L-aţi văzut mort?

— Vreţi să spuneţi ucis.

— Se prea poate. Nu-i exclus, fiindcă aşa cum îţi aşterni, aşa dormi.

— Mai direct, fără parabole, v-aş ruga.

— Ce mai, era un om de nimic. O fi avut talent. Dar nu prea lucra. Şi încă ceva. Azi cu o femeie, mîine cu alta…

— Chiar aşa?

— Chiar.

A intervenit soţia sa, Ana, aducînd cafelele.

— Soţul meu exagerează puţin. Realitatea este că umbla cu femei, adevărat. Dar nu cu cele de moravuri uşoare.

— Un fel de a zice, o ironiză el.

— Vedeţi dumneavoastră. Viaţa este ca viaţa. Şi bună şi rea. Şi de multe ori şansele ori neşansele ni se trag de la faptele noastre. Cugetate sau nu. Noi, ca miliţieni, ne ocupăm şi de unele şi de altele.

— Chiar şi de cele cugetate?

— Şi de acelea… cînd sînt gîndite pentru rău.

— Am înţeles, bătu în retragere Stolojan.

— Dar n-am venit aici să facem filozofie. Vorbeam despre Racoş, am pus capăt acestei discuţii.

— Nu era un om chiar aşa de… Era obişnuit. Poate abuza cu femeile, reluă firul discuţiei Ana Stolojan.

— Adică?

— Le schimba des. Dar niciodată nu l-am văzut în acelaşi timp cu două.

Fără să vreau am zîmbit. Femeia a simţit nevoia să se completeze.

— Vreau să spun că nu umbla decît cu o femeie. Cînd termina cu una, umbla cu alta. Asta era.

— În patru ani a schimbat multe?

— N-aş putea să vă spun exact. Poate cinci-şase. Cred că acelaşi lucru vroia să vă spună şi soţul meu. Dar el este mai exagerat.

— Nu Ana, nu tovarăşe căpitan. Menţin ceea ce am declarat. Pictorul nu era un om serios, muncitor. Era un afemeiat şi cred că nu greşesc dacă spun că era şi puţin beţiv.

— L-aţi văzut vreodată beat?

— Uneori intuieşti adevărul. Era destul de cult ca să nu ajungă să cadă în şanţ. Dar acasă sînt sigur că bea. Nu ieşea cu zilele din casă. De lucrat ce putea lucra?! Fiindcă atelierul de pictură îl are în altă parte şi pe acolo, din cîte am auzit, nu prea se ducea. Zile întregi sta aici, în casă. Nu ieşea nicăieri. A ţinut-o aşa o bună bucată de vreme. Adică, ce spun eu, pînă a murit.

— Singur stătea?

— Ei… nu ştiu.

A fost rîndul Anei Stolojan să ironizeze.

— În compania unei nimfe. De ce nu spui?

— Nu vă pot spune nimic. Dar mai mult ca sigur că nu era cu nimeni în acest timp, continuă Stolojan, aruncînd o privire aspră asupra soţiei.

— Şi femeile, cînd veneau, veneau singure?

— Întotdeauna veneau şi plecau cu el. Niciodată nu s-a întîmplat altfel. De aceea cred că atunci cînd stătea zile întregi în casă, era şi singur.

— Cunoaşteţi vreo femeie din acelea?

S-a gîndit puţin, apoi s-a uitat spre soţia sa, spre mine.

— Nici una. Oraşul este destul de mare.

— Dacă v-aş aduce nişte fotografii, le-aţi putea recunoaşte? Ce spuneţi?

— Tovarăşe căpitan Pop Virgil, cred că am reţinut corect numele dumneavoastră, nu pot garanta că le-aş recunoaşte. Chiar după fotografii. Nu le-am reţinut bine figura. De obicei le aducea seara. Auzeam cum vorbeau, discutau… dar…

— Se aude la dumneavoastră din apartamentul vecin?

— Cînd se discută tare, da. Dar de înţeles nu se înţelege

nimic.

— Cînd era cineva înăuntru, ştiaţi?

— Da. Se auzeau umblînd, vorbind...

— Spre exemplu, marţi seara, după venirea dumneavoastră de la serviciu, deci după orele 16.

— 16,30.

— 16,30. Deci după această oră, ce aţi observat? Era acasă? Singur? Vă rog să vă gîndiţi bine. Amîndoi. Răspunsul dumneavoastră este foarte important.

Cafeaua se răcise bine, dar am început s-o înghit cu mult tact, ca şi cum era fierbinte şi parcă oficiind un ritual numai de mine ştiut.

Inginerul Paul Stolojan a început să se mişte pe scaun căutîndu-şi locul. Nu era în apele lui.

— Vedeţi, este greu să spun ceva sigur. Un lucru însă am observat. Mai precis am auzit. Eram în baie. Cînd nu curge apa, e linişte. Peretele-i vecin cu al domnului Racoş. Cu dormitorul sau sufrageria, nu ştiu exact. Deci cam pe la orele nouă-zece seara, am auzit o bufnitură, ceva aşa, cum să vă spun...

S-a gîndit puţin.

— Ca atunci cînd arunci un sac de cartofi plin într-o căruţă. Cînd eram mic ajutam tatei la strînsul recoltei. De acolo ştiu. Dar zgomotul era ca al primului sac. Cînd îl arunci pe primul în căruţa goală. Atunci nu am dat importanţă.

În ce măsură relatarea inginerului era adevărată?

— Bănuiţi că era acasă singur?

A întors capul spre soţia sa.

— Spune tu Ana, restul.

— De fapt, tovarăşe căpitan, aud acum prima dată ce a spus soţul meu. Eu spun ce ştiu eu. Pe la orele şase-şapte am auzit uşa trîntită. La domnul Racoş. Apoi, mi s-a părut, da, el era, că pictorul vorbea cu cineva la telefon. Mai tîrziu am avut impresia că se ceartă, că îl dojeneşte pe cel de la capătul firului. Chiar mă gîndeam că niciodată nu l-am auzit aşa nervos. De obicei nu făcea zgomot, scandal. Se auzeau sunete obişnuite. Civilizate. Nu cum se întîmplă în unele

case.

— Cînd intra cineva sau ieşea din casa lui Racoş, din apartamentul lui, cînd îl vizita cineva, putea să fie observat de la dumneavoastră?

A răspuns Ana Stolojan.

— Numai din curte.

— Miercuri, cînd v-aţi reîntors de la serviciu, ce aţi observat?

— Am găsit-o pe Ioana, femeia care avea grijă de domnul Racoş, în uşă.

— La intrarea în apartamentul lui Racoş?

— Da. Uşa care dă direct în curte, aproape în stradă.

— Şi?

— Ne-a spus că domnul Racoş este mort.

— Mort sau ucis?

— Mort.

De această dată au răspuns împreună.

— Şi ce aţi făcut dumneavoastră?

— Paul s-a apropiat de Ioana. S-a uitat peste umărul ei.

Şi către soţul său:

— Spune ce-ai văzut.

— Mai nimic. În viaţa mea nu am văzut un om mort. Adică de aproape. Părinţii mei trăiesc. Nu ştiu, atunci va fi altceva.

— Cum, susţineţi că nu l-aţi văzut atunci pe Racoş mort?

— Nici mort, nici viu. Fiindcă nu m-am uitat în cameră decît aşa, cum să spun, mai mult să mă aflu în treabă.

— Şi nu aţi zis nimic?

— Cred că nişte cuvinte care se spun la asemenea ocazii… „Păcat de el“ sau aşa ceva. Şi am plecat.

— Unde?

A intervenit Ana, soţia sa.

— A venit lîngă mine şi mi-a spus în şoaptă: „Auzi Ana, Racoş e mort, vecinul nostru”, ca şi cum eu nu o auzisem pe Ioana.

— Şi apoi?

— A, da. A venit pictorul de sus.

— Cine?

— Pictorul care locuieşte la etaj. Traian Odoleanu. Tot un pierde-vară. Mă mir cum de nu l-a lăsat pînă acum nevastă-sa. Are ea motiv! insinua Stolojan.

— Paul, nu fi răutăcios.

— Şi? Continuaţi vă rog, tovarăşe Stolojan.

— Cum vă spuneam, tovarăşe căpitan, a apărut domnul Tiberiu sau Traian Odoleanu, care s-a dus la Ioana şi... cam atît.

— Ştia de moartea lui Racoş?

— Nu cred. De unde să fi ştiut?! Nu. Sigur nu ştia. L-a strigat Ioana spunînd că domnu pictor este mort. Era vorba de Racoş. Mi-amintesc precis. Odoleanu a stat în cumpănă cîteva clipe. Pînă şi-a dat seama că Ioana nu glumea.

— Cum adică?

— Poate a crezut că Ioana îl ia peste picior. Dealtfel am avut impresia că Odoleanu era ameţit.

— S-a mai întîmplat ca Ioana să glumească cu ei?

— Nu ştiu. Dar cred că îşi permiteau. În cîteva seri i-am văzut împreună.

— Pe cine?

— Pe Ioana Staicu şi pe Odoleanu.

—?!

— Nu ştiu ce este între ei, încercă parcă o acoperire Ana.

Fu rîndul lui Paul Stolojan să vorbească.

— În nici un caz nu trăiesc împreună. Mai degrabă cred că Ioana nu-i era indiferentă lui Racoş.

— Vă bazaţi pe ceva?

— Păi uitaţi-vă la ea. Este încă în putere, voinică, destul de frumoasă. Racoş nu ar fi iertat pe nimeni.

— Presupuneri deci.

— Dacă l-aţi fi cunoscut, n-aţi mai pune la îndoială vorbele mele.

Nu mai era cazul să ascult. Ceea ce urmăream aflasem în bună parte.

— O ultimă întrebare, vă rog. Cînd aţi anunţat miliţia?

S-au uitat unul la altul, uimiţi.

— Noi?

— Da. V-am rugat să-mi spuneţi cînd aţi anunţat miliţia.

— Eu nu. Adică nu noi. Poate altcineva.

— Deci nu dumneavoastră. Dar ştiind de omor, de ce nu aţi anunţat dumneavoastră?

Inginerul m-a privit cu aroganţă.

— Ce omor?! Acum spuneţi, dumneavoastră. Nu are voie nimeni, să moară şi aşa... fără miliţie?

— Dacă nu este ucis.

— Racoş a fost ucis? Sînteţi sigur?

Asta mai lipsea. Ca eu să dau răspuns la întrebări. Am aruncat inginerului o privire plină de înţelesuri.

— Bună ziua, am spus, pentru azi ajunge. Vă rog să vă faceţi în scris declaraţiile. Mîine poate o să trec chiar eu să le iau. Bineînţeles în orele dumneavoastră libere. A... era să uit. Telefonul dumneavoastră de cînd nu funcţionează?

— De duminică dimineaţă.

— De duminică?

— Da. L-am reclamat la deranjamente, dar nu a fost reparat.

— Atunci înseamnă că Racoş a vorbit marţi după-amiază fie singur, fie cu cineva venit în vizită. Nu-i aşa?

— Aşa-i. Fiindcă telefoanele noastre sînt cuplate, se simţi obligată să răspundă Ana Stolojan.

— Precizarea dumneavoastră este exactă. Să nu uitaţi să menţionaţi în declaraţie, că telefonul nu funcţionează de duminică.

— Are aşa de mare importanţă? întrebă cu destulă nedumerire Stolojan.

Capitolul IV

Locotenentul Neagoe mă întîmpină.

— Am căutat cu de-amănuntul, tovarăşe, căpitan. În afara tablourilor expuse pe pereţi, nici un altul nu se mai află depozitat.

— Poate le are la atelier. Sau poate că le-a vîndut, nu-i exclus.

— Nu a avut decît o expoziţie personală. Mi-a spus locotenentul Petia de la economic.

— Este suficientă şi o singură expoziţie. Lumea îl cunoaşte, apoi îl caută. Nu locotenente, lucrul acesta nu spune prea mult.

Am devenit puţin irascibil, dar voi încerca să mă stăpînesc. Trebuie să vorbesc şi cu ceilalţi chiriaşi.

— Tînărul să mai aştepte puţin, i-am spus lui Neagoe. Ce face locotenentul Petia?

— Continuă să cerceteze. Vă aşteptăm. În casa asta, adică în corpul principal, mai locuieşte un singur chiriaş. Dacă vreţi, vă conduc. Dealtfel vă aşteaptă.

— Nu e nevoie să mă conduci. Prima uşă pe dreapta pînă să intru în coridorul ce dă în fundul curţii?

— Da, acolo.

— Lasă că mă descurc eu. Ai grijă dincolo, poate găsiţi totuşi ceva care să ducă la dezlegarea crimei.

M-am apropiat de uşa camerei unde locuia David Ercea. Mă gîndeam cum te pot duce în eroare spaţiile. De departe bănuiam o casă cu multe camere. Cînd colo, numai cinci. Dar mari. Şase pe şase metri, cel puţin aşa era la Racoş şi la Stolojan. Am ciocănit discret şi fără a aştepta răspuns, am intrat.

— Se poate?

— Poftim, tovarăşe căpitan. Vă rog să luaţi loc. Credeam că veniţi însoţit. Se referea la paharele de pe tava pregătită pe masă.

— Mulţumesc. Nu trebuie să vă supăraţi, însă nu servesc nimic.

— Aveţi ceva cu inima?

— Nu, n-am încă, am zis cît în glumă, cît în serios, dar băutura mă oboseşte. Şi apoi, trebuie să fiu lucid.

Ne-am aşezat în cele două fotolii, singurele din camera dormitor-sufragerie.

— O singură cameră?

— Dacă sînt singur! Nu-mi ajunge?

— Numele dumneavoastră, vă rog.

— David Ercea. Gestionar, Duminică am împlinit 53 de

ani.

— Mulţi înainte. V-aţi sărbătorit, deci, duminică?!

— Aş. Am lipsit de acasă. Am fost plecat. Din cînd în cînd îmi permit şi eu ca unele sărbători să le petrec la iarbă verde, cum se spune.

Am intrat direct în subiect.

— Ce ziceţi de Racoş? L-aţi cunoscut bine? Sau nu?

— Aşa şi aşa. Om tare cumsecade şi talentat foc! Ascultaţi la mine. Rar talent ca la tovarăşul Racoş. Moartea lui este o pierdere.

— Vă pricepeţi la pictură?

— Ce trebuie să te pricepi! Priveşti la alţi pictori şi-ţi dai seama imediat. Eu, spre exemplu, că sînt de şapte ani gestionar la magazinul fondului plastic, unde vînd vopsele de pictură, mă lovesc aproape de toţi pictorii. Şi noi şi vechi. Păi nu era unul să-l vorbească de bine pe tovarăşul Racoş. Asta ce înseamnă? Că ori era prea bun… ori nu era. Dar mă pricep şi eu cît de cît la oameni. Invidioşi.

— Aveţi aşa mulţi pictori?

— Păi sînt şi cei de la şcoala populară de artă. Destui. Zice lumea că sînt mulţi poeţi. Eu cred că şi pictori sînt o mulţime.

Parcă în semn de protest a încercat să soarbă din coniac.

I-am luat binişor paharul din mînă rugîndu-l să mai aştepte. A înţeles.

Mă gîndeam că deja în această casă sînt destui oameni care se ocupă cu pictura. Simplă coincidenţă?

— Şi cum aţi ajuns gestionar la fondul plastic?

— O poveste întreagă. Eu am fost nepotul proprietarului acestei case. A murit. Negustor mare, a fost naţionalizat. Atunci eram băiat de prăvălie. Mai tîrziu, aici s-a mutat tovarăşul Racoş cu soţia. Să-i ierte dumnezeu, că amîndoi sînt morţi. Se despărţiseră de cîţiva ani. Aşa este viaţa la artişti. Nu poţi sta cu aceeaşi femeie. Nu mai ai inspiraţie!…

— Chiar aşa?

— Aşa spun toţi. Să fie o scuză pentru ceea ce fac?

— Păi toţi fac?

— Ştiu şi eu… Sînt cîţiva. Destui.

— Spuneaţi de Racoş… că s-a mutat în casă.

— Aşa. Atunci eram gestionar la un magazin de chimicale. Ieşisem lipsă. Nu mare ca să dau de bucluc. Dar nu-mi plăcea că nu ieşeam bine.

Mă gîndeam de ce-mi spune toate astea, şi chiar aşa direct. Dar nu i-a scăpat frămîntarea mea.

— A… să nu credeţi că vorbesc de ciubuc. Nu făceam planul şi nu prea luam leafa întreagă. Şi în plus eram toată ziua murdar de vopsele. Nu mai ieşeau de pe mîinile mele. Cînd am fost la patron, eram băiat de prăvălie la coloniale. Stilat. Mă obişnuisem să fiu curat. Şi tot căutînd alt post, îl aud pe tovarăşul Racoş că şi în oraşul nostru se va face un magazin cu vînzare al fondului plastic. M-a recomandat şi am reuşit. E mai bine. Mă simt aproape intelectual.

— Ce spuneţi?! m-am mirat sincer eu.

— Păi dacă toată ziua discutăm despre artă?! Sînt numai în oraşul ăsta paisprezece membri ai Uniunii artiştilor plastici.

— De ce-l vorbeau de rău pe Racoş? Numai pentru că avea talent?

M-a privit pe sub sprîncene. Ceva din siguranţa pe care o dovedise pînă acum parcă se pierduse.

— Vedeţi… unii mai vorbesc că aşa şi pe dincolo…

— Adică?

— … umbla cu femei.

Şi după o mică pauză, cînd îi revenise stăpînirea de sine:

— Apoi cine are succes la femei are! Cine nu… Dar ce are a face una cu alta?! În pictură este vorba de talent. Ai, eşti bun. Nu ai, atunci stai cu barba mare şi cu pînzele mîzgălite nevîndute. Şi mori de foame dacă nu ai pe cineva să te finanţeze. Fiindcă eu, tovarăşe căpitan…

L-am întrerupt pur şi simplu aducîndu-l la firul discuţiei care mă interesa.

— Am înţeles că nu sînteţi căsătorit. Aţi fost?

— Fost. Nu ne-am înţeles. Dar şi acum ne vizităm, sîntem vecini.

— Locuieşte aici, în această casă?

— Nu. La numai trei case. Dar vine des pe la mine. Avea grijă de tovarăşul Racoş. Curăţenie…

— Ioana Staicu?!

— Da. Ea este. Văd că ştiţi tot. Şi şi-a lăsat ochii în pămînt.

— Nu, nu chiar tot. Uite de pildă: cine l-a omorît pe Racoş şi de ce?

Cu greu şi-a ridicat ochii, dar privind pe lîngă mine.

— Să ştiţi dumneavoastră că de omorît, dacă l-a omorît careva, atunci a făcut-o numai din invidie şi ură. Avea talent omul, ce mai! Dacă trăia, ajungea mare. Cel mai mare pictor în viaţă de la noi.

— Poate a fost gelozit şi din pricina vreunei femei, încerc eu terenul.

— Aş! Păi ce lua femeia cuiva?! Umbla cu de-alea libere. Ori nemăritate, ori lăsate.

— Tot una.

— Eu zic că alea lăsate sînt cele mai păcătoase. Au ele ceva rău…

— Dar Ioana?

— De ea nu putem să vorbim aşa. A fost o femeie bună. Este şi acum. Dar nu ne potriveam.

— Mai aveţi totuşi legături intime?

— Nu. De cîţiva ani.

— Iertaţi-mă, dar aţi spus că vă vizitează des.

— Asta da, dar aşa, cum să vă spun… ca nişte amici vechi. O duce cam greu cu banii fiindcă are o boală de rinichi şi cheltuie mult pe la doctori. O mai ajut. Dar este corectă. Ieri mi-a adus împrumutul. Cinci mii de lei.

— O sumă destul de mare. De unde a făcut rost?

— I-a strîns sărmana. Munceşte mult. Pe la toţi care o cheamă. Mai are şi pensie. Cam mică, pentru că nu a avut vechime în cîmpul muncii, dar… se descurcă.

— Puteţi să-mi spuneţi ce aţi făcut marţi după-amiază?

— Marţi?… Alaltăieri. Am stat în casă. Mă durea capul.

— La ce oră aţi venit acasă?

— La ora nouă seara, ca de obicei.

— Dar azi, cam devreme…

— Astăzi după-amiază am liber.

— Aţi observat atunci ceva deosebit? Mă refer la casa lui Racoş.

— Nimic.

— Şi de atunci? Miercuri dimineaţa, după-amiaza?

— Serviciul şi acasă. Ieri la fel, am stat în casă singur.

— În acest timp, fosta soţie v-a vizitat? Cînd a fost? I-am luat la sigur.

— Ieri, la orele nouă seara. Să fi fost cîteva minute peste. Tocmai venisem de la serviciu. Mi-a adus banii şi mi-a mulţumit. A adus şi un borcan cu dulceaţă de vişine. Ştie că îmi place foarte mult. Asta e tot.

— Mai este ceva. Uite, spre exemplu, nu pomeniţi nimic despre momentul cînd aţi aflat de moartea lui Racoş.

— Păi, tot ieri. Adică aseară. Mi-a spus Ioana! Altfel…

— De la dînsa aţi aflat?

— Da.

— Precis?

— Asta mi-e crucea…

— Şi după ce aţi aflat, ce aţi făcut?

— Nimic. Adică… nimic.

Ajuns la acest punct, nu mai puteam afla ceva în plus. Cel puţin deocamdată. Cunoşteam acest gen de oameni. Eram aproape sigur însă că în seara morţii lui Racoş, David Ercea nu a stat acasă, aşa cum a spus, şi acest lucru era un bun cîştigat. I-am simţit modulaţia vocii.

— Cînd vă veţi aduce aminte ce aţi făcut în seara aceea, veniţi la miliţie, vă aştept. Dar să nu treacă prea mult timp. Nu uitaţi. Un om a fost omorît în această casă şi noi trebuie să aflăm adevărul ca vinovatul sau vinovaţii să nu scape.

M-a oprit înainte de a ieşi pe uşă.

— Tovarăşe căpitan, vă rog să nu interpretaţi altfel, dar în seara aceea, în seara aceea am rămas cu Ioana…

— Aici?

— Aici.

— Iertare, dar spuneaţi că…

— Pînă în seara aceea nu a fost nimic. Pînă ieri.

— Şi ieri? Dar lumea mai vorbeşte că…

— Cu tovarăşul Racoş nu a avut niciodată nimic. Pentru asta îl stimez. Era cel mai bun şi corect om. Ce făcea cu altele, treaba lui. Nu le trăgea de mînecă. Ioana nu avea secrete faţă de mine. Nu vroiam să vă spun că a rămas aici. După cinci ani a fost singura noapte cînd am dormit împreună.

— Moartea lui Racoş nu v-a tulburat prea mult. Ca vecin…

— Nu ştiu ce să răspund. Ieri seară am fost prea fericit ca să… Fiecare cu viaţa lui.

— Cam egoiste gînduri! Mă rog… Şi totuşi îmi mai sînteţi dator cu unele explicaţii. Le aştept în scris, mă căutaţi. I-am notat şi adresa unde mă poate găsi, la serviciu, şi numărul de telefon.

Cînd eram pe coridor, am auzit o uşă trîntită cu putere. Nu vroiam să mă întorc. Nici nu era cazul pentru că mi-am dat seama. Uşa soţilor Stolojan. Ascultaseră? Ăsta era interesul? Mai degrabă cred că vroiau să-mi spioneze mişcările. Acum ştiu precis că l-am vizitat şi pe Ercea. Dacă asta au urmărit…

M-am îndreptat spre etajul clădirii. Una, două… optsprezece scări. De lemn. Curios. Să nu scîrţîie nici una… Ţeapănă construcţie… Un covor, un hol micuţ şi două uşi laterale. Pe care să intru? Stînga? Dreapta? Cîteva secunde de gîndire. Inutil. Amîndouă uşile s-au deschis aproape în acelaşi timp şi o voce de bărbat acompaniată de una de femeie mă invită cu cele mai elegante gesturi de curtoazie.

— Poftiţi tovarăşe căpitan.

— Tovarăşii Odoleanu?

— Da. Tiberiu Odoleanu şi soţia mea Maria. Maria Marga, fiindcă la cununie nu a vrut să-şi ia numele meu. Unde vreţi să stăm?

— Oriunde.

Dar de intrat m-am îndreptat spre camera din dreapta. Aceeaşi care după calculele mele avea fereastra spre curte şi o bună vedere spre calea ferată.

— Cu ce vă ocupaţi tovarăşe Odoleanu?

— Sînt pictor. Am 57 de ani. Sîntem căsătoriţi de

douăzeci de ani. Fără copii. Soţia mea, scriitoare. Are şi serviciu. Este bibliotecară la Casa de Cultură a Sindicatelor.

Întorcîndu-mă spre Maria Marga, am spus totuşi:

— Scuzaţi-mă. Nu am mult timp liber la dispoziţie. Citesc rar şi o vină a mea este că nu reţin decît uneori autorii. Ce aţi publicat?

Avea un tic al mîinii drepte. O ridica la intervale repetate ca să prindă ceva imaginar şi apoi brusc îndepărta o şuviţă de păr ce rămînea căzută pe frunte, în ciuda tuturor eforturilor de a fi înlăturată. Mi-a răspuns tîrziu, deşi eram convins că nici nu mă auzise.

— Să vedeţi. Deocamdată nimic. Dar am o piesă de teatru colosală. În curînd va fi pusă în scenă chiar aici în oraşul nostru, apoi la televiziune. Va fi şi publicată la…

În acest moment s-a auzit soneria. Nici unul din soţi nu a schiţat cel mai mic gest. Oare să nu-l primească? Musafirul, voit sau nu, trebuia identificat. Eram pe cale să mă ridic, cînd Maria Marga vorbi.

— Este Ştefan.

Apoi către soţ, îngrijorată:

— Ai luat coniac Dacia?

Înainte de răspuns, alături de noi s-a înfăţişat Ştefan. Un bătrînel destul de în vîrstă. Şaptezeci şi cinci-optzeci de ani. Pielea albă, aproape chel, mîinile cam lungi, dar totul trăda eleganţă şi distincţie. Poate şi prin felul cum era îmbrăcat.

— Văd aici şi un tovarăş căpitan. Încîntat.

Şi fără nici o introducere s-a apropiat de mine.

— Ştefan Lăzărescu, publicist.

Apoi, întors către ceilalţi.

— De cînd sînteţi în vizită cu miliţia?

Nici un răspuns. Tîrziu Maria Marga a încercat cîteva explicaţii, pe care bătrînelul nu le-a recepţionat. S-a simţit de aceea datoare să precizeze:

— Dînsul este de fapt la noi pentru o anchetă. A murit Racoş.

— Dumnezeu să-l ierte, se spune… Mare crai!

Tăcere. Sînt sigur că în categoria „crailor” mai degrabă pe acest coclit din faţa mea l-aş trece decît pe răposatul

Racoş. Deşi trecuse puţin timp de la cunoştinţa cu el, aveam tot mai mult convingerea că acest publicist Ştefan, de care în treacăt fie vorba nu auzisem, era combinat cu Maria Marga. Diferenţă de vîrstă destulă... şi totuşi... L-am privit mai atent pe pictor, îmbătrînit. Puţin aplecat, un început de cocoaşă.

— Iertaţi-mă tovarăşe Ştefan. Ştefan Lăzărescu, nu? Am reţinut exact?

— Exact.

— Îi cunoaşteţi bine pe Racoş din moment ce aţi afirmat că a fost un crai. Vă bazaţi pe fapte reale?

— Destule.

— În cazul ăsta, cînd anchetăm un omor, avem nevoie de cît mai multe şi mai ales de cît mai precise declaraţii.

— Omor?

— Da, omor. Racoş a fost omorît.

M-a privit foarte surprins. Nu putea fi decît privirea unui nevinovat.

— Aştept deci să-mi spuneţi tot ce ştiţi. Cît se poate de concret şi exact.

— În cazul acesta se schimbă situaţia şi vocea lui căpătă deodată un timbru grav. Ce să vă spun?! Era un pictor bun, mă pricep puţin la artă. În ziarul local fac uneori cronica expoziţiilor. Deşi sectorul meu se ocupă mai mult de literatură.

— Sînteţi... adică... aţi fost la ziar?

— Nu. Mă socotesc publicist. Articole de genul celor care v-am spus. Apoi o monografie literară a oraşului nostru. Cam atît. N-am pensie fiindcă avînd numai doar cîţiva ani lucraţi în întregime, am renunţat. Am trăit ocupînd un sfert, cîteodată o jumătate de normă, în diverse funcţii. Am fost comod în viaţă şi acum plătesc. În momentul de faţă sînt regizor la teatrul popular. O instituţie înfiinţată recent. Acolo vrem, adică vreau să o plasez cu piesa pe Marga, o piesă excepţională.

— Dar vorbiţi-mi de Racoş, nu de dumneavoastră.

— Păi asta vreau să vă spun, frate. Acolo vreau să ajung. Deci ţinînd seamă de preocupările mele, am fost pe

acasă pe la Racoş. De vreo cîteva ori. Nu se ocupa de teatru. Mai mult decît atît, îl bîrfea. Cred că nu-l înţelegea, deşi era un om cult, sau refuza pur şi simplu să-l înţeleagă.

— Nu vreţi să intrăm în subiect?

— Ba da. L-am vizitat de cîteva ori. Atît. Şi am observat că era un pictor talentat şi că uneori şi scria.

— Scria?

— Da. Proză. Acum doi-trei ani, într-o seară, cînd veneam la Marga…

S-a oprit deşi eu nu schiţasem cel mai mic gest. A simţit din partea celor doi o anume reacţie, pe care, bineînţeles am simţit-o şi eu, dar a continuat, însă pe un ton nesigur.

— … şi la Tiberiu, fiindcă aproape zilnic trec pe aici, m-a strigat. A trebuit să mă duc şi să suport trei ore lectura unui manuscris. De fapt cîteva zeci de file. Nu-mi amintesc exact, dar parcă era vorba de o nuvelă sau de un microroman. Bunicel. Se pare cu o tematică ţărănească. Cam aşa ceva. Da. Acum îmi amintesc mai bine. Am intervenit fiindcă nu-mi plăcea finalul. I-am dat chiar o sugestie. M-a ascultat şi după cîtva timp l-a publicat.

— Scria de mult?

— Nu ştiu. S-ar putea.

— Atunci cînd l-aţi vizitat era singur, fără soţie?

— Da. Se despărţiseră deja, erau în divorţ. Nu-l afecta prea mult acest lucru.

— Ultima dată, cînd l-aţi văzut?

— Duminică sau luni după-amiază. Am impresia că nici nu ne-am salutat. În ultimul timp eram doar în termeni, să zicem, amabili. Dar atît.

— De atunci, din seara cînd v-a citit microromanul nu l-aţi mai vizitat?

— Nu, pentru că a intervenit între noi o răceală. Poate şi datorită faptului că nu aprecia cum se cuvine teatrul.

— Poate vă aduceţi aminte şi de altceva. De pildă, era colecţionar de obiecte de artă?

— Vă referiţi la cele două tablouri? Nici nu ştiu dacă sînt originale. Şi parcă aştepta să-i confirm.

— De unde ştiţi de ele? Le-aţi văzut? V-a spus Racoş?

— Le-am văzut şi ştie toată lumea. Adică noi… cei care avem cunoştinţe despre artă. Sînt înregistrate la muzeu, dar eu nu prea cred să fie… originale.

— Despre existenţa altor obiecte, ştiţi cumva ceva?

— Nu cunosc nimic.

— Tot timpul a locuit în acest apartament?

— Absolut. De cînd îl cunosc eu.

A intervenit şi Maria Marga.

— Şi atunci cînd era cu soţia şi copilul, tot acolo au locuit.

— Deci, tovarăşe Ştefan – şi special nu am dat importanţă celor spuse de Maria Marga –, cînd v-a primit în apartament, în ce cameră aţi stat? În prima sau în ultima?

— Prima era atunci în reparaţie. Se zugrăvea. Am stat în camera din fund.

— Cum arăta, vă amintiţi?

— Da. O bibliotecă nu prea mare şi nici grozavă. O masă cu fel de fel de peniţe de tuş… Tocuri din acelea cum au inginerii constructori. Şi bineînţeles, pe perete, cei doi Amani şi cîteva tablouri ale sale. Într-un colţ erau îngrămădite mai multe tablouri.

— Vă rog să vă gîndiţi bine. Altceva nu aţi mai reţinut? Un şevalet, vopsele, pensule… ca la un pictor.

M-a privit surprins. Şi după un timp, luînd cea mai serioasă expresie a feţei, a răspuns silabisind cuvintele.

— Uite domnule. Aveţi dreptate să mă întrebaţi. Nu. Nu era aşa ceva!

Şi cu un gest al mîinii omul s-a lovit peste frunte.

— Dar nu era imposibil să fi avut totul… în prima cameră… în care se zugrăvea, spuse el tot silabisind.

Pentru mine adevărul era cu totul altul, dar mai întîi trebuiau cîteva verificări. Să vedem ce va face Neagoe. Vom reuşi oare? Chiar în această seară vom supune şefului planul de acţiune pentru aprobare. Deocamdată mai sînt cîteva ore care pot fi folosite din plin. Le-am adresat soţilor Odoleanu întrebarea comună:

— Ultima dată cînd l-aţi văzut pe Racoş?

— Ieri.

— Cînd anume?

A răspuns Tiberiu Odoleanu.

— Ieri spre seară, înainte să plec la piaţă. Ştefan nu a dat pe la noi. Ştiam că nu vine.

— Viu sau mort?

— Cum viu, tovarăşe căpitan. Glumiţi?

— Vă întreb în modul cel mai serios.

— Cred că era mort. Nu mişca, lumea de aici se agita. Chiriaşii. Pe urmă ştiţi cum sînt zvonurile. Am aflat.

— Aţi anunţat şi miliţia, nu?

— Noi?

Şi-a privit îngrozit soţia.

— Nici ea. De ce s-o fi anunţat? Doar nu ştiam că-i vorba de o crimă. După ce-am aflat de moartea lui, noi am stat închişi în casă. Nici la televizor nu am mai dat drumul. Chiar dacă nu a fost rudă cu noi, dar locuind în aceeaşi casă de atîta timp, parcă nu se făcea…

— Tovarăşe Odoleanu, dacă nu vă este cu supărare, ca pictor, dumneavoastră ce faceţi?

— Eu? Pictez.

— Ce anume? Ce fel de tablouri?

A deschis şi închis gura repetat fără însă să rostească o vorbă. Tîrziu, preţ de cîteva minute, a rîs. Un rîs nervos, în cascade. Apoi brusc s-a oprit.

— Nu tovarăşe căpitan. Nu-i ce credeţi. Eu nu puteam să-l invidiez, fiindcă eu de fapt nu execut tablouri. În viaţa mea nu am făcut aşa ceva. Numai decoruri de teatru.

— La ce teatru?

— Păi, acum, la teatrul popular. Mai înainte, la casele de cultură, cămine culturale.

— Şi cîştigaţi ceva?

— Chiar bine. Dar acum nu mai lucrez de două luni. Sînt în concediu.

— Aveţi Institutul de arte plastice?

— Da. Cel cu durata de trei ani.

— Deci în casă nu aveţi ceva executat ca să vă lăudaţi cu opera dumneavoastră în faţa celor care vin?

— Acum nu. De aceea am luat concediu mai lung.

Ştefan ţine ca să execut toată grafica cărţii pe care o va tipări Marga. Va fi ceva colosal.

— Aţi început?

— Numai schiţele.

— Pot să le văd?

— Deocamdată nu. Le am aici. Şi duse degetul cel mare spre tîmplă învîrtindu-l în loc ca un tirbuşon. Peste o lună o să vedeţi!

Parcă începeau să mi se explice unele lucruri. Dar înţepenisem pe scaun şi simţeam nevoia să fac mişcare. Privindu-l pe acest Tiberiu aveam senzaţia că am în faţa mea un exemplar din aceia pe care-i întîlneşti duminica undeva la bîlciuri, sau în zilele de sărbătoare, făcînd mult zgomot, cu băutură proastă, cu fraze deocheate şi rîsete cu subînţeles. Am hotărît să termin cu el discuţia, nu înainte de a-i adresa o ultimă întrebare publicistului.

— Un singur lucru nu ne-aţi lămurit. Cum se explică totuşi faptul că Racoş era un crai?

A vrut să răspundă imediat, dar nu l-am lăsat. Am ţinut să precizez:

— Concret şi scurt. Dacă ştiţi ceva bine, dacă nu…

— Uite, nu mai tîrziu de săptămîna trecută l-am văzut cu una tinerică şi cu maşină. O bomboană de fată, ce mai!

De bîrfit îl bîrfeşte dar în sinea lui îl admiră.

— Eu cred că de aici i se trage. L-a omorît ori una pe care a lăsat-o, ori bărbatul vreuneia. Ce zici Tiberiule?

— E complicat rău, domnule. Aici este o chestiune serioasă. Nu-i de glumă. Eu n-aş dori să fiu în pielea tovarăşului căpitan.

În sinea mea îi dădeam dreptate. Cazul se dovedea destul de complicat. Dar n-aş fi vrut s-o spună tocmai el, nesuferitul de la bîlci.

— Totuşi, dacă socotiţi că mai cunoaşteţi unele lucruri care ne-ar putea fi de folos, mi le puteţi transmite, i-am spus publicistului şi am plecat convins că în urma mea, s-a aşternut în casa lor o lungă tăcere, ori dimpotrivă, s-au iscat numeroase şi controversate discuţii.

Capitolul V

Ca de obicei, mă aştepta nerăbdător locotenentul Neagoe.

— Tovarăşe căpitan, nu se face. Băiatul lui Racoş stă cam de mult. Nu-l chemăm?

De băiat chiar uitasem.

— Unde zici că este? Tot pe bancă, afară?

— Tot.

Am coborît scările uşor. Mă legănam de oboseală şi faptul că băiatul acela mă aşteptase atît mă întrista. Nu de mult şi-a pierdut mama, acum tatăl... Şi e încă tînăr, abia student în anul întîi.

— Tovarăşe căpitan, ridicăm tablourile pentru expertiză chiar acum? mă întrebă Petia, care stătea în uşa apartamentului lui Racoş.

— Da. Întocmeşte formele. Şi încă ceva. Pe bancă, în grădină este fiul lui Racoş. Găseşte tu o explicaţie, dar convingătoare, umană, că nu trebuie să-l vadă acum pe tatăl său. Ar fi tare dureros. Suferinţa de la moartea mamei sale este atît de proaspătă, încît nu ştiu cum va rezista. De stat poate sta în casa maică-si. Îl căutăm noi, probabil mîine. Crezi că eşti în stare să rezolvi? Pe Neagoe îl iau cu mine. Am puţină treabă cu el.

— Voi încerca, tovarăşe căpitan. Mă vei pune în situaţia mea de acum doi ani. Am pierdut ambii părinţi într-un accident de maşină. Nu-i la fel, totuşi...

— Îţi mulţumesc şi iartă-mă că ţi-am dat o astfel de sarcină. Nu ştiam...

M-am retras împreună cu Neagoe.

— Cu ceilalţi nu staţi de vorbă? mă întrebă el nerăbdător.

— Ba da. Şi arătînd spre casa lui Racoş, i-am spus să fie cu ochii în patru, să nu-i scape nimic. Pentru orice eventualitate, pînă ce luăm aprobarea şefului, să sigileze apartamentul. Băiatul va sta în casa în care locuia mama

lui. Acum are grijă Petia de el, am aranjat, i-am spus în final.

— Aşa vom face, vom sigila.

— Dar, de fapt, voiam să te întreb dacă ştii mai bine şi mai multe despre Vasile Rarău. Ce-i cu el? Am la mine nişte note, dar... cam ciudate.

— A, da!

— Fii mai precis.

— Unul nebun. Se crede sectant. Dar nu-i adevărat. Numai a citit undeva, aşa mi-a spus sectoristul.

— Poate o face pe nebunul!

— Veţi vedea.

— Bine, o să văd. Chiar la el mă duc acum. Ne întîlnim după aceea. Du-te şi vezi-ţi de treabă.

Omul era îmbătrînit înainte de vreme. Părul rar, ciufulit, parcă murdar. O cămaşă mototolită. Dezordonat ca şi în casă. O cămăruţă modestă şi peste tot resturi de mîncare. Firimituri de pîine coji de salam.

— Cum vă numiţi?

— Vasile Rarău, domne comisar.

Nu avea sens să-l întrerup. Cu un asemenea om m-aş fi formalizat în zadar. L-am lăsat să continue.

— Am 37 de ani. Numai atît. Cred că arăt destul de bine. De cînd am devenit „martorul lui Iehova”.

Deci este – sau se crede – sectant, şi încă unul interzis de lege. Tot el a vorbit.

— Să ştiţi că nu sînt contra legilor. Religia este liberă. Nu-i aşa?

Nu i-am răspuns la întrebare. Dealtfel nici nu avea nevoie de răspunsul meu. Vorbea din plăcerea de a se auzi vorbind. Ceva nu este în regulă, dar nu ştiu încă dacă se preface sau chiar nu are mintea întreagă.

— Eu sînt critic de artă. Artist!

— La fel ca Silviu Racoş!

— A... e altceva, spune el dezumflat. El este pictor, eu critic de artă. Nu ştii să deosebeşti nici atît.

S-a uitat cu ochii rătăciţi, trecîndu-şi prin *mine* privirea ca prin sticlă, şi oprind-o undeva departe, într-un punct

care-l interesa, numai de el ştiut.

— Uitasem, dumneavoastră domn comisar... sau acum nu se numeşte aşa?! Scuzaţi, eu aşa am citit în cărţi că şefii poliţiştilor sînt comisari. Dumneavoastră nu vă pricepeţi la artă. Iar eu fac critică... de artă, sublinie el.

Condiţiile anchetei îmi erau nefavorabile, omul nu-mi plăcea deloc.

— Ce părere aveţi despre Racoş? i-am tăiat-o eu scurt. Dumneavoastră, ca specialist... am încercat să-i întăresc orgoliul pe care şi aşa îl avea din plin.

— Formidabilă! Lucrează bine. Va ajunge departe.

Nu m-am putut opri.

— A ajuns. E mort...

M-a privit lung, dar nu s-a mirat.

— Toţi ajungem acolo. Şi dumneata. Noi, „martorii lui Iehova“ vom fi bogaţi însă. Înţelegi?

— Acum unde lucraţi? l-am lăsat eu în suspensie cu „martorii lui Iehova”.

— Eu sînt artist, domnule. Înţelegi? Sînt artist.

— Bine, deci Racoş a fost un pictor formidabil, am revenit eu la ideea lui.

— Aşa am spus. Dar despre el n-am scris nimic. Şi ştii de ce?

—?!

— Nu ştii, vezi! Fiindcă nu-mi plăcea. Dar ţine minte ce-ţi spun. E formidabil. Va ajunge departe!

Nu avea rost să mai pierd vremea cu el. M-am retras îngînînd ceva. Ieşind din casă, am inspirat cu atîta poftă aerul de afară, încît m-am uitat în jur să văd dacă nu m-a surprins cineva. La douăzeci de metri de mine, aştepta locotenentul Neagoe.

— Noi sîntem gata, mă anunţă el.

— Mai faceţi-vă de lucru încă puţin. Vin şi eu pentru o ultimă verificare. Mă duc întîi la familia Băileanu Cu asta am terminat, nu?

— Da. Dar sînt curios cum v-aţi descurcat cu nebunul.

— Aşa şi aşa. Nu-mi dau seama dacă este într-adevăr nebun sau spune numai aiureli sub influenţa cititului despre

secta respectivă. Dar din ce trăieşte?

— Are o soră farmacistă în B. care îi trimite regulat bani. Din cînd în cînd vine pe aici. De un an este pensionat pe caz de boală, dar refuză să primească pensia. Cel puţin aşa am aflat, dar voi verifica. S-ar putea să fi aranjat cu poştaşul şi o primeşte soră-sa.

— Ce este mai rău e altceva. Unele secte printre care şi „martorii lui Iehova“ interzisă de lege la noi, din care Rarău zice că face parte, are ca principal scop achiziţionarea de bunuri valoroase, indiferent cum, prin orice mijloace. În judeţul nostru n-am auzit pînă acum de aşa ceva. Însă rămîne de văzut. Sănătos oricum nu este. Nebunii, cînd sînt liberi, cum este el, şi cînd cred cu adevărat într-o sectă ca asta, sînt periculoşi. Capabili de orice. Pricepi Neagoe?

— Pricep tovarăşe căpitan. Vă aşteptăm.

Neagoe nu este nepoliticos. Tonul său nu a însemnat că mă expediază. Îl cunoşteam bine. A vroit să-mi spună că este nerăbdător să mă consulte cît mai repede. Poate totuşi a dat peste ceva interesant?!

Pe soţii Băileanu i-am găsit acasă. Erau dealtfel anunţaţi.

— Ilarie Băileanu, chimist la spitalul judeţean, şi soţia mea Maria, medic principal de pediatrie la aceeaşi unitate, în orele libere pictoriţă. Amatoare.

— Formidabil! Dar casa asta este locuită numai de pictori. Mari, mici, profesionişti, amatori, gestionari de materiale de pictură, critici de artă. Încurcată treabă.

— Aţi spus ceva?

— Nimic. Vă rog continuaţi.

— Cam atît. Şi după o scurtă pauză: tablourile din această încăpere şi din celelalte două camere aparţin soţiei. Sînt din ce în ce mai convins că are ceva talent. Atelierul este în camera din mijloc. Acum avem în vizită un nepot, student în anul IV la Institutul de arte plastice.

— Secţia pictură, l-am întrerupt eu, în speranţa de a fi totuşi contrazis.

— Da, dar de unde ştiţi?

În acest moment a şi apărut băiatul, atras de discuţia

noastră probabil. Nu putea fi altul. Barba lăsată să crească, era deja destul de mare. Părul la fel. Blugi italieni, dar nu sînt sigur. Întotdeauna îi confund cu cei din Belgia. O cămaşă în carouri. Privirea ageră, sinceră, deschisă.

— Dînsul este Traian Gruia, nepotul nostru, viitor pictor.

— În vacanţă?

— Da. Dar mai bine renunţam. Cu moartea asta! În vara trecută l-am cunoscut pe maestrul Racoş. Un adevărat talent. Are nişte lucrări minunate. Uleiuri multe. Mi-a arătat şi un început de grafică de carte. Ceva colosal. Eu am venit marţi seara cu trenul de nouă, ieri cînd am auzit de moartea lui…

— S-a consultat cu noi şi am decis să vă anunţe prin telefon. A telefonat de la cabina din colţ fiindcă telefonul nostru nu funcţionează de cîteva zile. Se pare că linia este deranjată. Cred că nici un telefon din această casă nu are ton. Toate sînt moarte.

— Ca şi Racoş… arunc eu o vorbă.

— Săracul. N-ar fi trebuit… regretă băiatul.

— Grafica de carte se face în tuş… m-am întors la vorbele lui.

— Dînsul aşa a executat. Se pare că este grafica cea mai apreciată. Îţi dă posibilitatea să redai cît mai exact detaliile.

— Dumneavoastră pictaţi?

— Numai acuarelă. La institut se face de toate, însă m-am specializat în această ramură. Pare minoră dar este destul de pretenţioasă cînd intri în fond.

Şi adresîndu-mă doctoriţei:

— Unde aţi studiat pictura, în oraşul B?

— Da, tot acolo am urmat şi şcoala populară de artă.

— Lucraţi serios, văd. Atîtea tablouri!

Numai într-o singură cameră, unde stăm acum, pereţii erau capitonaţi cu tablouri. Aproape treizeci Muncă nu glumă. Privite atent erau interesante.

— Se poate spune că această casă este un bastion al picturii Toţi sau aproape toţi sînteţi slujitori ai acestei nobile arte!

— Această pasiune comună să ne fi strîns la un loc? se întrebă tînărul pe un ton de glumă.

— Tot ce se poate!

— E o simplă întîmplare. Dealtfel eu nu stau aici, vin uneori în vacanţă.

— Pe Racoş l-aţi cunoscut bine?

M-am adresat chimistului Ilarie Băileanu.

— Aşa şi aşa. Ştia că lucrăm la spital. A apelat la noi de cîteva ori, destul de timid şi politicos, să-i facem rost de nişte medicamente.

— Reţineţi ce anume?

— Nişte comprimate de Edecrin. Medicamentul se importă.

— Şi la ce este bun?

— Diverse. În special la medicaţia aparatului renal. Susţinea că-i trebuie pentru soţie. Pînă să moară.

— Dar ştiaţi că sînt despărţiţi?

— Ştiam.

— Şi… i-aţi făcut rost?

— Avea un fel de a fi că nu-l puteam refuza. Cult, manierat… Dar nu i-am putut găsi medicamentul. Dacă nu vine la farmacie este greu. La spital nu vrem să ne băgăm, ştiţi dumneavoastră. Ne ies vorbe şi ne ferim. Nu vrem să ne facem rău.

— Ce impresie v-a făcut, pictorul suferea de ceva?

— Nu cred.

Răspunsul l-a dat doctoriţa.

— Vă pricepeţi şi la oameni mari! fac eu aluzie la specialitatea ei.

— Ei! Parcă medicina are bariere stricte. Orice medic îşi poate da seama dacă cineva suferă sau nu. Aşadar vă pot spune că sufleteşte suferea. Sau era prea obosit, îngîndurat.

— Să fi avut necazuri materiale?

— S-ar putea. Cînd a venit la noi ne-a spus: „dacă va costa mai mult de 1.000 de lei vă aduc restul mîine“.

— Şi costa atît?

— De unde!

— În ziua aceea deci nu avea mai mult de 1.000 de lei.

— Aşa ar rezulta.

— Ştiţi cînd a fost, luna, ziua eventual?

— Nu ştiu. Tu ce spui Larie? Larie, de la Ilarie. Prescurtarea mi-a sunat la ureche destul de ciudat. Nu eram obişnuit cu asemenea nume deşi, slavă domnului, am avut de a face cu mulţi oameni în viaţa mea!

— Ziua precisă e greu să mi-o amintesc. Se pare că era prin luna aprilie-mai, răspunse Larie.

— Anul ăsta?

— Da. În anul ăsta. În iunie sau iulie i-a murit soţia. Dar fiţi convins că şi cu acest medicament, care fie vorba între noi nu poate face minuni, nu se rezolva nimic. La spital, unde a stat mult timp internată, a fost îngrijită în mod deosebit. De cîteva ori soţia mea a vizitat-o.

— Suferea îngrozitor, parcă ţinea să mă provoace doctoriţa.

— Numai din cauza bolii?

— Şi de boală. Dar singurătatea o distrugea.

— Băiatul nu o vizita?

— Rar. Mi se pare că atunci era în armată. Sau la facultate…

— Racoş, pictorul, a fost chiar aşa de afemeiat, cum se spune?

Şi către Traian Gruia, studentul, ca o scuză:

— În anchetă trebuie să aflăm totul. La mijloc este vorba de o crimă.

— Nu v-am deranjat degeaba. Bănuiam noi că acolo nu este ceva curat. De aceea v-am anunţat, se explică prompt tînărul.

— Puteau să ne anunţe şi ceilalţi.

— Puteau. Dar eu am făcut-o considerînd că este, aşa, de datoria mea.

— Bine aţi procedat.

— Ştiam că are în casă lucruri scumpe, continuă băiatul. Tablouri de Aman, gravuri, flori de mină. De crimă nu ştiam nimic. Asta aţi descoperit-o dumneavoastră.

— Avea şi gravuri şi flori de mină?

— Da, avea.

— Le-aţi văzut?

— Sigur, anul trecut. Le ţinea în camera din fund, pe un raft.

— Gravurile erau valoroase? Aţi reţinut de cine erau executate?

— Nu erau executate de alţii. Le făcea singur.

— Erau reuşite?

— N-aş putea să vă spun. Atunci nu mă interesau. Vroiam să discut cu dînsul despre pictură… Nu cunoşteam prea mult. Teoretic ce ştia studiasem şi eu. Dar aveai ce discuta cu el. Era de o cultură aparte şi bun la suflet. Deschis, înţelept.

— Văd că aveţi mare admiraţie pentru el nu numai ca pictor, ci şi ca om. Dar să vedem cum stăm cu femeile, am spus adresîndu-mă mai mult doctoriţei, care a înţeles că e glumă numai pe jumătate.

— Vorba nepotului meu, a început ea. Dacă sînt probe materiale, altă treabă. Eu cred însă altceva. Am vizitat ultima expoziţie de la salonul artelor. Prea puţine sînt în operele lui peisajele. Acolo unde sînt, arhitectura lor este inexpresivă, săracă şi lipsită, după părerea mea, de valoare spirituală. Mă refer la acea valoare spirituală care depăşeşte imaginea. În schimb, acolo unde apar oameni, situaţia se schimbă. Racoş iubea mult oamenii, poate de aceea avea întipărită pe faţă mereu expresia aceea de bunătate. În plus, nudurile. Puţine ce-i drept. Toate însă cu trup împlinit şi figură bine conservată. Repet, conservată nu construita. Sînt medic, şi-mi dau seama că Racoş a redat cu perfecţiune artistică nudul feminin. Poate pentru acest lucru, tovarăşe căpitan, avea nevoie de modele. A avut nevoie de modele. Le-a căutat. Le schimba. Căuta ceva. Poate femeia ideală picturii sale. Poate căutînd nu a găsit. Dar… spera. Cred că aici stă secretul…

— Se pare însă că Racoş nu mai picta de mult tablouri în ulei, am spus eu.

Mi-a zîmbit. Simplu nu arogant.

— Credeţi că pentru cărbune, spre exemplu, nu ai

nevoie de „material” viu? Adică nu pot fi foarte bine executate tablouri şi în cărbune? Chiar nuduri. Ce exemplu să vă dau? Picasso. Este cred suficient. Poate exersînd Racoş urmărea ceva. Ce? Acum secretul îl duce în mormînt. Sau mai ştii... îl veţi afla dumneavoastră, zîmbi tot aşa de simplu şi natural doctoriţa.

— Va mulţumesc. Şi mă iertaţi că v-am reţinut atît, am încheiat eu discuţia.

— Cînd este vorba de autorităţi... Dar nu v-am servit cu nimic.

— Mulţumesc. Altă dată, cînd vom fi liniştiţi şi vom privi poate în tihnă pictura dumneavoastră.

Înainte de a ieşi, am privit apartamentul cu un vag sentiment de nelinişte. Eram copleşit de gînduri. Cel doi mă aşteptau. Am inspectat din nou locuinţa lui Racoş. Am stat minute întregi în cea de a doua cameră, apoi tîrziu am decis, cu acordul tuturor, să închidem capitolul cercetărilor Oricum aceste cercetări erau numai începutul.

Capitolul VI

În maşina de serviciu, alături de locotenentul Neagoe. Îmi convenea de minune. Cu 40 de kilometri la oră puteam să-mi adun bine gîndurile.

— În ce parte zici că este strada Săgeţii?

— Spre cealaltă margine a oraşului.

— Şi numărul 17 ştii unde vine?

— Primul colţ al străzii.

— De unde ştii aşa de bine?

— Am un prieten care a locuit pe aceeaşi stradă, răspunse sigur de el locotenentul.

— Te pomeneşti că ştii atelierul pictorului.

A tăcut destul de mult timp. Uitasem că trebuia să primesc un răspuns.

— Numai îl bănuiesc.

— Ce?

— Atelierul.

— Bine. Vom vedea.

A fost rîndul şoferului să intervină.

— Am ajuns.

Într-adevăr ne oprisem la un colţ de stradă. Începuse să se întunece destul de bine. Atelierul – o fostă prăvălie – se întindea pe ambele părţi ale străzii. O aripă pe principală şi hai să o numim aşa, cealaltă aripă, pe strada secundară. Privită de afară, clădirea era dezolantă. Gratii ruginite la ferestre. Subofiţerul patrula liniştit. Lîngă el un civil.

— Ceva nou?

— Nimic, tovarăşe căpitan, doar dînsul vrea să vă vorbească. A venit acum o jumătate de oră. Se numeşte Căliman Atoi.

— În legătură cu Racoş, parcă se ruga Căliman. Mi-a fost cel mai bun prieten.

— Bine. Rămîneţi. Dar mai întîi să cercetăm atelierul. Va trebui să spargem uşa, m-am adresat lui Neagoe. Nu va fi chiar aşa de uşor, văd că este destul de solidă. Sau numai mi se pare…

— Tovarăşe căpitan, se grăbi Căliman, cheile de la atelier… eu le am…

— Dumneavoastră?… Nu este atelierul lui Racoş?

— Al lui. Dar cheile le ţineam eu… Am să vă explic. Să deschid?

— Îmi permiteţi? spuse Neagoe, şi fără a aştepta răspunsul, a luat cheile şi a început să meşterească.

— Aici nu s-a umblat de mult. A ruginit totul…

Şi răspunsul veni imediat.

— Nu chiar de mult. Acum două săptămîni am făcut curăţenie, preciză Căliman.

Contrar aşteptărilor, pe stradă nu se afla nimeni în afară de noi. Poate prin curţi spionîndu-ne. Simplă presupunere. Intrarăm. O primă cameră, trei metri pe doi. Un dulap masiv bloca întregul spaţiu. O uşă îngustă da spre o altă cameră mare. Şase metri pe şase. Cîteva scaune, un fotoliu plin de praf, o canapea, tablouri înşirate peste tot, o chiuvetă, un chepeng spre pivniţă. Becul nu avea mai mult de 40 W şi răspîndea o lumină de lampă cu gaz. Slabă de tot. De afară

nu puteam să fim văzuţi fiindcă pe geamuri erau trase draperii de creton, mate.

— Subofiţerul să patruleze în continuare. Cît vorbesc cu tovarăşul Căliman, cercetează exteriorul, i-am spus lui Neagoe. Şi să închizi uşa de afară. Însă el rămăsese oarecum uimit.

— În prăfăria asta de-abia este loc pentru noi. Statul pune ateliere la dispoziţie şi pentru ce?…

— Neagoe!

— Am înţeles. Ziceam şi eu… Şi se făcu nevăzut.

Căliman mi-a oferit un scaun ştergînd praful cu o cîrpă plină de toate culorile. Gestul era însă de preţuit. Se comporta ca acasă. În prealabil ar fi trebuit luate amprente. Dar nu-i tîrziu nici de acum înainte, a şters doar un scaun. Va trebui să-i atrag atenţia să renunţe acum la curăţenie.

— Cum spuneţi că vă numiţi?

— Atoi Căliman. Sînt vărul lui Racoş şi lucrez ca arhivar la întreprinderea Comercială de Mărfuri Industriale.

În sfîrşit, gîndeam… iată unul care nu mai este pictor. Dar să nu mă pripesc.

— Cumva sînteţi pictor amator?

— Eu? Nici cu bidineaua nu ştiu să dau. Chem o femeie să-mi văruiască.

Tăcere. Apoi rotindu-şi privirea adăugă:

— Tablourile astea sînt pictate de Racoş.

— Cîţi ani aveţi?

— 37 împliniţi.

— Căsătorit?

— Nu. Încă nu.

— Unde locuiţi?

— Cam rău. Asta este. Două camere fără intrare separată. împreună cu părinţii.

— Pricep.

— Îmi pare bine.

Haios tipul, sau cel puţin încearcă să fie. Tîrziu adăugă:

— Ce să-i faci. Racoş şi aşa nu mai picta. Ditamai spaţiu să stea degeaba!

— Cine este?…

— Nu înţeleg.

— Cine este fata, femeia?… cum vreţi să-i ziceţi.

— Să nu mă daţi de belea!

Fără să vreau am schimbat tonul. Poate şi privirea.

— Am întrebat clar şi repet. Cine este?

— O profesoară.

— Pot să-i ştiu numele?

— Dacă ţineţi, Zoe Iacobescu. Necăsătorită.

— Bătrînă – tînără?

— Aşa şi aşa. 40 de ani.

— Aşa şi aşa fiindcă aveţi dumneavoastră 37 de ani. Altfel nu-i bătrînă deloc.

— Şi destul de drăguţă, mă completă el.

L-am privit aspru. Aveam impresia că începe să devină obraznic. Mi-am dat seama însă că a spus-o fără nici o intenţie rea. Un fel de copilărie la vîrstă asta.

— Sînteţi prieteni? De cînd anume? l-am luat din scurt.

— De doi ani.

— Bine, dar aici este aşa de… cum vă puteţi întîlni aici?

— Dacă nu avem în altă parte?! Ea stă cu maică-sa într-o garsonieră.

— Păi de ce nu vă căsătoriţi?!

— E la mijloc un chichirez. Eu am fost însurat. Nu am divorţat încă.

— Aveţi copii?

— Nu. Numai o lună.

— Ce numai o lună?

— Numai o lună am stat însurat. Dar de tras o trag. Pînă divorţez… Şi după cîteva clipe de gînduri: Cred că o iau de soţie. Dar tonul nu era prea convingător.

— Credeţi… sau sînteţi sigur?

— Păi e drăguţă foc, o întoarse el.

— E şi cumva pictoriţă?…

— Nu. A terminat geografia. Dar nu mai sînt posturi aici în oraş. Funcţionează în comuna V. şi face naveta, însă predă desenul şi muzica. Are doar cîteva ore de geografie, altul este titular.

— Şi merge?

— Ce să meargă?

— Poate să predea desenul, muzica? Cu geografia?

— Învaţă omul de toate. Cînd ai diplomă. Eu dacă am liceul, nici ăla terminat, am ajuns arhivar. Aşa mor.

— Dar vă însuraţi cu o profesoară.

— Bărbatul nu se caută de şcoală, îşi dădu cu părerea? Să aibă cap să se descurce.

— Da, cap să se descurce trebuie neapărat.

— Chiar dacă sînteţi miliţian, eu vă spun, nu ţin secret. Mai cîştigam şi eu un ban de pe urma lui Racoş. Cînd vindea tablourile, eu i ie duceam la clienţi. Pica. Mă descurcam.

— Şi pica des?

— De vreo două-trei ori pe lună tot vindea. Acum de vreo trei luni, cam slab. Parcă ne ocolea norocul.

— Despre Racoş ce ştiţi?

M-a privit surprins. A încercat să zîmbească dar imediat a luat o figură posomorită.

— Parcă nu ştiţi. Că e mort.

— Da, dar nu de moarte bună. A fost asasinat.

—…?!… Nu, asta nu ştiam.

Nu l-am lăsat să răsufle.

— Dar cum aţi aflat de moartea lui?

— Dimineaţă m-am întîlnit cu domnul doctor Vintilă. Ala de la dispensarul TBC. Barosan tipul. L-am încîntat să cumpere tablouri de la Racoş de mai multe ori. Unul trebuia să i-l aduc în seara asta. Aşa rămăsese vorba. Pe care l-ar fi vîndut Racoş nu ştiu… nu pot să ştiu. Acum totul a căzut baltă.

— Nu-i părea rău lui Racoş să se despartă de tablouri?

— Ba da. Dar nu mai avea un chior. Chiria atelierului o plăteam eu. Regulat. Îi dam chitanţele. Luna asta am mirosit că nu este în regulă. I-am dat 1.000 de lei împrumuţi. I-am luat de la Zoe.

— Nu ştiu dacă aţi aflat. Dar mai întîi am făcut cercetări acasă la Racoş, cîteva zile în urmă. Am vorbit în primul rînd cu Ioana. Femeia care face curat, probabil o ştiţi. Mi-a spus mai multe. Ce ştia şi ea, am adăugat eu pe un ton de

indiferenţă, aşteptînd replica lui.

— Da, ea poate să ştie destul de multe, a spus el la un mod general, ceea ce pe mine nu m-a mulţumit.

— Am făcut anchetă mare. Am discutat cu toţi chiriaşii, am continuat eu.

— A da?! Dacă ştiam, veneam acolo şi vă spuneam Şi m-a privit cu capul puţin aplecat.

— N-ar fi fost rău deloc. Dar e bine şi acum.

— Ca să fiu sincer, am fost pe acolo… am văzut miliţia, şi am plecat. Însă pe drum m-am gîndit: dacă nu vă spune nimeni nimic?

— Ce să ne spună?

— Păi era clar. Racoş mort şi vine miliţia – asta înseamnă că ceva nu-i la locul lui. Că a fost omorît nu m-am gîndit. M-am gîndit numai că ceva nu-i în regulă. M-am frămîntat multă vreme şi după un timp m-am dus la Zoe. I-am spus ce-am văzut.

A tăcut privindu-mă lung. Poate aştepta un îndemn din partea mea. M-am arătat iarăşi indiferent. A continuat.

— Ce credeţi? Zoe m-a sfătuit să mă duc şi să spun la miliţie. Ce mai, cuvînt de femeie, dar sfînt. Eu îl respect. Apoi era problema cu cheile. Eram convins că veţi veni şi aici. Mi-am zis: ce să mai alerg în altă parte? M-am hotărît să vă aştept la atelier. Şi după o pauză: Miliţianul dumneavoastră nu m-a lăsat să intru. Mi-a spus să aştept. Dar m-a dibuit că ştiu ceva. În scurt timp aţi picat dumneavoastră. Asta e.

— Da, totul pare normal. Întîi aţi vrut să vă eschivaţi, dar Zoe v-a făcut să înţelegeţi că nu se poate.

A zîmbit trist, şi spre surprinderea mea, a spus:

— Sărmanu’ Racoş, dacă trăia, ajungea şi scriitor.

— Se ocupa şi cu literatura?

— Sigur că da. Colo în mapă – şi arătă spre o poliţă din atelier – are o povestire emoţionantă. Cînd mi-a citit-o Zoe, m-au năpădit lacrimile. A scris-o cînd s-a despărţit de soţie. Acum patru ani. A iubit-o mult

— Atunci, de ce s-au despărţit?

— Ştiu eu? Nu mi-a spus nimic. Nici nu l-am întrebat. Era

jenant...

Apariţia locotenentului Neagoe ne-a întrerupt discuţia. Oricum, eram în posesia unor informaţii interesante.

— Locotenente, să nu uităm subsolul. Cercetează în amănunţime. În atelier rămîn eu. Pod are? l-am întrebat pe Căliman.

— Nu. Adică are, dar este al proprietăresei.

— Casa nu-i naţionalizată?

— Ba da. Dar stă în ea fosta proprietăreasă şi gura podului dă la ea.

— Atunci şi podul, m-am adresat eu locotenentului. Şi poate să te însoţească şi tovarăşul Căliman! Eu rămîn în atelier să vă aştept.

Vroiam să rămîn singur. Eram curios să citesc povestirea.

Am luat filele îngălbenite din mapă, nişte coli cu un scris dezlînat, tremurat. Lumina slabă a becului mă enerva. Mi-am adus din maşină lanterna.

Povestirea – aşa mi-a spus Căliman – era intitulată *Singurătate* şi avea drept motto: „de-ai mai rosti cîndva din simţuri scoasă: /sărută-mă şi fă-mă mai frumoasă”. Semnat T.U. Deci autorul versului nu era Racoş. Să vedem însă povestirea.

„— Grig, eşti beat?

— Aş!

Era un răspuns prompt, dar nemaipomenit de trist. De trei zile bea. De dimineaţa. Cîrciumile dădeau legal băutură începînd de la zece. Acum, în a treia zi, era ora nouă, şi totuşi... Se învîrtise. În pahar era coniac. Coniac cu trei picături de pepsi. Cît seamănă băutura asta amestecată cu viaţa. Grig pipăia cu degetele paharul şi stătea dus pe gînduri... Era ora nouă şi zece minute într-o dimineaţă dintr-o zi a săptămînii. Are importanţă care zi? Dacă totuşi insişti, îţi voi spune. Îţi voi spune, de fapt, îţi voi da un sfat: alege-o tu. Care vrei. Fiindcă toate-s la fel. Negre. Nu zilele, ar fi prea de tot. Paharele. Pline cu coniac şi vopsite cu pepsi. Coloratură.

— Bătrîne!

Nici un răspuns.

— Bre... Grig... Mă, omule!...

Cînd a ridicat capul, i-am văzut privirea ştearsă de om absent. Dar simţeai omenia din el. Mai avea această putere ascunsă din ani şi prin ani: Fără să-mi spună nimic, mă întreba parcă totuşi: Ce-i?

— Grig, ştiu că suferi. Ai ţinut mult la...

— Mult?!

Şi începu să rîdă, un rîs nestăpînit. Cred că pentru prima dată a rîs aşa de cînd l-am cunoscut.

— Glumeşti. Sînt nespus de fericit, nespus de fericit.

— De ce?

— Ei, asta-i. De ce! Nu vezi, mă? Nu vezi. Sînt singur.

—?!

— Cu paharul... a spus după o pauză destul de lungă.

Şi iarăşi a tăcut. A oftat de cîteva ori.

— În definitiv, ce vrei? răsună deodată destul de ciudat vocea lui.

Mă privea din nou, cu aceeaşi tristeţe, cu aceeaşi privire pierdută.

— Grig... prietene!

Parcă nici nu mă auzea. Privea abătut paharul ca într-o rugă.

Şi-a împreunat chiar mîinile parcă implorînd...

Se ruga într-adevăr către o putere necunoscută?

— Grig, omule, nu vrei să-ţi revii?

— De ce nu-i torni şi ei? mă întrebă el cu imputare în glas. Un pahar de bere. Întotdeauna bea cu poftă un pahar de bere.

Tonul îi era atît de normal, parcă pînă acum tot cu mine vorbise.

— Întotdeauna? i-am făcut eu jocul.

Răspunsul a venit tîrziu.

— Cînd ne simţeam bine... Ba nu, cînd ea se simţea bine.

— Grig, tu suferi prea mult. Tu crezi că ea nu te-a trădat? Nu te-a înşelat? am încercat eu să-l aduc la

realitate.

— Nu mai contează…

— Ba contează, cum să nu conteze, am căutat să agravez lucrurile. Ştii şi cu cine? am mers mai departe.

— Cu cine? S-a uitat la mine c-o privire contrariată Cu cine? a repetat. Cu mine.

Ochii lui erau plini de omenie, sinceri, îl priveam mut.

— Cu mine, da. Cu mine. Ăsta-i cel mai trăznit lucru din lume. M-a înşelat cu mine.

Aş fi vrut să-i mîngîi părul albit peste ani, să-l strîng prieteneşte de umeri.

— Grig, azi nu putem discuta. Eşti tare trist.

— Ba tocmai azi sînt cel mai fericit. Nu vezi că sînt singur? Ba nu, ea a plecat doar pentru cîteva clipe. Toarnă-i un pahar de bere. Berea îi place. Altceva nu-i place ei…

— Ce nu-i place? am întrebat plin de curiozitate.

— De mine. De mine nu-i place. Şi-mi aruncă o privire stranie.

— Atunci? Pur şi simplu nu ştiam ce să mai întreb.

— Atunci, ce? Nu-i place de mine… Nu ştiu de ce. Întreab-o pe ea.”

Îmi era de ajuns. Am înţeles că Racoş era în pictură recunoscut, în literatură, debutant, nu fără talent. Dar am înţeles că şi suferea mult.

Locotenentul Neagoe şi Atol Căliman s-au întors de la subsol.

— Aţi găsit ceva? i-am întrebat abia desprins de textul povestirii.

— Nici măcar lilieci. Cred că de cînd a fost prăvălie aici nu a mai intrat nimeni, a răspuns locotenentul.

— Dacă-i aşa, să rămînă numai tovarăşul Căliman cu mine. Zece minute. Un sfert de oră. Te chem eu locotenente cînd termin cu totul. Mai caută-ţi de treabă prin pod sau prin jurul atelierului. Cine ştie peste ce dai.

Simţeam cum mă sfîrşesc de oboseală, de cîtva timp nu mai deosebeam ziua de noapte şi noaptea de zi, timpul avea acelaşi ritm pentru mine. Cît o să pot rezista aşa? E

tot o chestiune de timp… am glumit în sinea mea.

— La ordin, tovarăşe căpitan, s-a formalizat Căliman.

— Dumneata ştii exact cînd a scris Racoş povestirea? am intrat iarăşi în ritmul anchetei.

— La cîteva zile după despărţirea de soţie. Asta o ştiu bine. Mi-a spus Zoe. I-a mărturisit-o Racoş.

— Cînd asta, adică?

— Acum patru-cinci ani.

— Sînteţi sigur?

— Acolo nu scrie? În mapă.

— Nu, nu e nici o dată. Dar… scrisul este al lui Racoş?

— Absolut. Îl cunosc bine.

Privindu-l pe Căliman, nu puteam să-mi dau seama dacă nepăsarea sa era studiată sau nu. Cînd vorbea nici nu se uita la mine. Ţinuta lui degajată îmi inspira oarecare groază. Parcă ar spune: Cineva a fost asasinat. Fie şi prietenul meu. Dar ce dracu atîta tămbălău? Se întîmplă. Pentru asta trebuie să răsturnăm pămîntul?

— Deci scrisul este al său, am simţit eu nevoia să stabilesc un lucru precis. Dar Racoş bea? am continuat eu cu întrebările.

Căliman a rîs încetişor.

— Da, a fost o perioadă bună cînd a băut. Îşi amintea de nevastă-sa care l-a părăsit… Era foarte drăguţă.

— Adina Moraru, după cîte ştiu. Ea l-a părăsit?

— Racoş nu spunea nimic despre asta. Dar eu zic că ea l-a părăsit. Cînd mi-a citit Zoe nuvela, m-am convins.

— Înainte nu bea? S-a apucat de băutură după ce a rămas singur?

— Da, după. Dar n-a durat mult timp. Şi niciodată nu abuza. Bea să uite. Rămăsese singur de tot. Fiu-său plecase şi el cu maică-sa. Dacă nu se despărţeau, poate că o ducea totuşi bine. Dar fericit nu era.

— Şi cum s-a lăsat repede de băutură? Aţi spus că n-a durat mult. A avut vreun motiv?

— Motiv a avut. S-a încurcat cu una din B.

— O cunoaşteţi? Ştiţi cum o cheamă?

— Mioara Stănescu. Ingineră la un centru de calcul. Nu

ştiu cum a cunoscut-o. Dar nu m-am exprimat corect. Alta l-a determinat să renunţe la băutură. Una mai tînără. Pe Mioara însă a cunoscut-o mai întîi, după plecarea nevesti-si.

— Şi cealaltă cine este?

— Nu ştiu cum o chema, dar e din oraşul nostru. După figură o cunosc foarte bine.

— Credeţi că Racoş a avut duşmani? Era cineva în stare să-l omoare? Dintre cei pe care îi cunoaşteţi.

— N-aş putea să vă spun. Pentru ce să facă asta? Să-i ia tablourile?

Şi parcă aştepta ca eu să spun ceva. Am tăcut însă.

— Poate pe cele de acasă, că pe cele de aici le-am văzut. Sînt toate, preciza el. Le cunosc mai bine decît Racoş. Nu lipseşte nimic. Mapa cu desenele a dus-o acasă de două luni.

— Ce desene? Ce mapă?

— O mapă roşie cu desene în tuş. Desene la cartea care a scris-o.

— A scris şi o carte?

— Aşa am înţeles de la Zoe. Mai întîi a publicat ceva, nu ştiu ce, la un ziar din Capitală, apoi s-a apucat de carte. Nu ştiu dacă o terminase.

Locotenentul Neagoe şi-a făcut apariţia.

— Am cercetat şi podul. Nimic de luat în seamă.

— Bine, locotenente. Dar o să dau şi eu o raită. Şi înmînîndu-i manuscrisul i-am spus să facă o expertiză grafică: este sau nu scrisul lui Racoş? Şi nu uita că fiecare tablou are semnătura lui în colţul din dreapta, jos, am adăugat.

— Am înţeles.

Raita mea n-a durat mult.

— De acum gata, închidem şi sigilăm totul. Cheia de la atelier rămîne la noi. Îmi pare rău, tovarăşe Căliman, dar asta e situaţia. Trebuie să-ţi găseşti alt loc…

— De asta îmi mai arde acum!

Mi-am luat haina de pe scaun. În urmă s-a ridicat un norişor de praf.

Era aproape miezul nopţii.

Capitolul VII

Trecuseră două săptămîni de la moartea lui Racoş. Ne apropiam de septembrie, zilele începeau să devină mai friguroase. Şi ca un făcut, dimineaţa şi seara, cu regularitate, ploua. Ploaie măruntă şi rece. Dar nu vremea ne îngrijora. Aveam noi alte motive să nu fim în apele noastre. Cazul ridică încă destule probleme. În aceste zile fiecare din noi alergase mult, culesese date, purtase convorbiri cu diferiţi oameni, într-un cuvînt, am bătut toate drumurile care speram noi să ne dea cheia dezlegării morţii pictorului.

Astăzi era ziua hotărîtă să facem un bilanţ, provizoriu, în biroul meu, împreună cu cei doi locotenenţi, Neagoe şi Petia, căutăm să concretizăm rezultatele de pînă acum.

— Şeful ne aşteaptă la orele trei după-amiază. Pînă atunci să vedem ce-am făcut, le-am spus. Cine vrea să fumeze poate. De fapt şi Neagoe şi Petia erau pregătiţi pentru aşa ceva. Le trebuia doar o scăpărare de chibrit. Şi permisiunea mea, bineînţeles.

Am trecut la discuţia de sinteză. Cei doi ascultau şi fumau încontinuu.

— Deci primim o scrisoare anonimă, în ziua de joi, zece august, în care ni se spune că Adina Moraru, o femeie în vîrstă de 46 ani, a fost ucisă de fostul ei soţ, pictorul Silviu Racoş, în urmă cu 40 de zile. După cum se ştie, Adina Moraru era contabilă la grădiniţa de copii numărul 7 din municipiul T. şi suferind de inimă de peste 16 ani, internată în repetate rînduri, nu a putut să fie salvată. Nu degeaba bolile de inimă deţin primatul în materie de decese. Moartea a survenit la spital şi conform uzanţelor medicale legale, i s-a făcut autopsie. Nimic anormal. Rezultatele autopsiei şi raportul medicului legist le putem anexa la dosar. Mai ştim ceva. Că Adina Moraru a fost căsătorită cu pictorul Silviu Racoş, de care s-a despărţit acum cinci ani, că are cu el un copil, Adrian, în vîrstă de 20 de ani, acum

student în anul întîi la facultatea de mecanică din B. Silviu Racoş a fost asasinat între timp.

Moartea Adinei Moraru este un fapt trist, dar medicina s-a dovedit neputincioasă în asemenea situaţii şi din păcate, nu este ultimul caz nici la noi, nici în întreaga lume. Anonima ne anunţă, după 40 de zile de la moartea femeii, că a fost ucisă de fostul soţ. Atunci să fi aflat autorul anonim al scrisorii? După patruzeci de zile? Cine poate să creadă că ne va duce în eroare?! Că o moarte naturală o vom transforma în crimă şi de aici... De aici ce? Asta este întrebarea. Ce urmăreşte? Să arunce vina pe pictorul Racoş? Dar lucrul ăsta puteam să-l bănuim sau să-l credem, să zicem, cîteva zile, poate nici atît, pentru că după o simplă verificare nu se putea să nu aflăm adevărul. Pictorul, fostul ei soţ, nu a ucis. Nu a ucis în sensul penal al cuvîntului. Poate a contribuit la suferinţa fostei sale soţii, poate a grăbit sfîrşitul, cum se spune, dar de ucis nu a ucis. Rămîne deci întrebarea ce a urmărit anonima.

— Poate să-l compromită pe Racoş. Sau să-i creeze necazuri, pur şi simplu!

— Da, Neagoe. M-am gîndit şi la asta. Aşa probabil au judecat cei cu scrisoarea anonimă. Noi ştim însă că nu procedăm oricum. Nu hărţuim sau necăjim oamenii fiindcă primind un denunţ îl luăm de bun. Îl verificăm cu atenţie, cu multă grijă, şi putem spune că fără a deranja cu nimic pe cel în cauză. Asta în măsura în care nu este vinovat. Cînd este, atunci pe baza faptelor încriminate, urmează să-şi primească prin justiţie, pedeapsa. Dar în cazul nostru, vinovatul, cel pîrît ca vinovat, este asasinat!

— Dacă admitem, tovarăşe căpitan, că scrisoarea nu a fost semnată, conţinînd un neadevăr, atunci scopul ei nu a fost acela de a denunţa pe asasin, ci de a ne atrage atenţia într-un fel asupra persoanei lui Silviu Racoş.

— Ai dreptate, Petia. Aşa este logic.

— Îmi permiteţi mai departe?

— Cum să nu. Chiar te rog.

— Au urmărit să ne facă atenţi asupra lui Racoş crezînd că în acest fel – e o ipoteză desigur – întrebîndu-l despre

moartea soţiei, îi vom abate de la un proiect al său. Îl vom dezgusta de a mai lucra, de a face ceva. Raţionamentul ăsta nu mi se pare deloc de neglijat. Acesta ar fi deci unul din scopuri. Altul, de a ne face pe noi, prin anchetă, să-l abatem pe Racoş să nu fie atent la ceva, poate la lucrurile din casă, să nu fie atent pentru un timp, cît avea nevoie asasinul să-şi pună planul în aplicare.

— Da, Petia. Îl voiau oricum pe Racoş îndepărtat. Nu ştiu dacă s-au gîndit la casa lui, la bunurile lui, mă rog, la ce se află acolo, că le vor putea folosi, că vor fi ale lor…

— Numai dacă acest joc nu l-au făcut înainte, mă întrerupse locotenentul major. Luînd ceva din casa lui Racoş, să zicem picturi valoroase sau altceva, au încercat orice, apoi, ca Racoş să nu observe – cel puţin un timp. O anchetă a miliţiei, declanşată, nu putea fi decît cel mai potrivit. Poate că Racoş deţinea ceva de mare preţ şi neştiut de nimeni. Cu atît mai mult de oficialităţi. Alte tablouri celebre…

— Poate executate de el. Nu uita că era o personalitate spuse Neagoe.

— Aceste lucrări puteau fi achiziţionate chiar dacă erau cerute pe ele preţuri mari, îşi continuă ideea Petia.

— Dar dacă se cerea prea mult?

— La asta nu se vîră oricine.

— Poate de aceea s-a vîrît, am intervenit eu. Să admitem că cineva avea bani, cum spui tu Petia, să le achiziţioneze. Însă Racoş a refuzat categoric să le cedeze, cu toate că i se ofereau sume enorme. Trebuie să ne gîndim şi la asta. A putut constitui un mobil al crimei.

— Să ducă acest lucru la o crimă? se întrebă Neagoe.

— S-au văzut crime şi pentru cîteva sute de lei, a replicat Petia.

— De acord, admise celălalt, dar aici s-a făcut mare zarvă.

— Totuşi se putea trece la acţiune şi fără să se scrie anonima, îşi dădu cu părerea Petia.

— Aici e aici. De ce a fost nevoie să ne fie trimisă scrisoarea cunoscută. Oricum, Petia a emis cîteva ipoteze.

Cel mai important este să stabilim dacă cel care a scris anonima este acelaşi cu cel care a ucis.

— Tovarăşe căpitan, dacă asasinul este acelaşi cu autorul scrisorii, eu nu văd raţiunea de a ne fi trimis-o. Cred că sînt persoane diferite.

— S-ar putea totuşi să fie la mijloc una şi aceeaşi persoană.

— Ce putea să urmărească? Considerîndu-l pe Racoş asasin, să credem că moartea lui este naturală?

— Nu, nu era ageamiu. Însuşi omorul, după cum a constatat medicul legist, a fost făcut altfel decît pînă acum. Mă rog…

— Şi dacă în acelaşi timp, Racoş ar fi la rîndul său criminal, asta nu ar schimba, în fond, cu nimic situaţia.

— Bineînţeles. Şi am încercat să duc mai departe discuţia.

Complexitatea cazului ne-a făcut să presupunem că diagnosticul a fost pus formal, dacă nu intenţionat greşit. Ne-am gîndit că şi în cazul Adinei Moraru, ştiindu-se că suferea de mult cu inima, autopsia, concluzia ei a putut să fie o simplă formalitate. În fond, a greşi e omenesc. Mai ales că atunci nu se punea problema morţii lui Racoş. Asta ne-a obligat la demersuri pentru cercetarea amănunţită a cadavrului. O mulţime de formalităţi. Constatarea medico-legală la care a luat parte primul medic legist s-a confirmat: Adina Moraru nu a fost ucisă. Oricît de greu şi dureros este un asemenea caz, cînd este vorba de adevăr, de a înlătura o acuzaţie atît de gravă ca aceea căzută pe capul lui Racoş, trebuie făcut totul. Deshumare, o nouă constatare medico-legală ş.a.m.d. Putem stabili deci, de vreme ce Adina Moraru nu a fost ucisă, că Racoş nu a fost ucigaş.

Apropo, Neagoe, ceva nou despre Adina Racoş?

— Da. De la despărţirea de Racoş, fiul lor Adrian locuia la maica-sa, într-un apartament din strada… Un fel de a spune, fiindcă în ultimul timp a fost plecat în armată, apoi la facultate, deci ultimii doi ani a stat în altă parte. Maică-sa a avut o viaţă chinuită. Mai mult prin spitale, medicamente,

suferinţă. Ştim cum sînt asemenea cazuri. Am cules cîteva date de la vecini, de la familie. Curios, pe pictorul Racoş nu-l vorbesc de rău. O mătuşă a Adinei Racoş, se pare ceva mai apropiată, cunoaşte destul de multe lucruri. S-au luat din dragoste. Aşa cum spuneam, Racoş, la terminarea facultăţii, a fost repartizat aici ca profesor şi a locuit cu chirie, pentru început acasă la Adina. Părinţii ei aveau o casă în apropiere de gară, o casă care după cîţiva ani s-a demolat. Mă rog, locuind în aceeaşi casă, nu e greu de înţeles cum s-a înfiripat dragostea. Cert este şi asta au spus-o şi alţii pe care i-am consultat, – aveţi aici lista lor –, la început s-au iubit. Adina absolvise o şcoală tehnică de finanţe şi contabilitate cu durată de doi ani, după liceu, cum era atunci, şi îndeplinea funcţia de contabilă la aceeaşi grădiniţă de unde a plecat pentru totdeauna. Atunci era singura grădiniţă cu orar normal în acest oraş. Racoş se pare că avea succes în artă. Trimitea la diverse reviste picturi, i se reproduceau, uneori şi deci cîte puţin mai cîştiga. Nu neglija relaţiile cu oamenii de artă, se ducea des în Capitală, la diferite manifestări, şi poate acolo, sau să nu-l învinuim fără a şti adevărul, a început să o cam scalde. Azi cu una, mîine cu altă, aşa a început să umble cu femeile.

— Dar toţi cei cu care ai vorbit, ţi-au spus asta? Sau nu?

— Toţi, inclusiv neamurile Adinei, cum e şi firesc. Dar, în afară de trei nume pe care le-am notat în carneţel, altceva nu am putut să obţin. Fraze generale. Nu ne putem bizui pe ele. Cu aceste trei femei a fost văzut în timp ce încă era cu Adina. După ce ea s-a mutat de la el, a intervenit o altă femeie, mi s-a spus.

— Deci patru.

— Atît am depistat. Cu acte, cu declaraţii, a încercat o glumă Neagoe. Trei deci, în timp ce era căsătorit. Încă una după ce s-au despărţit. În rest, celelalte care veneau acasă la Racoş, se pare că erau numai model.

— Sau cel mult o întîlnire de o noapte.

— Racoş avea o altă natură. Punea patimă, iubea. Pentru el orice nouă femeie însemna, de fapt, o nouă

dragoste, adevărata sa pasiune. Femeia vieţii... Apoi, după ce idila se încheia, pînă găsea altă femeie, era trist, abătut.

— Cine ţi-a spus asta, şi rudele?

— Şi ele!

— Bine, continuă.

— Din cele patru, despre una nu mai este cazul să vorbim. A plecat de zece ani din oraşul nostru la C. pe litoral, unde era funcţionară sau aşa ceva... A murit de trei ani. O încercare nereuşită de întrerupere de sarcină. Racoş a fost amic cu ea acum doisprezece ani.

— O pistă pe care o abandonăm. Asta numai în măsura în care considerăm că o femeie a fost autoarea crimei.

— Sau a contribuit alături de altul sau alţii la crimă.

— Şi aşa. De aceea înainte de toate să vedem ce date noi mai avem. Fiindcă în mod sigur asasinul pictorului Racoş se află numai în cercul său de relaţii.

Şi Neagoe s-a simţit obligat să continue.

— Cea de a doua femeie de care Racoş s-a ataşat, o brunetă, cu pielea albă, mărunţică dar plină de draci. Vînzătoare la un magazin de cosmetice. Idila a ţinut trei ani. Ani în care Racoş nu s-a despărţit de soţia şa.

— Bine a făcut. Dar de dracii ăia ai fetei, de unde ai aflat?

— Să vedeţi. O cunosc şi eu pe fata aceea. Acum este măritată cu un tehnician. Are şi doi copii.

— Şi?

— Era drăguţă foc. Şi acum arată bine. Avea cu douăzeci de ani mai puţin decît Racoş. A umblat cu mai mulţi, aşa că nu mi-a fost greu să mă documentez.

— Cu ea ai stat de vorbă?

— Nu cred că mai este cazul. De şase ani a terminat complet cu pictorul.

— Şi acum, fiind căsătorită, nu-i uşor să abordăm o astfel de problemă. Mai lucrează undeva?

— La acelaşi magazin. Sînt două fete. Aş putea să stau de vorbă. În legătură cu gestiunea, cu preţurile, găsesc eu un motiv să nu bată la ochi, chiar dacă ar fi acolo şi bărbatu-său. Dar sînt aproape sigur că nu ne poate folosi la

nimic, nici nu cred că a intrat vreodată în casă la Racoş. Se întîlneau la o prietenă a ei.

— Da, nu văd ce ar putea să aducă nou discuţia cu ea. Despărţirea de atîta timp, faptul că ea şi-a refăcut viaţa, că are şi copii sînt motive destule ca să nu mai insistăm. Să auzim mai departe.

— Dar ne putem gîndi oare la gelozie? O dragoste furibundă, o răzbunare ca în filme?

— Neagoe, lasă poveştile. Nu-i timp de glume.

— Am înţeles, tovarăşe căpitan. Ne-am apropiat, în sfîrşit, de perioada în care viaţa de zi cu zi a lui Racoş o cunoaştem, dacă nu perfect, cel puţin bine. Putem face mai uşor unele legături, ba chiar să tragem unele concluzii.

— Să o luăm metodic.

— Sîntem aproape de momentul despărţirii de fosta sa soţie. Adina Racoş, acum cinci ani, data rămîne totuşi aproximativă. Ca profesor de desen la liceul industrial nr. 2 cunoaşte o elevă.

— Te pomeneşti că urmează ceva senzaţional! am spus eu de data asta, puţin surprins de noua cunoştinţă a pictorului. Se predă desenul la liceu?

— Din moment ce a fost acolo?! spuse evaziv Neagoe.

A lămurit Petia.

— În cadrul programei se pot aranja diferite activităţi. Literatură, foto, muzică, pictură, sport, pe discipline. Aproape fiecare liceu organizează asemenea cercuri cu profesorii numiţi special.

— Mă rog, atunci casele de cultură, casele de pionieri… ce mai fac?

— Sînt pentru amatori, ceea ce-i altceva.

Neagoe se mişca pe scaun neliniştit. Nu era de vină că nu ştia ce-i cu desenul în liceu, totuşi un anchetator trebuie să ştie tot.

— Vă spuneam, îşi reveni el, că acolo în cercul de pictură al liceului a cunoscut o elevă. Era în ultima clasă a şcolii, optsprezece ani. Acum are douăzeci şi trei şi este şofer pe taxi.

— Interesantă evoluţie!

— Păi a urmat liceul cu profil mecanic auto. După cum arată, merită să-ţi pierzi capul, pe cuvînt de onoare. Ieri am cunoscut-o. Potrivită ca înălţime, bine făcută de tot; capul puţin mic, dar zîmbetul… un zîmbet fermecător. Buze frumoase, dinţi strălucitori. Şi ştie grozav să se poarte. Fiecare gest, fiecare mişcare parcă e regizată.

Neagoe, după cum se vede, studiase bine totul. Din relatarea lui mi se părea că văd aievea chipul frumos al şoferiţei. Încercam chiar să-mi amintesc dacă nu cumva am întîlnit-o într-un taxi sau chiar pe stradă, în plimbările agale pe care le făceam pe bulevard sau pe sub castanii din marele parc, de lîngă rîu, acolo unde apa se desparte în două braţe alergînd învolburate să prindă Dunărea.

Şi cînd abia m-am obişnuit cu chipul descris de Neagoe, în vîrtejul gîndurilor, al deducţiilor, am înţeles că ceva nu-i adevărat. Nu poate fi adevărat totul. Oare Racoş a minţit sau s-a putut lăsa minţit? Cîtă slăbiciune putea adăposti sufletul lui de vreme ce atît de repede trecea de la o dragoste la alta? S-a lăsat într-atît sedus de dragostea pe care fiecare din acele femei i-o purta? Exclus. Orice ar fi făcut, orice ar fi întreprins, nu-i putea da satisfacţie. Poate, s-a descoperit pe sine prin dragostea femeii?! Poate şi-a dat seama că nu fusese iubit niciodată cu adevărat, intens, pătimaş, aşa cum iubeşte o femeie pe un bărbat, şi căuta o astfel de iubire. Trăise oare numai pentru el, prin beţia sentimentelor în faţa propriei sale fiinţe mereu şi mereu doritoare de iubire? Sau iubirea lui supremă era arta? Realizase în viaţă, deşi scurtă, lucruri frumoase. Amintindu-mi de schiţa citită la atelier, mă gîndeam că poate bărbatul ce nu fusese iubit era lovit de chiar felul său de a fi. Nestatornic. Şi nu a făcut nimic să înlăture acele sentimente trecătoare, care printr-o falsă imaginaţie le credea perfecte. Pentru moment. Ca apoi să reia totul de la capăt, într-un perpetuu de viaţă. A trăit şi suferit mult, o viaţă zbuciumată, tocmai fiindcă s-a depărtat de realitate. A trăit din închipuiri, din propria lui imaginaţie.

M-a întrerupt locotenentul Neagoe.

— Fata de pe taxi cu care am stat de vorbă este

nemăritată. În timpul liber se ocupă de pictură. De fapt, înainte de terminarea liceului nu a pictat nimic, cel puţin aşa mi-a spus, dar îl diviniza pe Racoş. Sta ore întregi şi îl privea cum pictează sau îl asculta.

— Numai atît?!

— Aşa a fost începutul. Apoi dragostea fetei pentru acest mare pictor... spun oamenii, l-a făcut pe Racoş să nu mai bea. Între timp se despărţise de soţie. Adina Racoş împreună cu copilul locuia deja la bloc. Asta se întîmpla aproximativ cu patru ani în urmă, cînd tînăra şoferiţă şi pictoriţă amatoare, Mariana Tătulescu, aşa o cheamă, venea nestingherită în apartamentul lui Racoş. Aproape seară de seară. Dar probabil că şi Racoş o vizita la ea acasă, Mariana are garsonieră...

— Înseamnă că nu această fată a cauzat despărţirea lui Racoş de soţie.

— Nu, nu ea a provocat-o. E sigur, pentru că ruptura dintre Racoş şi soţia sa începuse cu mult timp înainte. La scara blocului unde a locuit soţia lui Racoş, cineva m-a informat că se despărţiseră de cîteva luni cînd l-a văzut pe Racoş prima oară împreună cu Mariana. Dealtfel fata, mi-a spus persoana, pînă atunci vorbea cu un băiat care locuia în acelaşi bloc.

— Mă rog, să admitem că aşa s-a întîmplat deşi argumentele nu sînt cu totul convingătoare.

— Aşa rezultă din informaţii, tovarăşe căpitan, Mariana Tătulescu mai degrabă a contribuit la legalizarea despărţirii, hotărîndu-l pe Racoş să nu se mai întoarcă niciodată la fosta lui soţie... Imediat după despărţire Racoş se apucase să bea.

— Sper că nu te referi la povestirea lui?... care poate să fie simplă ficţiune.

— Nu tovarăşe căpitan, la informaţiile culese.

— În momentul cînd legătura cu Mariana a devenit mai strînsă, poate cu probleme de viitor, eventual o căsătorie, fata aceasta a intervenit hotărît. I-a cerut lui Racoş să renunţe la băutură. El a ascultat-o. S-a lăsat de băutură şi a început să lucreze. Zi şi noapte. Acasă la el. Toţi care îl

vizitau, poştaşul, lucrătorii de la gaze, de la telefoane, mă rog, toţi spun că pictorul era găsit mereu la lucru.

— Poate simula numai.

— Nu-l văd în stare de aşa ceva. Şi cu ce scop?

— Asta înseamnă practic că devenise alt om. Dar dacă în tot acel timp a lucrat intens, ce a făcut? Unde-i sînt lucrările? La atelier, luîndu-ne după spusele lui Căliman, ce se găseşte acum a fost de la început. Nu este un lucru care trebuie să ne frămînte?

— Ba da, poate în asta constă cheia: criminalul sau criminalii au urmărit să-i ia aceste lucrări probabil foarte valoroase, cine ştie! Cîtă crezare îi putem acorda, în fond, lui Căliman?

— Totuşi nu merge. Îl puteau lăsa în viaţă. Cred mai degrabă că tot ce-a lucrat atunci pe brînci a vîndut. Trebuie să cercetăm atent. Să aflăm cui a vîndut. Vă rog pe dumneavoastră tovarăşe Petia să urmăriţi acest lucru. Şeful dumneavoastră sper că v-a comunicat. O perioadă de timp veţi lucra cu noi…

— Da, mi-a comunicat. Aşa că nu am altceva de făcut decît să mă conformez.

— Tablourile sînt datate, am spus eu. Aproape toate. Deci n-ar fi chiar atît de greu să vedem cît a lucrat pictorul în fiecare an. De identificat cumpărătorii, muzee sau persoane particulare, nu-i o problemă, o rezolvăm.

Şi acum să revenim la Mariana. L-a determinat pe Racoş să nu mai bea, să lucreze, probabil convinsă de geniul lui, încîntată, entuziasmată. Dar dacă numai… sau şi pentru a-l face să cîştige bani?

— Nu-i o fată din acelea… ripostă Neagoe.

— Chiar dacă nu, este femeie. Cred că nu şi-a pus în cap să-şi făurească un viitor alături de Racoş. Dacă-i aşa, atunci cu atît mai mult cele presupuse de mine stau în picioare, rezistă. Notează Neagoe, trebuie să stăm de vorbă mai serios cu această fată. Neapărat… Am înţeles însă că nu-i ultima legătură a lui Racoş, e adevărat?

— Da, tovarăşe căpitan, nu e ultima, dar a durat mult. Doi-trei ani.

— Tot aproximativ?

— Din atîtea informaţii, nici una nu sună la fel. Am avea nevoie de calculator! Cum vă spuneam, legătura a durat cîţiva ani. Erau consideraţi aproape soţ şi soţie. Nu se fereau de nimeni. Dar de locuit au locuit separat. Pînă într-o zi. Mai precis, acum un an, cînd a intervenit o nouă femeie. Cum a cunoscut-o Racoş? Nu se ştie! Nimeni nu mi-a putut da informaţii precise. Despre această femeie, Mioara Stănescu, nu mi-au vorbit decît cîţiva. V-am informat că este inginer la un centru de calcul din B. Culmea e că cei care mi-au spus despre existenţa ei în viaţa lui Racoş nu ştiu cum arată: blondă sau brunetă.

— Se confirmă deci cele spuse de Căliman.

— Da, întocmai. Este perioada cînd legătura lui Racoş cu Mariana începea să se răcească. Poate a rupt-o chiar ea. În orice caz, în acest timp, toţi spun că Racoş umbla mai mult singur, ori lumea era obişnuită să-l ştie cu cineva, aşa cum a fost mereu, în realitate, nu era chiar singur. O cunoscuse pe Mioara.

Cîte se spun acum despre Racoş, mă gîndeam, fără ca el să aibă posibilitatea să mai poată acţiona, să se apere, să refuze interpretări… unele formulate fals, desigur. Dar… fiecare cu soarta lui.

— De inginera Mioara Stănescu, cum dăm?

— Am găsit un vraf de fotografii acasă la Racoş. Dar ea nu apare, numai femeile celelalte… inclusiv şoferiţa. În rest, fotografii de familie. Nu ştiu cum s-ar explica asta.

— Dacă nu o cunoaşte nimeni, e greu s-o identifici. E limpede că trebuie să facem cunoştinţă cu ea. Vom hotărî imediat cum procedăm.

— Să vă spun, văzînd că altfel nu dau de chipul ei, am cercetat tablourile. M-am gîndit că poate să apară în vreunul, în tablourile pictate în ultimul an. Deşi Căliman spunea că în timpul din urmă Racoş nu a lucrat nimic la atelier. Dacă a pictat-o sau măcar desenat-o, oricum lucrarea nu există. O presupunere bineînţeles. Cel mai bun lucru este să ne informăm despre ingineră de la miliţia din B. sau la locul de muncă.

— Cam multă alergătură pentru o femeie pe care n-o cunoaştem, spun eu, dar este necesară.

— Cine ştie ce informaţii preţioase ne va furniza! După cum putem să şi alergăm, degeaba...

— Şi acum să trecem la datele despre crimă. În privinţa modului cum a fost asasinat Racoş, expertiza medico-legală, concluziile ei sînt clare. Strîngerea traheii cu antebraţul criminalului, respectiv strîngerea arterei carotide a determinat prin lipsa de alimentare cu oxigen a creierului, întîi, pierderea cunoştinţei, apoi, încetarea respiraţiei. Moartea a survenit rapid, în plină inconştienţă. A fost ucis stînd la masă. Ucigaşul este unul singur. Nu ştim încă dacă există vreun complice. Ţinînd seama de forţa care a fost necesară pentru a strangula, putem preciza că ucigaşul este un bărbat. Şi după îndemînarea de care a dat dovadă, de unul care a practicat sportul mult timp. Şi nu orice sport. Unul singur. Judo. Curios este că, deşi capul ucigaşului a venit în contact cu victima, nu a lăsat nici o urmă, un fir de păr măcar. Asta poate fi o dovadă că este chel. Şi nici alte urme nu sînt, scame sau ceva în genul ăsta. Ceea ce înseamnă că avea braţul dezvelit. Poate fi un indiciu că uciderea a fost premeditată. Oricum, că asasinul era acasă la Racoş în largul lui. Se dezbrăcase adică, rămînînd eventual într-o bluză.

— Neagoe, aici să te văd. Trebuie să cercetezi cu mare atenţie, pînă la cele mai mici amănunte, biografia fiecărui prieten al pictorului.

— În cercul celor bănuiţi, la început.

— Desigur. Şi am continuat. Uciderea lui Racoş stînd la masă, pe scaun, este confirmată, cum spune raportul de expertiză, de echimozele aflate sub genunchii victimei, probabil urmarea unui gest reflex de apărare. De ce a fost transportat ulterior în pat?

— S-ar putea să nu fi murit şi s-a tîrît singur acolo?

— Nu. Aşa ceva nu era posibil. Omul aflat în primejdie caută să fugă, să ceară ajutor cuiva, nu să rămînă pe loc. Dealtfel, dacă raportul de expertiză arată că moartea a survenit rapid, în plină inconştienţă, înseamnă că nu Racoş

s-a deplasat, ci a fost mutat de altcineva de pe scaun în pat.

— De ce? Să pară o moarte naturală?

— Putea să fie asta judecata lor! De pe scaun cădea. Sau a şi căzut înainte ca ucigaşul să plece din casă, şi atunci, cu sînge rece, acesta l-a transportat în pat, ca moartea să pară firească.

În altă ordine de idei ne-a frapat faptul că interiorul lui Racoş era prea aranjat. Parcă anume să demonstreze că acolo nu a intrat nici un străin care să strice ordinea, că totul este la locul lui, că nu a dispărut nimic. Dacă am privi lucrurile aşa, ar urma să considerăm că Racoş a fost omorît din invidie pentru talentul lui… sau… din gelozie. La noi oamenii nu se prea omoară din astfel de motive. Totuşi să reţinem şi aceste din urmă alternative. Ca secundare.

— Crimă din invidie ar fi prea urît, crimă din gelozie, prea copilăresc, mai degrabă ar merge prima, îşi dădu cu părerea Petia.

— Acum să ne referim la bunurile găsite în casa lui Racoş. Am constatat că cele două tablouri aparţinînd patrimoniului cultural naţional, cele două lucrări de Theodor Aman, nu au dispărut. Expertiza ne-a confirmat că nu sînt falsuri, că sînt identice cu cele declarate. Confruntarea a fost făcută cu fotografiile existente la Muzeul municipal şi pe baza unor amănunte stabilite de directorul muzeului de artă, un excepţional cunoscător al lucrărilor lui Aman. Deci nu aceste tablouri au interesat pe criminal, despre care nu putea să nu ştie că sînt declarate, catalogate, fotografiate, dacă era un bun amic al lui Racoş. Ne lovim aşadar din nou de aceeaşi problemă: de ce a fost omorît pictorul? Să admitem că pentru a-i lua lucrări, altele decît cele două tablouri ale lui Aman. Fie ale lui, fie de alt pictor, sau tot de Aman, oricum, lucrări de valoare. Altfel n-ar fi avut sens crima. Încredere prea mare în Căliman nu avem. Totuşi îl cred că tablourile pictate de Racoş, în atelier, sînt la locul lor, că nu a dispărut nimic de acolo. Urmele pe care le-am găsit în casa lui Racoş: amprentele lui peste tot şi încă două neidentificate. Urmează să verificăm ale cui sînt. Una poate

fi a Ioanei, care făcea curăţenie în casă, cealaltă o să vedem.

— Pînă aici totul pare să fie în regulă, observă Neagoe.

— Aşa este. Totuşi e nevoie să revenim cît de puţin asupra unui lucru. Vă amintiţi camera lui Racoş. Cealaltă cu picturile, unde se găsea şi şevaletul. Alături vitrina, parcă o văd, plină cu fel de fel de cutii de culori. Altceva ne-a atras atenţia, dacă vă aduceţi bine aminte. Pe raftul al treilea existau unele locuri fără praf. Locuri mici, de forme neregulate, spuneam atunci că par ca un abur, ca o răsuflare a omului peste ele. Dacă asupra a tot ce am discutat pînă acum avem deocamdată numai prezumţii, apoi aici există o certitudine. Este clar că de pe acele locuri, şapte am numărat, s-a luat ceva. Chiar în ziua asasinării lui Racoş. Asta rezultă după cantitatea mică de praf depusă. Atunci Neagoe a presupus că în acele locuri trebuie să fi fost bibelouri. I-am explicat de ce nu puteau să fie. Urmele lăsate nu aveau forme geometrice, ci erau şapte postamente zimţate. Unul dintre informatori a spus ceva despre flori de mină. Aţi citit declaraţiile. Vă amintiţi?

— Flori de mină... Da, studentul de la Arte plastice, strigă aproape Petia, şi Neagoe confirmă şi el de îndată.

— Exact. Am reţinut cele spuse de el şi m-am documentat. Am aflat că florile de mină au valoare deosebită şi pentru acest lucru legiuitorul a reglementat prin acte normative circuitul şi căile de valorificare a lor. Mă refer chiar şi la acele flori de mină care nu conţin aur nativ. S-a elaborat o lege care stabileşte, printre altele, că înstrăinarea cu orice titlu a florilor de mină către persoane fizice sau juridice, străine, în alte condiţii decît cele prevăzute de lege, bineînţeles, constituie infracţiune. Singurele instituţii care au dreptul să colecteze florile de mină sînt centralele industriale, fiindcă florile de mină fac parte din patrimoniul cultural naţional.

Cei doi ofiţeri tăceau îngînduraţi.

— Cred că tovarăşul locotenent major Petia ne poate spune mai mult despre aceste flori de mină. După cîte ştiu, a absolvit o facultate unde în mod sigur s-au discutat

asemenea lucruri. Deşi nu ne găsim în judeţul M. unde sînt zăcămintele cele mai bogate, nu cred să fi uitat aspectele esenţiale. Mă refer la teorie.

— Nu, n-am uitat. Vă pot spune cîte ceva despre aceste flori. În urma proceselor postvulcanice, soluţiile hidrotermale minerale cristalizează. Cristalele dezvoltate liber au forme regulate şi mărimi diferite. Aceste cristale, asociate, formează ceea ce numim în limbajul comun flori de mină. Denumirea, fără îndoială, a fost adoptată prin faptul că sînt adevărate flori, de forme şi culori ce rivalizează cu cele ale florilor naturale. La noi, cît şi în străinătate, sînt considerate, pe drept cuvînt, comori. Florile de mină sînt rare, se găsesc greu, de aceea sînt şi din cele mai căutate. Fiindcă nu orice eşantion mineral sau rocă scoasă din adîncuri este floare de mină. Pentru a îndeplini această condiţie eşantionul trebuie să beneficieze de calităţi estetice deosebite: de formă, culoare, apoi perfecţiunea cristalelor şi încă multe altele. Înainte de a intra în miliţie am lucrat ca muzeograf în cadrul muzeului judeţean, la secţia ştiinţelor naturii. Acolo erau cîteva exemplare de flori de mină. Pînă în anul 1973 circuitul acestor comori nu a fost reglementat cu stricteţe. Şi azi sînt numeroşi particulari, în special în judeţele din nordul ţării, care deţin flori de mină, unele de excepţie. Am cunoscut un asemenea colecţionar chiar în comuna M. din sudul judeţului nostru, care păstrează peste trei sute de exemplare. Le are de la un frate al său, inginer, care a lucrat şi poate mai lucrează şi acum la Baia. Cum vă spuneam, dacă au fost procurate înainte de 1973, asta este situaţia. Se declarau şi atîta tot. Au acelaşi regim ca celelalte bunuri aparţinînd patrimoniului cultural naţional.

— Să nu fi ştiut acest lucru Racoş? De ce florile de mină nu au fost declarate?! Înregistrate au fost numai cele două tablouri. Trebuie să existe o explicaţie. Cum le-a procurat vom descoperi, dacă într-adevăr pe raftul din vitrină erau flori de mină.

— După fotografiile pe care le aveţi pe birou – m-am uitat puţin la ele – cred că aveţi dreptate, tovarăşe căpitan,

îmi întări convingerea Petia. Sînt flori de mină. Putem face şi o altfel de verificare. În anumite condiţii, cînd se manipulează cu mai puţină îndemînare şi pricepere, de pe florile de mină se desprind mici bucăţele, uneori microscopice. Nu este exclus ca pe baza unei asemenea analize să stabilim cu exactitate ce a fost pe poliţa vitrinei. Expertul îşi va spune cuvîntul. Mă mai gîndesc şi la faptul că unul din sertarele de jos, din stînga vitrinei, cum o priveam noi, era gol. De ce în toate celelalte s-a îngrămădit totul şi în ăsta nu s-a pus nimic? Oare n-a fost nimic, sau acel loc a adăpostit şi el ceva, eventual tot flori de mină, mai multe probabil decît cele de pe vitrină.

— Da, cred că sîntem pe drumul cel bun. Tot pe dumneata, locotenente major Petia, te rog să te ocupi de expertiză. Cu aprobarea procuraturii, bineînţeles... Experţii se pot deplasa acolo. Avem specialişti pentru asta în judeţul nostru?

— Nu. Specialişti în asemenea probleme are numai judeţul P., vecin nouă, însă există o secţie pe raza judeţului nostru. Aceştia sînt mai puţin solicitaţi decît experţii din capitală. Mă ocup eu de această problemă. Rezultatul, în măsura în care urmele există, îl putem căpăta destul de repede. Dacă începe expertiza astăzi, s-ar putea să-l avem chiar mîine.

— Tovarăşe căpitan, interveni Neagoe, n-ar fi rău, paralel, să facem cercetări şi în legătură cu maşina de scris. Să aflăm cine a scris anonima. Să cîştigăm timp.

— Nu locotenente, deocamdată nu este lucrul cel mai important. Ar trebui să depistăm mii de maşini pentru a afla pe cel în cauză. Nu uita că particularilor nu li se mai cer autorizaţii pentru deţinerea lor, deci nu avem o evidenţă a tuturor maşinilor. La stat, în birourile de copiat acte, tipul respectiv se află cu zecile, şi în toate oraşele, la fel în unităţile economice. în afară de asta, între timp s-au produs transferuri, vînzări şi cumpărări de maşini de scris. Ar trebui să umblăm enorm. Este adevărat că ne-am mai apropia de ţintă, dar volumul de muncă ar fi greu acoperit. Aşa că pentru moment nu ne ocupăm de aceste probe. Şi acum să

vă spun care este părerea mea. Înainte de a trece la analiza declaraţiilor celor anchetaţi să luăm o pauză. În acest timp fiecare din noi să rezolve măcar unele din sarcinile primite. Eu zic să ne revedem peste două ore tot aici.

Capitolul VIII

Stînd pe scaun, din nou în biroul meu, îi aşteptam pe cei doi locotenenţi care trebuiau să pice din clipă în clipă. Mă gîndeam că de fiecare dată, orice caz trebuie înţeles în adevăratele lui dimensiuni. Numai aşa, după o muncă uriaşă, se poate ajunge la un rezultat, se pot lua măsurile care să ducă la identificarea criminalului.

Cei aşteptaţi şi-au făcut apariţia. E ora treisprezece. Afară plouă mărunt şi în birou s-a făcut aproape întuneric. Cu toate acestea nu voi aprinde becul. Trecerea bruscă la lumină m-ar deranja, mi-ar alunga gîndurile, aşa pot să mă concentrez mult mai bine.

Îmi amintesc fără să vreau de fostul meu şef care la orice anchetă pe Care mi-o încredinţa nu uita să-mi repete; „să fii în stare să-l înţelegi”. Era vorba de cel vinovat. În final adăuga: „e ultima oară cînd îţi mai spun ceva în legătură cu acest caz, de-acum descurcă-te“.

— Cu cine credeţi să începem? le cer eu părerea, dar tot eu am hotărît, cu Ioana Staicu.

De fapt, despre toţi chiriaşii din vila unde a stat Racoş deţineam destule date, acum urma să le adăugăm pe cele aflate ulterior. Şi să tragem concluziile.

— Deci începem cu Ioana Staicu, femeia care l-a găsit pe Racoş mort în casă, marţi seara, în ziua în care a fost ucis, după cum confirmă expertiza medico-legală.

Neagoe începu să prezinte datele.

— Locuieşte pe aceeaşi stradă cu Racoş, la numărul 352, despărţită de vila respectivă numai prin două case. Acolo a locuit mereu. Născută şi crescută acolo. Singură în curte. Acum este proprietara casei. Locuinţa este modestă,

formată din trei încăperi. Atît. Numai trei încăperi, din care una e bucătărie. O pivniţă cu intrarea prin curte şi o prispă acoperită. Două uşi exterioare. Una dă spre prispă, alta din bucătărie afară. Vîrsta Ioanei Staicu – cincizeci de ani împliniţi. După cum aţi constatat şi dumneavoastră, este înaltă, bine legată – o femeie încă în putere. A fost căsătorită cu David Ercea acum în vîrstă de cincizeci şi opt de ani, în prezent gestionar la un magazin al fondului plastic.

— Pînă aici apare o discordanţă. De ce Ioana a spus că locuieşte la două case distanţă de vilă, şi este adevărat, iar David Ercea, cum consemnează şi în declaraţie, spune că locuieşte la a treia casă.

— Imediat. Vă explic imediat, spuse Neagoe.

— Dacă poţi lămuri pe loc, atunci cu atît mai bine.

— Şi unul şi altul a spus adevărul. De fapt acum ea locuieşte la a doua casă, iar cînd sta cu Ercea, la a treia. Curtea casei ei este dublă. Un număr bis. Acolo se mai află o casă, gen vagon, toate camerele sînt înşirate ca pe aţă. Patru şi o mică săliţă. Casa este ceva mai bună, din cărămidă şi beton, învelită cu tablă, dar de trei ani nelocuită. Nici măcar închiriată. Acolo a stat pînă să se mărite fata lor. Au o fată care acum este măritată. Douăzeci şi opt de ani, tehniciană, locuieşte tot aici, adică în oraş, la blocuri, apartament pe numele ei. Lucrează la fabrica de becuri, iar soţul este inspector la ADAS. Au un copil în vîrstă de patru ani, pe care îl ţin la creşă.

— Ioana a declarat că miercuri – se referea la săptămîna cînd a fost comisă crima – trebuia să se ducă la fata ei să îngrijească de copil, fiindcă tinerii plecau în concediu.

— Am verificat. Erau în concediu numai de două zile, mai precis o învoire, pentru a se duce la o nuntă a unui cumnat.

— Bine, şi cum s-au descurcat?

— Pînă la urmă au luat şi copilul, fiindcă într-adevăr Ioana nu a mai fost pe la ei.

— Îngrijoraţi?

— Ieri, cînd am stat de vorbă cu fata Ioanei, nu era.

Adică îi trecuse supărarea. Am impresia că nu sînt în termeni chiar aşa de... materni. Soţul, ginerele adică, nu o înghite pe soacră şi de aici răceala dintre ele.

— Dar hai să ne întoarcem de unde am plecat, locotenente, vorbeşte-ne de Ioana şi de Ercea, de raporturile dintre ei. Pentru că, în fond, asta ne interesează cel mai mult în cazul de faţă.

— Căsătoriţi acum treizeci de ani, Ercea şi Ioana au avut această fiică, pe care, tot din spusele fetei, am înţeles că Ercea nu o dorea. Mai mult, nu a avut grijă de ea, mă refer la partea materială, şi cu timpul fata a devenit mărul discordiei. Se pare că acest lucru a determinat despărţirea.

— Bine, dar fata era deja majoră cînd părinţii s-au despărţit.

— Da, Ercea însă era un om avar. Cînd au început să se mărească greutăţile financiare, cînd trebuia să-i cumpere fetei mobilă, trusou, cum se obişnuieşte, şi-a abandonat familia.

— Dar pe copilul lui să nu-l ajute?!

— Aici e aici. Am aflat o întreagă poveste. S-o încep?

Am răspuns şi în numele lui Petia.

— Sigur că da, ce mai aştepţi?

— Ercea a declarat că este gestionar de şapte ani. În fapt, de şapte ani este în această funcţie la fondul plastic. Înainte a fost tot gestionar, la un magazin de chimicale, iar la începutul carierei a fost în slujba naşului său, un mare negustor de coloniale, care avea cinci prăvălii şi o cîrciumă. Prăvăliile erau în centrul oraşului, cam unde este acum palatul administrativ, sediul consiliului popular judeţean, înşirate pe o singură stradă. Cîrciuma, de care se ocupa chiar patronul, era alături de casele unde a fost asasinat Racoş. Lîngă calea ferată. Clădire mare, dar nu şi solidă, a fost demolată cu ocazia unor modernizări a căilor ferate, cu ani în urmă. Ercea era băiat de prăvălie şi un fel de subantreprenor la unul din magazinele de coloniale din centru. Informaţiile pe care le deţin cred că trebuie luate în consideraţie, sînt procurate de la surse diferite. Un fost băiat de prăvălie, în acelaşi timp cu Ercea, şi actualul

gestionar de la magazinul Muntenia, secţia mobilă, care a confirmat cele spuse de primul. Fostul băiat de prăvălie a locuit chiar pe strada unde se găseau vechile prăvălii, era ucenic la un atelier vecin cu magazinul de coloniale. Mi-a spus că stăpînul avea mare încredere în Ercea. Prăvălia de coloniale era aproape în mîna lui deşi în acel timp nu avea mai mult de douăzeci de ani. Este perioada cînd apare şi Ioana. Tot în slujba patronului, dar la restaurant.

— Asta o ştii tot de la cei doi?

— Parţial. Restul, de la responsabilul restaurantului din Piaţa Centrală, care a fost chelner la naşul lui Ercea, patronul. Deci apare şi Ioana. Să fi avut doisprezece ani (este mai mică decît Ercea cu opt ani). După puţin timp, patronului îi moare nevasta. Ioana devine femeia – nelegitimă – a patronului. Dar vin vremurile noi, cînd naţionalizarea bate la uşă şi comerţul particular în stil mare este practic desfiinţat. Ce a urmat este lesne de bănuit. Ioana se căsătoreşte cu David Ercea, patronul devine naş. Spun gurile rele că la prima stabilizare, era prin anul 1947, patronului i-a rămas un vagon de bani neschimbaţi. Un vagon de bani, cînd în ţară era o secetă aspră…

— Trecuse deja seceta.

— Mă rog. Deci îi cunună şi le dă ce le dă ca dar de nuntă. Ce gînduri o fi avut patronul, respectiv naşu’, nu se poate şti, dar Ioana sau Ercea şi-au făcut şi ei la rîndul lor planuri separate. Fiindcă patronul, cu toate necazurile care picau zi de zi pe el, strînsese ceva avere. În afară de celelalte bunuri, aur, bijuterii, pietre preţioase. La banii lui, dracu ştie cît! A murit repede, la puţin timp după naţionalizare. Caseta cu bijuterii pe care doar puţini o văzuseră pînă atunci, a dispărut odată cu el. În vîltoarea evenimentelor totul a trecut neobservat. Mai tîrziu se pare că s-a interesat cineva de averea rămasă de la el. Un nepot al patronului, un fost politician ţărănist, care avînd la activul său destule a lăsat baltă orice investigaţie. Reclamase şi în scris că Ercea l-ar fi jefuit pe unchiul său, dar totul a rămas fără rezultat. Fostul comisar de atunci, Gavrilescu, care anchetase cazul, astăzi cam senil, cunoaşte cîte ceva…

Dar… Miliţia atunci lua fiinţă, poliţia veche avea un aparat destul de corupt. În astfel de împrejurări, noul cuplu Ioana-Ercea a acaparat bijuteriile. Că au fost destule o demonstrează şi faptul că în anul 1953, deci numai la cîţiva ani, Ioana a cumpărat casa bătrînească unde a locuit cu Ercea şi unde părinţii ei au stat cu chirie. Este drept, la un preţ modest, cum erau atunci preţuite casele. Iar peste un an, cumpără casa de la numărul bis, pe care în doi ani o repară de nu se mai cunoaşte cum a fost, aşa mi-a declarat un vecin, fost ofiţer, acum pensionar de şapte ani. Şi asta într-o perioadă cînd materialele de construcţie nu erau chiar din belşug şi banii nu prea te dădeau afară din casă. Mai ales că lucra numai Ercea. Ioana trebăluia mai mult pe acasă şi mai puţin pe la alţii, făcînd diferite munci gospodăreşti, în special spăla rufe. Bani nu puteau să aibă decît vînzînd bijuteriile.

— Nu ai putut da de nici o urmă?

— Nimic.

— Nici voi, Petia?

— Nici noi. Gîndiţi-vă că au trecut douăzecişicinci de ani. Apoi vînzările le făceau singuri, cu bucata. Azi un inel, mîine o broşă şi sigur că numai la oameni care şi ei îşi fereau cu mult tact veniturile, respectiv investiţiile în obiecte de aşa natură. Mulţi dintre ei trebuie să fi fost gestionari. Ăştia aveau bani şi umblau de colo colo. N-ai cum să le mai dai de urmă, nici lor, nici bijuteriilor.

— Bine, bine, am înţeles. Mă întreb ce sens a avut declaraţia lui Ercea cum că Ioana i-a restituit împrumutul, o sumă de cinci mii de lei.

— N-ar fi imposibil să fi vîndut cîte ceva. Ioana bineînţeles, sau prin Ioana. Numai ei amîndoi ştiu asta, precis. Mă rog, banii, oricum, au ajuns în casă la Ercea. Tipul văzîndu-ne în camera sa, a crezut că se îngroaşă gluma, că cine ştie ce se mai întîmplă, ce căutăm noi, şi ştiind că are bani, i-a declarat dinainte, cu tact, să nu fie bănuit de ceva.

— În fond, dacă asta era totul, dacă era să-i facem o percheziţie, apoi putea să spună că sînt economiile lui.

— Da şi nu. Afirmaţie valabilă pentru bani, dar nu şi pentru prezenţa Ioanei în casa sa.

— Doar a declarat că se vizitează cu Ioana, mai precis că îl vizitează.

— A declarat Ercea. Dar Ioana nu l-a vizitat. În seara respectivă Ercea nu a fost acasă.

— Stai puţin. Să o luăm metodic.

— O luăm. Marţi, la orele nouă seara, Ioana spune că a fost acasă la Racoş. Se întunecase. De fapt s-a dus să-i lase un bilet că nu poate veni miercuri la curăţenie deoarece, mă rog... povestea cu copilul fetei sale care pleca la nuntă. Avea cheile de la apartamentul lui Racoş, se ducea aici regulat, de aceea poate lumea vorbea fel de fel. După cîte ştim acum despre Racoş, este puţin probabil să fi avut ceva cu Ioana.

— Aşa este. Dealtfel şi Ercea declară categoric că pe Racoş îl stima pentru că nu s-a atins de Ioana. Este o afirmaţie care nu poate fi pusă la îndoială. Dar în trei ani, timp în care Ioana a avut grijă de casa pictorului, ea trebuie să ştie ce se întîmplă aici. Însă n-a spus nimic. Asta o reţinem.

— Da, tovarăşe căpitan, aveţi dreptate.

— Şi spui că Ioana nu a fost marţi la Racoş?

— N-a fost. Am dovezi. Ioana într-adevăr suferă de rinichi, are o boală... cum să vă spun, mă rog, o duce pe picioare. Poate are nevoie din cînd în cînd de consult medical, dar lucrurilor nu trebuie să li se dea o interpretare dramatică. În seara aceea s-a întîmplat altceva. Ioana a fost la spitalul judeţean, la secţia de obstetrică. Este înregistrată în fişă. Sigur a stat de la orele opt seara la orele nouă treizeci. Doi medici au fost de faţă.

— Intervenţie?

— Da.

— La vîrsta asta?

— Mă rog, sînt rare cazurile, dar sînt. Datele le-am solicitat medicilor.

— Cum te-ai gîndit la asemenea cale?

— Am cercetat să văd dacă boala de rinichi este reală.

Şi la spital am aflat adevărul, am avut norocul să dau peste medicul Martinescu, pe care-l ştiţi şi dumneavoastră. Din vorbă în vorbă am ajuns la acest caz. Chiar şi pentru el era ceva aparte.

— Deci Ioana avea… sau are încă pe cineva. Pe Ercea?

— Da şi nu.

— Oricum, tot ce a declarat nu este adevărat. Nu putea să fie la Racoş la ora nouă seara, din moment ce atunci era la spital. Urgenţă?

— Da. Aşa se explică ora…

— Mai mult a declarat că… am încercat să-mi amintesc.

Şi cercetînd declaraţia Ioanei Staicu, am urmărit tot ce subliniasem, tot ce mă interesa mai mult.

— Uite, am notat că se bîlbîia cînd a spus că intrînd în casă l-a găsit pe Racoş mort în pat. În realitate, la acea oră, ea era la spital. Dar povestea cu biletul?… Poate că a avut de gînd să se ducă la Racoş, dar nu s-a duş, a fost nevoită să plece de urgenţă la spital. Declară că nu cunoaşte decît prima cameră, cînd este normal ca o femeie care face curăţenie să cunoască toată casa.

Oare povestea banilor din declaraţia lui Ercea, de ce a ocolit-o?

— Poate era mai bine să fi căutat vinovatul altfel, cu cîinele, spuse dezamăgit Neagoe.

— Nu, locotenente Neagoe, am fi făcut prea mare zarvă. Nu uita calea ferată. Staţia este la o sută de metri. În halta T. numărul călătorilor la fiecare tren este în jur de o sută. Mulţi navetişti. Dacă criminalul nu este de-al casei, cîinele ne-ar putea duce poate pînă la gară. Ce-am face? Dar dacă nu-i de-al casei, oare este posibil să nu fi observat nimeni, nimic? De sus, de la etajul vilei, se vede foarte bine pînă departe.

— Hai să hotărîm. Cu riscul de a nu fi punctuali la chemarea şefului, îl lăsăm pe Petia doar, şi noi pornim la drum. Mai precis te duci la Ercea şi îl inviţi la Ioana acasă. Mă găseşti la ea. Sper să nu fie plecată.

Capitolul IX

O curte mare în faţa casei. Peste două sute de metri pătraţi. Iarbă, tufe de lămîiţă acum îngălbenite, dalii gata să-şi desfacă florile şi parcă, pe margini, nişte tufe de coacăze. În rest, un drum pietruit, mărginit de muşeţel şi ducînd, în fund, la o casă veche. Un căţel mărunt dar grozav m-a întîmpinat zgomotos. Lătra cît se putea şi se arunca asupră-mi. Fiind încălţat cu cizme, nu m-am ferit. Poate acest lucru, poate curajul meu l-a făcut să dea înapoi, însă fără a se potoli din lătrat. Începeam să cred că Ioana nu este acasă, dar cînd am ajuns în faţa prispei, pe care am recunoscut-o după planul casei făcut de locotenentul Neagoe, mi-a ieşit înainte.

— Bună ziua.

Mi-a răspuns tîrziu şi timid.

— Poftiţi.

A mai adăugat ceva. Nu eram convins că a pronunţat cuvintele: vă aşteptam. Totuşi a spus ceva cam în sensul ăsta.

— Văd o bancă în fundul curţii. Ploaia a stat. Umezeală nu prea este. Vreţi să stăm acolo?

Şi fără a aştepta răspunsul am pornit într-acolo urmat de Ioana.

— În casă mai este cineva?

— Nimeni.

Eu m-am aşezat pe bancă, iar Ioana pe un scăunel.

— Poate că este cineva, totuşi.

— Nu este tovarăşe căpitan. Cine să fie?

—?!

Şi am privit-o atent, deschis.

— Hai să facem un pact. Eu să nu pierd timpul în zadar, că am destule pe cap, iar dumneata să spui adevărul.

— Am spus…

— Nu vreau să încălcăm pactul de la început. Ne-am înţeles?

Şi nedîndu-i prea mult răgaz, am întrebat-o fără menajamente.

— Deci unde aţi fost marţi seara la orele nouă? Mai precis de la orele şapte la orele nouă treizeci?

— Văd că ştiţi. Ce rost mai are…

— Are. Şi trebuie să ştiţi şi dumneavoastră că într-un caz penal, la un omor, mărturia mincinoasă se pedepseşte. Aşa prevede codul penal. Deci…

— Întrebaţi-mă.

— Am întrebat. Aştept răspunsul.

— L-am rugat pe Ercea să se ducă marţi seara la domnul Racoş să-i spună că eu nu pot veni miercuri dimineaţă la curăţenie… Că mă duc la fiica mea să-i îngrijesc copilul, ea urmînd să plece la o nuntă. Era în concediu.

— Şi v-aţi dus?

— Nu. Nu m-am dus la fiica mea.

— De ce?

— Fiindcă… doar ştiţi.

— Ascult.

— Am fost la spital. Marţi la prînz mă simţeam din ce în ce mai rău. Pe la două i-am telefonat lui Ercea.

— De unde?

— De la cabina din colţul străzii. Şi l-am rugat pe el să dea pe la domnul Racoş să-i comunice ceea ce v-am spus. În cazul cînd nu-l găsea acasă, l-am convins să intre, cheia fiind sub preşul de la uşă, ca să-i lase un bilet.

— Dar Racoş nu vă cunoştea scrisul?

— Domnul Racoş nu mi-a văzut scrisul niciodată. Nu am avut ocazii asemănătoare, să-i las bilet. În acest timp credeam că o să-mi revin. Dar durerile erau din ce în ce mai mari, spre seară am fost nevoită să merg la spital.

— Pe jos?

— Cu autobuzul.

— La ce oră?

— Nu mai era soare. Deci să fi fost ora şapte.

— Şapte?

— Nu sînt sigură.

Mă gîndeam că tocmai pentru ora şapte, mai precis, pînă la ora opt seara, nu are nici un alibi.

— Şi?

— A urmat intervenţia.

A lăsat capul în jos.

— Îmi este tare ruşine. La vîrsta asta.

— Cine-i? Ercea?

— Nu. Nu e el.

Ideea că ar fi fost Racoş mi-a trecut prin minte ca un fulger. Dar nu, nu se poate, mi-am zis. Ar însemna să se năruie totul…

— Cu Ercea nu mai am de ani de zile legături. Dar ţine la mine.

— Dumneavoastră nu-l mai iubiţi?

— Nu. Şi regret. M-a vizitat un alt bărbat. Domnul Odoleanu.

— Tiberiu Odoleanu?

Era clar. Familia Stolojan nu bîrfise degeaba. Vorba pe care o aruncase se dovedi reală.

— Da. Venea pe la mine. Cred că Ercea bănuia. Nu ştiu dacă acum ştie ceva. În seara aceea mi-am dat seama cel mai mult că Ercea încă are sentimente pentru mine.

— Vă ascult.

— În seara de marţi, deci, nu am fost la domnul Racoş. Nu eu l-am văzut. Ercea mi-a spus că este mort.

— V-aţi văzut marţi seara?

— Da.

— Cum?

— A venit acasă la mine. M-am speriat tare rău. Credeam că este domnul Odoleanu. Că s-a întîmplat ceva. Pentru că nu venea decît ziua. Dar aşa noaptea… Şi culmea, cîinele nu a lătrat deloc. Au animalele astea, uneori, ceva aşa de curios!…

— Ce oră era?

— Tîrziu. Peste unsprezece. Sosisem de aproximativ o oră.

— De la spital, cînd aţi plecat?

— Pe la ora zece. Să fi ajuns acasă la ora zece jumătate, unsprezece fără un sfert.

Este limpede. Ercea a venit mult mai tîrziu.

— Şi? Aţi discutat?

— Da. A fost la orele opt jumătate, aşa mi-a spus el, la domnul Racoş. Uşa era încuiată şi lumina stinsă. S-a dus anume mai tîrziu să nu-l vadă cineva din curte. Şi bine a făcut.

— Dar, de ce aţi apelat la Ercea?

— Nu ştiu. Nici acum nu-mi pot da seama de ce am făcut-o.

— Continuaţi, vă rog.

— Văzînd că nu este lumină, înţelegînd că domnul Racoş nu-i acasă, a luat cheia de sub preş, cum i-am spus, a descuiat uşa, a lăsat-o întredeschisă, a intrat în cameră şi… Lumina de afară cădea direct pe pat. Ştiu foarte bine cum cade. Am fost de cîteva ori după-amiezele şi m-a apucat seara. Nu era nevoie să aprind lumina cînd făceam curăţenie. Am şi văzut parcă ce-mi povestea Ercea. Spunea că Racoş era în pat. A crezut că doarme. L-a strigat, dar n-a răspuns. A bănuit că este bolnav, s-a apropiat şi… s-a îngrozit. A plecat imediat. A încuiat uşa cu grijă, luînd cheia cu el.

— De ce? De ce a luat-o?

— Cred că s-a zăpăcit de tot. Îmi pare rău că i-am creat mari necazuri. Nu merită.

— Apoi?

— A venit îndată acasă la mine. Nu m-a găsit. Doar eram la spital. Mi-a spus că m-a căutat peste tot. În parcuri, la restaurante. Mai tîrziu s-a hotărît să revină. Mă întorsesem. Era într-o stare, de plîns. Şi nici eu nu eram zdravănă. Mă simţeam tare slăbită, fără puteri. Orice intervenţie lasă urme. S-a repezit la mine ca un nebun.

Eram convinsă că aflase adevărul despre domnul Odoleanu şi că vrea să se răzbune. Nu bănuiam nimic altceva. Striga mereu: De ce l-ai omorît? De ce? Tîrziu am priceput despre ce era vorba. Privindu-l, l-am văzut cum tremura tot. Am aprins lumina. I-am dat puţină apă să bea. Era ora unu noaptea.

— Probabil pe la douăsprezece a revenit.

— Nu ştiu sigur. Pînă cînd m-am uitat la ceas trecuse deja destul timp. Nu ştiu precis cît.

— Şi apoi?

— Nu cred dacă acum sau atunci s-a convins că nu eu l-am omorît pe Racoş. El a inventat o poveste.

—?!

— Spunea că Racoş s-a repezit la mine şi eu l-am refuzat. Ca să scap, l-am omorît. I-am spus că nimic nu este adevărat, dar nu m-a crezut. Tîrziu ne-am înţeles să declarăm la miliţie ce am declarat. Vroia să-mi ia apărarea. Nu ştiu ce era în mintea lui. Mi-a inspirat multă milă, poate că într-un fel ţin totuşi la el.

— De ce aţi declarat că nu cunoaşteţi decît prima cameră a apartamentului lui Racoş?

— V-am spus că nu am fost acolo decît a doua zi. Miercuri dimineaţa. Şi numai în prima cameră. Dacă în a doua, unde intrasem de atîtea ori, s-a întîmplat ceva?! Mi-aţi fi spus că ascund adevărul!

S-a roşit.

— Dealtfel nu m-aţi crezut, a adăugat.

— La fiica dumneavoastră vă duceaţi a doua zi?

— Dacă nu se întîmpla ce s-a întîmplat, mă duceam. Cu plecarea ei este adevărat. Mă rugase să am grijă de copil. Altfel, nu ne prea înţelegem.

— Şi Ercea a mai plecat în noaptea aceea acasă la el?

— Nu, n-a mai plecat.

— Şi restul nopţii ce a făcut?

— Mii de reproşuri. Gemete, plînsete. V-am spus că mi-a inspirat milă.

— Dulceaţa de vişine îi place?

M-a privit surprinsă.

— Enorm. De ce mă întrebaţi?

— În ultimul timp i-aţi făcut cadou vreun borcan?

— Nu. De ani de zile, adică de cînd ne-am despărţit.

Mii de regrete… Cum am fost aşa de… Puteam foarte simplu să-i cer lui Ercea să mă servească şi pe mine cu o porţie din dulceaţa de vişine adusă de Ioana, în seara zilei de marţi… cum a declarat. Dacă aş fi procedat aşa, multe lucruri s-ar fi limpezit mai repede… Dar un ofiţer de miliţie, fie el şi căpitan, are tot timpul de învăţat cîte ceva. Ca

oricare alt om.

— Aş vrea să-mi explicaţi totuşi, pe ore, ce aţi făcut în acea noapte, să zicem de la ora unu înainte, măcar.

— Nimic din ce vă gîndiţi. Doar eram… şi apoi moartea domnului Racoş m-a mişcat. Nu-mi venea să cred. Adică vedeţi dumneavoastră, ştiam că este mort, dar nu puteam să accept.

A făcut o pauză. Tîrziu a reluat, fără ca eu să intervin cumva.

— Orele au trecut pe nesimţite. Dimineaţa Ercea a plecat la serviciu direct de aici. A ieşit prin curtea vecină, poarta este la colţul străzii, ca să nu fie observat. Ştiţi, eu mai am o casă alături. Acolo. Şi mi-o arătă cu degetul.

Am aprobat-o printr-un gest al capului, dar nu am scos nici un cuvînt.

— Eu am rămas singură. De-abia atunci m-am îngrozit cu adevărat. Deşi bolnavă, parcă îmi trecuseră toate. Nu ştiam ce să fac. Tîrziu mi-am luat inima în dinţi şi m-am hotărît. Era miercuri dimineaţa.

— Orele?

— Cum v-am spus. Zece – unsprezece. Cînd l-am găsit pe domnul Racoş mort, deşi ştiam, a fost ceva îngrozitor…

— Vă amintiţi ce aţi declarat?

— Da. Am spus adevărul. L-am căutat pe domnul Stolojan, dar nu era nimeni acasă. M-a găsit în uşă doamna Stolojan cînd s-a întors de la serviciu. În uşa casei domnului Racoş.

— Cu ce aţi descuiat apartamentul?

— Cu cheia. Mi-a dat-o Ercea. V-am povestit.

— Mda. Mă gîndesc la faptul că nu aţi anunţat miliţia. Deşi ştiaţi că a murit, ucis. A spus-o. Ercea. V-a acuzat de crimă.

— Nu ştiam. Ei, apoi el aşa era. Mereu îmi aducea acuzaţii. Cînd stam împreună. Dar am căzut de acord să declar, dacă va fi cazul, ce am stabilit. Vroia să mă salveze. Să nu fiu considerată criminală, aşa cred.

— Pe băiatul lui Racoş l-aţi cunoscut?

— Nu.

— Niciodată?

— Nu.

— Sigur?

— Sigur.

— Spuneţi-mi vă rog, atunci cînd făceaţi curăţenie generală, probabil la cîteva luni, tablourile le scoteaţi afară?

— Nu. De tablouri se ocupa numai domnul Racoş. Le ştergea de praf singur. Niciodată în prezenţa mea. La fel în dulapuri. Era treaba dînsului.

— Atunci dumneavoastră ce făceaţi?

— Toate celelalte. Spălat, călcat. Spălam şi pe jos, parchetul se întreţine greu, apoi covoarele, uşile, ferestrele, ştergeam praful.

— Întotdeauna, în camera din fund vitrina a stat în acelaşi loc, în aceeaşi poziţie?

— Dulapul acela? Da. Acolo îl ştiu. Nu l-a mutat niciodată.

— Pietrele acelea expuse vi le amintiţi? Nişte roci cristaline, frumoase.

— Da. Avea aşa ceva mi se pare. Nu reţin bine.

— Vreau un răspuns sigur.

— Păi dînsul ţinea acolo de toate. Linguri, medalii. Da, parcă erau şi nişte pietre ce străluceau. De cîteva luni le schimbase. Nu mai erau…

— De cîteva luni?

— A avut multe. Acum îmi amintesc. Erau pline de praf. Am vrut să le curăţ eu, dar nu m-a lăsat. A spus că se rup uşor. Pe urmă nu mai ştiu ce a făcut cu ele.

— Bijuterii avea?

— Nu cred. Dînsul nu cîştiga prea mulţi bani. Şi din ce cîştiga, trăia.

— Repet, deci bijuterii, aur nu avea?

— Nu ştiu. Ce să vă spun. N-am văzut.

— Ultima dată cînd aţi fost la Racoş?

— Vineri. Am scuturat în amîndouă camerele şi am curăţat în baie.

— Vă rog acum să priviţi cu atenţie aceste fotografii. Ele reprezintă pereţii camerelor lui Racoş. Uitaţi-vă şi observaţi

dacă tot ce vedeţi aici era la fel şi vineri. Mă refer la tablourile de pe pereţi, la aşezarea mobilei, a şevaletului, apoi restul. Nu mă grăbesc. Încet.

Le-a luat cu mîinile tremurînd. Oare de ce? Nu mi-a lăsat impresia unei femei emotive. Privind-o, îmi formam tot mai mult convingerea că se stăpîneşte cu greu să nu plîngă. Îl iubise pe Racoş? Dacă îl iubise, atunci mă întrebam cum. Ca femeie? Ca om al casei, cînd ataşamentele sînt multiple şi diferenţa între bărbat şi femeie nu este sesizabilă?

— Da. Aşa erau toate. Ca în fotografii.

— Chiar toate? Absolut toate la locul lor? Nu lipseşte nimic?

— Nu. Adică…

Avea în mînă o fotografie cu o parte a peretelui din camera numită de mine numărul doi, camera din fund, cu detaliul vitrinei.

— Spuneţi…

— Pe dulapul ăsta ţinea întotdeauna o servietă neagră, din acelea cum au ieşit acum, tip diplomat. Dar mai mare. Mereu era curată. Chiar mă gîndeam, de multe ori, că tare grijă trebuie să-i poarte, fiindcă niciodată nu vedeam pe ea praf.

— O lua cu dînsul?

— Nu l-am văzut. Nu prea îi plăcea să ducă bagaj.

— Ştiţi ce conţinea?

— Nu!

— Era dintr-o singură lucrătură?

— Cum adică?

— Sau avea la mijloc o dungă metalică, un alt motiv, ornament?…

— Nu. Complet neagră şi cred că de piele. Aproape dublă decît cele ce sînt în oraş. Şi fără dunga aceea de metal albă, cum spuneţi dumneavoastră.

— Altceva mai vedeţi că lipseşte?

— Parcă aici. Dulapul ăsta nu are nimic pe poliţa din mijloc. Dar aici ţinea pietrele şi nişte linguri. A… lingurile apar mai jos. Acum le văd bine.

— Atunci lipseşte servieta diplomat, mare, neagră, şi

pietrele. Numai atît? Mai priviţi.

— Altceva nu. Mai mult ca sigur că asta-i tot.

— Nu vă amintiţi dacă în afară de pietre şi de tablouri, Racoş mai avea şi altceva în casă? Lucruri de valoare... trebuie să ştiţi, nu se poate.

M-a privit atent. Biata femeie părea nefericită, ceva se ascundea în sufletul ei. Ce anume?

— Ar fi putut să aibă. Dar de avut nu a avut decît ceea ce v-am spus.

A răspuns cu multă siguranţă.

Rămase multă vreme nemişcată, ţinîndu-şi parcă răsuflarea. În cîteva rînduri mă privi. Tîrziu a adăugat:

— Nu sînteţi convins că spun adevărul.

Am făcut semn că da, ca şi cînd n-aş fi putut vorbi. Atunci a spus:

— Se poate să fi avut nişte bani puşi deoparte. Nu mulţi.

Nu mă gîndisem la bani, ăsta-i adevărul. Nu-mi trecuse prin minte că banii ar putea constitui mobilul crimei în cazul lui Racoş.

— Vreţi să serviţi ceva? Poate de băut?

— Deocamdată, nu! Mulţumesc.

A făcut un gest urmat de un suspin neacoperit, pe care l-am interpretat: bine că am scăpat. Prin invitaţia pe care mi-o făcea vroia deci să schimbe vorba. Deodată, în faţa mea, Ioana se aplecă brusc, acoperindu-se cu mîna la gură.

— Ce este?

— Ce să fie?

— Am crezut că vă simţiţi rău.

— Nu am nimic...

O priveam intens, continuu. În sinea ei se zbătea, se străduia să nu cedeze. Ce avea de ascuns? Dacă aş putea pune degetul pe rană, ar sfîrşi-o chiar acum mărturisind...

— Adevărul este că mă emoţionez foarte uşor cînd stau de vorbă în mod serios cu cineva.

Eram din nou surprins de felul cum se apăra şi cum discuta. Probabil că mergînd din casă în casă, la anumiţi oameni, şi-a format un fel de a vorbi destul de elevat.

— Ce şcoală aveţi?

— Liceul. Nu am terminat ultima clasă. Murise patronul şi…

— Şi?

— De fapt nici eu nu mai vroiam să-l termin. Întrerupsesem imediat după război. Mă căsătorisem cu Ercea. O duceam nu tocmai bine. Cînd au început să se ceară studii, să ai liceul, era prea tîrziu. Naşul nostru nu mai trăia ca să ne dea ajutor.

— Poate nu acesta a fost motivul.

— V-am spus. Nici mie nu-mi ardea de şcoală.

— Asta-i altceva. Fiindcă despre posibilităţi să nu vorbim. Doar nu puteţi nega faptul că patronul, proprietarul, mai exact naşul dumneavoastră… nu v-a lăsat destule. Nu ştiu de ce trebuie să vă consideraţi vinovată de aceasta. Doar l-aţi ajutat cel mai mult să cîştige bani cu localul, cu prăvăliile. Apoi nu eraţi chiar o fată, sau femeie de lepădat. Bănuiesc că au fost destule momente grele pe care le-a trecut şi cu ajutorul dumneavoastră, poate şi al lui Ercea.

— Am să vă spun ce s-a întîmplat.

— Mai ţineţi minte?

— Cum să nu ţin?!

Am început să tuşesc. Scăpasem demult de tuse. Dar acum, pe negîndite, a revenit. Nu ştiu cum a interpretat Ioana accesul meu, destul de violent, dar am spus pe un ton lipsit de orice vlagă, scuzîndu-mă:

— O tuse care se repetă cam des în ultimul timp. Şi fără să fumez.

Nu puteam să neg, în sinea mea, că nu eram emoţionat aşteptînd povestirea Ioanei.

— Vă ascult, am îndemnat-o eu.

— Naşul nostru nu a avut avere. Adică totul s-a dus de rîpă. Banii la fel, la stabilizare, apoi naţionalizarea a pus capăt la tot. Au rămas de la el nişte bijuterii.

— Vreţi să spuneţi puţine?

— Destule. Inele, verighete, brăţări, şi cîţiva napoleoni, din aceia care se puneau la salbele ţărănoilor.

— De unde le avea?

— Pe unele le cumpăra. Pe altele le lua cu amanet. Dădea bani cu împrumut.

— Camătă?

— Acum puteţi să o luaţi oricum, tot una este. E mort.

Uită-te la ea, căpitane Pop Virgil. De unde atîta curaj?! Îşi strîngea mîinile în poală trădîndu-şi frămîntările din interior. Ne priveam... ca prin periscoapele unor submarine duşmane. Apoi, poate nerezistînd, Ioana a continuat.

— Da. Se ocupa de orice lucru care-i aducea venit. Pe vremea aceea totul mergea ca pe roate. După ce prindeai puţin cheag.

— Am înţeles. Şi bijuteriile de la naşul v-au rămas sau nu?... Sper că nu i s-au furat.

A suspinat din nou. Părea uşurată totuşi sufleteşte.

— Doamne fereşte, cum de vă trece aşa ceva prin cap!

Se uita la mine ea şi cum ar fi dorit să-i spun ceva, orice, dar să o fac să înţeleagă că nu o acuz cu nimic. Acest lucru nu l-am făcut însă.

— Nu putem lăsa lucrurile aşa. Trebuie să-mi explicaţi amănunţit.

Se întoarse spre poartă. Să fi venit Ercea cu Neagoe? Nu. Li s-ar fi auzit paşii. Era altceva... Tot timpul pînă acum se acoperise cu minciuni. A venit momentul cînd şi-a dat seama de inutilitatea acestora. Simţea nevoia unei descărcări depline. Se uită, concentrată, la mine, apoi, cu voce liniştită, începu să se mărturisească.

— N-am spus la nimeni pînă acum. Primul bărbat pe care l-am cunoscut a fost naşul. Atunci era patronul meu şi tatăl fiicei mele.

— Deci nu-i Ercea?

— Nu. De aceea nu ne-am înţeles niciodată. Sigur nu a fost. A bănuit tot timpul. Dar de iubit m-a iubit.

— Trebuie explicată provenienţa bijuteriilor.

— Simplu. Mi le-a lăsat naşul. Ştia că o să moară. Le avea într-o cutie în şifonier. Nu a spus să le iau, dar la moartea lui neavînd pe nimeni... După război, aurul nu prea era preţuit cum trebuie. Totuşi din el am vîndut mereu. Am cumpărat ce am avut nevoie.

— Ercea a ştiut?

— Da. A acceptat. Cînd ne-am despărţit nu mi-a cerut însă nimic. Mai aveam un singur inel pe care i l-am promis lui. L-am vîndut şi am luat pe el cinci mii cinci sute de lei. Avea douăzeci de grame şi o piatră mare preţioasă.

— Cînd s-a întîmplat?

— Acum doi ani. Banii îi ţineam în casă. Aici. Nu m-am atins de ei. În noaptea cînd a venit Ercea la mine i-am povestit tot. Mi-a cerut banii. I-a luat cu el. Cinci mii de lei. Cinci sute mi i-a lăsat mie. Acum ştiu de ce mi i-a cerut. A crezut că nu-i adevărat ce i-am spus. Că nu-i aveam de pe inel şi poate... că eu l-am ucis pe domnul Racoş. Oare a putut să creadă aşa ceva? Dar banii, fiindcă a fost ultima bijuterie pe care o mai aveam, erau banii lui. Îi promisesem doar inelul. Aurul ăsta a fost o blestămăţie. Dacă munceam şi învăţam serios, alt rost aveam acum.

A scos din buzunarul rochiei cinci sute de lei. şi i-a resfirat pe genunchii şi pe pulpele sale groase. Erau cinci hîrtii noi. Le privea cu un zîmbet larg şi triumfător. Nu mai spunea nimic. Avea o figură speriată. Tîrziu, cu voce nepăsătoare, mă asigură.

— Vă rog să mă credeţi că acesta a fost adevărul. Tot adevărul.

— Dar în ultimul timp, cum vă descurcaţi cu banii?

— Muncind. Mai am şi o pensie de invaliditate. Gradul doi. Mică.

—?!

— Am fost pensionată de la fabrica de sticlă pe caz de boală. Mă simţeam rău atunci. Nici acum nu sînt sănătoasă. Şi apoi şase sute de lei lunar...

Ioana tresări.

— Mi se pare că vine Ercea. Dar nu sînt sigură.

Acum o vedeam şi mai bine. Ajunsese la capătul nervilor.

— Vă rog să scrieţi aici, la această masă, declaraţia. Cît mai completă, aşa cum mi-aţi vorbit. Vă dau şi stiloul meu. Vă rog să nu vorbiţi nimic cu Ercea. Deocamdată. Şi nici să plecaţi din acest loc pînă nu terminaţi de scris totul.

M-am ridicat şi am pornit spre cei doi. Neagoe şi Ercea mă aşteptau pe prispa casei.

— Poftim înăuntru.

Invitaţia o lansase Ercea.

Camera în care am intrat, era frumos mobilată şi mirosea cum miroase la ţară a busuioc sau iasomie. Ceva amestecat, dar plăcut. Mi-am găsit cu greu locul pe pat. Nu mai aveam astîmpăr. Simţeam nevoia să mă plimb de colo, colo, dar nu vroiam să mă trădez că sînt atît de preocupat de ceva. Înainte de a ieşi din casă, am rămas cîtva timp doar cu Ercea. S-a apropiat de mine.

— S-a terminat? Mai bine să iau eu toată pedeapsa. Pe mine să mă condamnaţi, pentru că Ioana nu l-a ucis pe Racoş.

— De ce îmi spuneţi asta?

— Poate fiindcă ştiu că marţi seara ea nu a fost la Racoş. Mă aştepta la ea acasă. De atunci nu mai am astîmpăr. O iubesc cu adevărat. Vreau din nou să fim împreună.

— Crimele nu se fac cu sînge rece, i-am spus, şi l-am privit fix cîteva clipe. Dar în cazul nostru a fost ceva aparte. Acel care l-a ucis pe Racoş a fost hotărît că trebuie să scape de el. Şi l-a ucis… cu sînge rece. Înţelegeţi?

Afară Neagoe mă informă.

— Am luat cu grijă stiloul. Este în servietă. Are amprente destule, m-a asigurat.

— Bine. Şi declaraţiile Ioanei?

— Şi.

Au fost singurele cuvinte schimbate între noi pînă am ajuns la sediu.

Petia ne întîmpină bine dispus.

— Vă pot servi cu ceva? Nişte sandvişuri cu salam, puţin unt şi chiar cafea. Le-am luat adineauri de la bufet. Dacă am văzut că întîrziaţi… Cred că n-aţi servit nimic, nu?

— Mulţumim Petia, ne-ai făcut o surpriză plăcută. Cel puţin pentru mine. Nu ştiu Neagoe. Şi acum, ce ziceţi de următoarea propunere: să amînăm raportul pentru mîine dimineaţă. Însă trebuie să ne aprobe şeful.

Privirile lor erau suficiente ca să înţeleg că sînt de acord întru totul cu propunerea mea.

Capitolul X

Am mîncat repede. Poate cinci-zece minute să fi durat, între timp a sunat telefonul. Neagoe a ridicat receptorul. Mă căuta un prieten din capitală. Am refuzat convorbirea. Nu aveam timp pentru aşa ceva. Urma să-l sun eu cînd mă voi întoarce din misiune. În fond, cazul Racoş era o misiune, şi nu oricum, una dificilă.

Eram încă cu gîndul la convorbirea ce am purtat-o cu Ioana. Mă obseda faptul că undeva fusesem tras pe sfoară sau cel puţin aşa mi-am închipuit atunci. Dar ce rost are! Trebuie să reflectez la atitudinea pe care o voi adopta în viitor.

M-am apropiat de fereastră. Mai era puţin pînă să însereze. Pe stradă nu era aproape nimeni.

— Continuăm tovarăşe căpitan? mă întrebă Petia.

— Continuăm, desigur. Ai ceva noutăţi?

— Cam repede le cereţi, dar sînt, zîmbi locotenentul major. Am executat ordinele. Poliţa vitrinei nu a indicat nimic. În schimb sertarul a „mărturisit“ totul. Urme, ce-i drept puţine, de scheelit, una din piesele de excepţie şi foarte valoroasă în clasamentul florilor de mină. Nu este exclus, ca din numărul de şapte, de pe poliţă, plus altele zece-douăzeci, din sertar, cel puţin două-trei să fi fost exemplare de scheelit. A ştiut ce să colecţioneze. Şi a avut şi de unde. Majoritatea, după urmele lăsate, sînt exemplare obişnuite. Însă presupun că frumuseţea lor, perfecţiunea cristalelor le fac preţioase. Vreau să spun că au o cotă bună.

— De ce nu le-a declarat?

— Mai are acum importanţă?

— Are Petia. Altfel ar fi fost totul. Acum trebuie să le găsim.

— Percheziţii?

— Nici vorbă. Caută acul în carul cu fîn. Şi apoi, nu trebuie să ne îndoim că cel care le-a luat este tot una cu criminalul. Identitate sigură. Sau poate încă să nu fim atît de... definitivi.

— Da, şi eu sînt de aceeaşi părere.

— Deci un lucru e sigur: au dispărut flori de mină în număr de aproape treizeci de bucăţi, din care cîteva foarte rare, şi deci, şi cu valoare deosebit de mare.

Eram mulţumiţi că am ajuns la acest rezultat al cercetării noastre.

— Să vedem cum stăm acum cu datele despre Stolojan. Apartamentul de lîngă cel al victimei. Perete în perete.

— Sînt cunoscuţi în oraş. Chiar de către ofiţerii noştri de la economic care au efectuat cîteva expertize tehnice. Calificativul: bun. Oameni serioşi. Poate de aici şi aprecierea extrem de severă ce a dat-o Stolojan, mai ales, comportării lui Racoş. Că umbla cu femei, că le schimba des, că nu muncea şi că era şi puţin beţiv. În fine, că de la toate astea i s-a tras.

— Ei Neagoe. Asta cam aşa e. Dar vezi tu. Primul lucru care nu poate fi dovedit este băutura. A băut Racoş? Da. Se pare acum trei-patru ani... De atunci... a trecut multă vreme. Oare familia Stolojan, care locuieşte acolo de cinci ani, să nu fi rămas la prima impresie? De multe ori se spune că trebuie să te fereşti de asemenea impresie. Ce vreau să spun? Că soţii Stolojan, familie onorabilă cum spui tu, nu prea au simţul realităţii imediate. Adică şi-au format o părere, în cazul nostru, cu ani în urmă, şi şi-au păstrat-o pînă acum. Asta numai în problema băuturii de care este acuzat Racoş? Putem lua în totalitate, fără rezerve, celelalte acuzaţii aduse pictorului? Eu spun că nu, că trebuie să le trecem bine prin filtru, fără a le ignora, bineînţeles. Însă din tot ce s-a declarat, o frază, o idee mi s-a părut de mare importanţă. Şi anume, că Racoş sta zile întregi în casă. Nu ieşea nicăieri. Ce făcea? De pictat nu picta. Cel puţin aşa ştim pînă acum. Să fi stat degeaba... nu cred, nu pot să cred.

— Dar tovarăşe căpitan, soţii Stolojan nu se duceau şi ei

la serviciu, la piaţă, la plimbare? Doar nu-l pîndeau tot timpul pe Racoş să constate că sta mereu în casă, pentru ca să ne declare nouă toate astea. A susţinut Stolojan că Racoş umbla des cu femei. Dar cînd l-aţi întrebat dacă reţine vreuna, deşi oraşul nostru nu-i chiar metropolă, răspunsul a fost simplu, însă dezarmant: nu cunoaşte pe nici una.

— Da. Ar fi trebuit să insistăm întrebîndu-i cum au ajuns la concluzia că Racoş sta zile întregi în casă de vreme ce mergeau la serviciu. Că de la Racoş se aude la ei atunci cînd se discută, este altceva.

— Îmi permiteţi. Din informaţiile luate la institutul de proiectări despre soţii Stolojan, am aflat că uneori el lucra acasă. Ca inginer, avea unele lucrări mai grele. Soţia sa vorbeşte enorm la telefon. A fost dealtfel primul lucru care mi s-a spus. Şi se zice că este şi geloasă. N-ar fi exclus ca telefonîndu-i acasă soţului, dimineaţa, şi găsind telefonul ocupat, el să fi dat vina pe Racoş. În sensul că pictorul vorbea la telefon cu... femei. Poate de aceea Stolojan susţinea morţiş că Racoş stătea acasă... ca să se apere în faţa soţiei.

— Deci putea să vorbească el, inginerul, la telefon!

— Tocmai... Racoş a devenit doar victima lui. Dar poate să mai fie şi altceva. Acum un an, o perioadă de trei luni a stat la ei mama lui Stolojan. A făcut un tratament. Pentru reumatism. Să-l fi văzut ea pe Racoş stînd în casă?

— Ipoteze sînt destule. Oricum ceva este la mijloc dacă familia Stolojan a rămas cu impresia că Racoş sta zile întregi în casă. După cum am spus, poate fi o impresie mai de demult, pe care nu şi-au schimbat-o cu timpul. De aceea nu trebuie să dăm prea mare atenţie declaraţiilor lor. Nu am progresa cu nimic! Nu este exclus ca Racoş să fi stat într-adevăr în casă, o anumită perioadă, zile întregi. Poate suferind. Deşi nimeni n-a spus că ar fi suferit de ceva. Dacă nu picta, ce putea să facă un om ca el? Putea să facă grafică în tuş. Căliman spunea că lucra la o carte. O carte scrisă căreia urma să-i facă prezentarea grafică. Nu ne-a vorbit şi studentul de la Arte plastice despre asta?

Deşi n-au spus nimic, am înţeles că cei doi acceptau explicaţia mea.

— Să mergem mai departe. Soţii Stolojan, cum declară singuri şi aşa este, am verificat, se întorc de la serviciu în jurul orei 16,30. În ziua aceea renumită, de marţi, au venit acasă la această oră. Paul Stolojan spune că seara a intrat în baie pe la orele nouă jumătate-zece. Baia corespunde cu camera a doua a lui Racoş, şi nu cu prima, unde a fost găsit ucis. Am constatat asta şi nu este lipsit de importanţă pentru noi. Ne confirmă ceva, o să vedeţi. Să revin la declaraţia lui. Voia să facă baie, apa nu curgea însă. A auzit o bufnitură în casă la Racoş. Zgomotul l-a asemuit cu cel al unui sac de cartofi aruncat într-o căruţă. Al primului sac de cartofi aruncat într-o căruţă goală. Ce ar însemna asta?

— Că asasinul, după ce l-a ucis pe Racoş, l-a luat şi aruncat pe pat?!

— Dar camera în care l-am găsit mort pe Racoş nu se învecinează cu baia lui Stolojan. Deci nu se putea auzi de acolo nimic. Şi apoi Racoş nu are… nu avea… cine ştie ce greutate. Şi în afară de asta, era ora nouă jumătate-zece. Or raportul medico-legal a stabilit crima după şapte, aproape de opt, să zicem.

— Atunci nu-i adevărat ceea ce a spus inginerul? Asta ar complica lucrurile. Înseamnă că este vinovat. Sau poate i s-a părut că aude un zgomot ca acela al sacului de grîu. Noaptea totul este altfel decît în timpul zilei.

— Admiţînd că este adevărat ce a spus Stolojan, locotenente Neagoe, încercăm să ne explicăm proveniența zgomotului din a doua cameră. Ce putea să fie?

— Cineva căuta prin cameră. Era întuneric şi nu vedea bine, căutînd a răsturnat ceva.

— Ce putea să caute? Exact. Te apropii de adevăr.

— A, florile de mină. Pe care le-a şi luat. Din vitrină şi din sertar. Probabil că zgomotul pe care l-a auzit inginerul l-a făcut sertarul.

— Nu putea fi sertarul. Doar l-a deschis, nu închis. Aşa l-am şi găsit. Tras în afară.

M-au privit amîndoi aşteptînd nerăbdători să continui. La

rîndul meu mă uitam în ochii lor parcă de acolo îmi venea dezlegarea. Totul, ca prin farmec, începea să mi se clarifice. Treaptă cu treaptă.

— Nu de la sertar a provenit zgomotul. De la servieta diplomat care se găsea pe dulap. Probabil nu i-au apreciat bine greutatea sau... mărimea... sau pur şi simplu din neatenţie au scăpat-o jos, pe covor. Doar am constatat nu o dată că emoţia, în asemenea cazuri, joacă tot felul de feste. în ciuda experienţei.

Deci a căzut servieta. Putem verifica simplu. Cu servieta lui Neagoe, tot diplomat. Îmi dai voie?

Şi o iau de pe birou pregătindu-mă de experienţă.

— Să iau ochelarii de soare, tovarăşe căpitan.

— Îi dau drumul de la doi metri înălţime, pe covor, îi anunţ eu pe un ton oficial.

Şi duc la îndeplinire gestul. Zgomotul a fost minor. Am rămas nemulţumit.

— Nu merge tovarăşe căpitan, îndrăzni Petia.

— Mda...

— Şi dacă la mijloc mai este şi un perete... nu se aude aproape nimic.

— Trebuie să meargă. Şi încep să umplu servieta diplomat cu hîrtie de scris. Am îndesat în ea peste o mie de coli.

— Acum să vedem! Am repetat gestul de la aceeaşi înălţime. Zgomotul a fost într-adevăr o buşitură puternică, înfundată, care probabil, după un perete, putea aminti de un sac cu cartofi aruncat într-o căruţă.

— Înseamnă că florile de mină s-au făcut praf!

— Nu cred. Ucigaşul nu a căutat întîi florile de mină, ci servieta, pe care din neatenţie, a scăpat-o. După aceea a luat florile de mină şi eventual le-a pus în ea. Doar pentru ca servieta să facă zgomot puternic, ca cel de adineauri, care să fie auzit din baia lui Stolojan, trebuia să fie plină cu ceva greu, cum e hîrtia, de exemplu, cu ceva compact. Numai o suprafaţă compactă face zgomotul înfundat ca de sac.

— Dacă servieta era deja plină, mai era loc şi pentru

florile de mină, aşa de multe?

Am început să fac un calcul măsurînd cu un pachet de ţigări Snagov.

— Patru şi cu patru, opt. Pe un rînd, Dacă le suprapunea. încăpeau şaisprezece. Asta lateral, apoi în lungul servietei încă pe atît. Restul pînă la…

— Le-a pus în buzunar sau în altceva.

— Mai degrabă într-o geantă mică, din acelea care se poartă pe umăr.

— Dacă ar fi fost femeie…

— Poate a fost însoţit de o femeie şi problema este tot atît de clară.

— Da, este.

Fiecare dintre noi era absorbit de dezlegarea enigmei. Peste un timp vorbi Petia:

— Tovarăşe căpitan, după cîte înţeleg, nu admiteţi că poate le-a băgat în buzunar. Mă refer la roci.

— În buzunar se stricau. Tu ai spus că sînt fragile. Se rupeau. Asasinul nu putea să nu ştie… şi caracteristicile lor. Nu a luat decît ce a încăput în servietă şi puteau încăpea toate, iar dacă totuşi au rămas cîteva, le-a pus într-o geantă mică sau în ceva asemănător, ştiu eu, în ceva unde să stea în siguranţă.

— Dacă uciderea a fost premeditată.

— Cred că a fost. Chiar dacă s-a scontat pe faptul că Racoş va ceda, va oferi ceea ce i se va cere, indiferent de aceasta, urma să fie omorît.

— Deci conchidem că în servietă erau hîrtii? întrebă Neagoe.

— Nu văd ce altceva putea fi. De la o asemenea înălţime, dacă în servietă ar fi fost ceva mai greu, lăsa urme. Dacă era aur, deci o greutate mare, rupea servieta.

— Şi nu făcea asemenea zgomot.

— Da. Şi asta.

— Deci hîrtii au fost. Multe. Cam o mie cinci sute de file.

— Dacă era hîrtie velină, care este cu mult mai grea, putea foarte bine să încapă şi numai o mie.

— Bun. Dacă au fost hîrtii, înseamnă că erau de valoare.

Să fi avut Racoş bancnote? se întrebă Petia.

— Păi, din spusele martorilor, rezultă că pictorul nu prea stătea pe roze. Deci nu puteau să fie bani.

— Dar nu putea să fie şi el un Hagi Tudose?

— Nu este cazul aici, aşa cred. Că nu toţi pictorii, artiştii sînt risipitori, mă rog. Dar nu sînt avari.

— Şi dacă erau bani străini? Dolari, lire? presupuse Neagoe.

— De unde să le aibă?

— De unde, de neunde, nu-i exclus.

— Dacă vrei, nu excludem. Dar eu cred că hîrtiile din servietă nu erau bani, nici bancnote – dolari sau lire. Reprezentau o altfel de valoare.

— Ce valoare puteau să reprezinte oare hîrtiile alea încît să omori un om? Corp delict nu putea fi în sute de pagini.

— Nu. Asta nu.

— Poate vreţi să ziceţi că erau tablouri.

— Nici asta. Cartoanele nu se păstrau acolo.

— Să admitem că se păstrau.

— Nu intrau atîtea şi deci servieta nu putea fi grea. Nu, acolo au fost hîrtii. Hîrtii preţioase…

— Poate grafica de carte.

— Poate chiar împreună cu cartea. Pe care o căuta asasinul.

— Dar să omori un om pentru o carte şi pentru grafica ei mi se pare şi mai puţin verosimil.

— Cîteodată este. Cînd cineva este un tip prea ambiţios, dar care a eşuat artistic.

În acelaşi moment, pe coridor, în dreptul uşii, răsunară paşi. Se auziră slab, apoi uşa se deschise fără ca cineva să fi bătut în ea. Ne-am ridicat toţi. Şeful ne-a zîmbit îngăduitor.

— Aţi înaintat destul de mult. Dar important este să reţineţi ce trebuie făcut mai departe. Bănuiesc că nu aveţi greutăţi de netrecut. Altfel Virgil îmi spunea, nu-i aşa căpitane? Vreau să rezolvăm cît mai repede acest caz. Cred că sînteţi de aceeaşi părere cu mine. Pe astăzi ne ajunge. Eu plec. Bună seara.

— Să trăiţi.

Au fost trei răspunsuri într-un singur glas.

— Ce ziceţi? Se pare că nu era în toane rele, le spun eu celor doi.

— Dar nici prea vesel.

— Voiai să ne felicite?

— Va veni el şi acest moment, ne asigură Neagoe.

— Ei acum din nou la treabă... Pornind de la declaraţia lui Stolojan, rezultă că în jurul orei nouă jumătate-zece, în casă la Racoş se afla cineva. În nici un caz pictorul. El nu era viu, fusese ucis pe la orele şapte, şapte şi ceva, cu două ore înainte. Atunci cine era? Poate asasinul, poate doar hoţul. Nu ne-am clarificat încă dacă asasinul este acelaşi cu cel care a furat. Ana Stolojan reţine că pe la orele şase-şapte a auzit o uşă trîntită în apartamentul lui Racoş. Spunem noi acum că mai degrabă era şase decît şapte, sau şi mai bine, să zicem şase jumătate. E ora cînd asasinul a venit. Din moment ce Racoş l-a primit în casă înseamnă că era un cunoscut, altfel nu-l invita. O uşă trîntită... Poate aşa. Poate altceva.

— Adică, la ce v-aţi gîndit?

— La căderea lui Racoş de pe scaun, sau cu scaun cu tot. După care a fost ridicat.

— Nu merge. Zgomotul nu se aseamănă cu o uşă trîntită.

— Mă rog. Poate uşa de la intrare. Vom face probă practică, pe teren. Dar nu acum. Cînd vom mai avea nevoie şi de altceva. Repet, asasinul vine la ora şase jumătate. Este primit în casă de Racoş. Este cunoscut, poate chiar foarte bine. Vorbesc în şoaptă. Ana Stolojan aude glasuri, dar neclare. Deci Racoş îl invită nu în camera unde a fost ucis, ci în cea de a doua, care dă spre apartamentul familiei Stolojan. Discutau? Se certau? Se tocmeau? Nu ştim. Poate îi cerea lui Racoş categoric ceva. Flori de mină, grafica de carte...

— Cartea poate chiar.

— Da. Şi aşa. Racoş nu acceptă sau poate îşi lasă un timp de gîndire...

— Eu am altă părere. Discută în cea de a doua cameră. Ce? Diverse banalităţi. Cum de l-a invitat acolo? Poate să-i arate ceva, poate fiind prea apropiaţi, şi-au permis să umble, să spunem aiurea, prin casă. Repet. Discutînd banalităţi.

— În şoaptă?!

— Nu neapărat, dar nici cu glas ridicat. Treptat ajung în prima cameră. Racoş se aşază pe scaun. Celălalt, asasinul, în faţa sa... Nu. Celălalt vine din urmă şi... Nu. Nici aşa. De la banalităţi nu se trece la crimă. Nu e bine...

— Poate că a trecut, dacă a văzut, mai precis, a găsit ceea ce îl interesa. S-a gîndit că, dacă îl omoară, îşi poate ajunge scopul.

— Sau altă variantă. Au fost doi. Unul s-a aşezat alături de Racoş. Celălalt la spate şi...

— Dacă ar fi fost doi nu şi-ar mai fi pierdut ei timpul discutînd cu pictorul. Ar fi trecut la acţiune imediat. Cel puţin aşa cred eu. Oricum, asasinul a premeditat crima. Altfel nu proceda aşa.

— Să reluăm ipotezele, tovarăşe căpitan, pentru a ajunge la o concluzie. Să presupunem deci că în prima cameră discutau banalităţi, pe un ton nu prea ridicat. Au intrat degajaţi în camera a doua sub pretextul de a privi un tablou, de a cere o carte, mă rog, ca între prieteni intimi. Acolo au discutat din nou. Vorbele le-a auzit şi Ana Stolojan. Apoi s-au mutat în prima cameră. Se discută acum la subiect cu Racoş. I se cere ceva. Racoş se opune, nu acceptă şi este ucis. Sau întorcîndu-se în prima cameră, pentru că asasinul a văzut că ceea ce caută există, că poate lua acel ceva de la Racoş, s-a hotărît să-l ucidă.

— Bun. Dar să urmărim pe ore. Ceasul este şapte jumătate. În cîteva minute Racoş este mort. Durează cîteva minute, să zicem, chiar o jumătate de oră, cu aranjatul camerelor, ca să nu pară nimic nelalocul lui, şi iarăşi cîteva minute, un sfert de oră, să ia ce avea de luat. Se face opt. Opt jumătate, hai, dar nu nouă jumătate-zece, ora cînd Paul Stolojan aude zgomotul. Deci, dacă era tot asasinul, înseamnă că încă la această oră el căuta... În cazul că

rămînem la prima variantă, lui Racoş i se cer unele lucruri. Bani nu, fiindcă ştim că nu avea. Mă rog, bijuterii, carte, desene, grafică, flori de mină sau altceva. Exact anume nu ştim ce i s-a cerut.

— Cu excepţia florilor de mină.

— Da. Însă acestea, cel puţin în parte, erau în vitrină. Nu pentru ele a venit probabil asasinul. Adică nu numai pentru ele. Florile de mină au constituit un supliment.

— I se cere deci lui Racoş ceva. El nu cade de acord.

— I se dă timp de gîndire.

— Se poate şi aşa.

— De ce nu strigă?

— Poate că a încercat, dar în acelaşi timp criminalul a intuit şi îl omoară.

— Pe la spate?

— Asta e. Dacă am accepta varianta că au venit doi în casa la Racoş, atunci totul ar fi explicabil. În timp ce primul criminal duce tratative, al doilea intervine şi gata. Mă frămîntă acum altceva. Mă refer la telefoane. Telefoanele din vilă erau cuplate. De duminică nu mai funcţionau. Deci asasinul nu a avut cum să intre în legătură telefonica cu Racoş. Trebuia să fie sigur însă că Racoş este acasă. Să-l fi urmărit? Din gară, de exemplu, se poate zări vag intrarea în curte.

— Greu. Am fost acolo, tovarăşe căpitan. Nu distingi omul. Chiar dacă l-ai cunoaşte foarte bine.

— Doar cu binoclu. Nu?

— E gară, umblet mult. Un om eu binoclu ar fi fost luat imediat la ochi, poate chiar la întrebări. Şi chiar dacă n-ar fi nimic din toate astea, nu putea asasinul să rişte. În gară ar fi fost remarcat, reţinut ca figură.

— Poate nu a avut de gînd iniţial să-l omoare pe Racoş. Dar asta ar infirma unele lucruri pe care le-am stabilit deja.

— În nici un caz nu avea cum să-l urmărească pe Racoş de la haltă. Şi nici din faţa casei. Ştia doar că sînt mulţi locatari care pot apărea cînd nu te aştepţi. Ziua sau noaptea. Riscul era mare. Mai ales că am acceptat, fiindcă altfel nu se poate, că asasinul era foarte bine cunoscut de

Racoş. Oare numai de Racoş, sau şi de cîţiva, dacă nu de toţi chiriaşii din curte?!

— Totuşi pe Racoş l-a urmărit. Trebuia să ştie precis că este acasă. Altfel, umblînd fără rost, risca să fie identificat, iar noi pe baza semnalmentelor să-i dăm uşor de urmă.

— L-a urmărit cînd s-a întors din oraş probabil.

— Nu se poate. Am admis că era cunoscut. Racoş ar fi observat.

— Un urmăritor bun… atunci.

— Să fi fost Racoş prea distrat ca să nu observe? Nu-i imposibil, deşi cel mai plauzibil mi se pare că au venit împreuna. S-au întîlnit în oraş şi au venit împreună.

— Dar nu au fost văzuţi de nimeni!

— Poate au venit de la gară şi întîmplarea a fost să nu fie văzuţi. Poate au venit pe linia gării, deci pe linia de centură, care acum este blocată, deci necirculată de orăşeni decît la plimbări întîmplătoare. Riscul era numai în faţa casei lui Racoş, acolo putea să fie cineva care să-l vadă pe viitorul asasin.

Petia, cu un deget desena opturi pe birou şi parcă spunea: Eu habar n-am. Nu mai fac nici o presupunere. Aştept numai ordine. În ciuda acestei păreri, a intervenit.

— Nimeni nu putea intra la Racoş fără să fi lăsat urme. Trebuie să le căutăm. Şi povestea cu telefoanele nu-mi miroase a bine. Cu telefonul lui Racoş. Nu mă refer la deranjament. Fiind cuplat cu cel al familiei Stolojan, în atîta timp, din greşeală sau din curiozitate – şi Ana StoLojan nu este lipsită de aceasta – măcar o dată şi tot ar fi surprins o convorbire a lui Racoş despre care ar fi putut să ne spună ceva. Sînt ani şi ani, imposibil, oricît ar fi fost pictorul de discret, tot ar fi aflat ceva. Ce? Nu ştiu ce. Dar normal ar fi fost ca Ana Stolojan să vă spună cam aşa: Uite tovarăşe căpitan, acum cîtva timp, fără să vreau, ridicînd telefonul, am ascultat o convorbire a lui Racoş cu… Şi urma ceva precis. Însă soţii Stolojan au spus numai lucruri generale. Nimic precis. Am dreptate sau nu?

— Ai, vorbeşte mai departe. Te ascultăm.

— Tocmai aici nu-mi place. Au spus orice, au acuzat

enorm, au anulat un om, mă refer la meritele lui Racoş, dar nici un cuvînt concret în legătură cu acest telefon. Cu ce eventual au aflat la telefon. Şi bag mîna în foc că ştiu. Dar n-au scos un singur cuvînt în plus faţă de ce au hotărît să vă spună.

Îl priveam uluit. La rîndul lui, Neagoe se uita la Petia cu mîndrie. Şuviţa de păr blondă căzută pe frunte, care-i dădea un farmec deosebit lui Neagoe, m-a făcut să-mi amintesc de nepoţelul meu, care acum o săptămînă, cînd l-am întîlnit, sărindu-mi în braţe, mi-a spus tainic: „Tăticu spune că s-a dus vara. Mi-a povestit cum în fiecare an, cînd vara e pe sfîrşite, pomii se îmbracă în roşu, în galben şi în portocaliu”.

Petia aştepta răspunsul meu.

— Ce vrei Petia? Să-i punem sub urmărire pe soţii Stolojan? Să nu neglijăm această pistă, care crezi că ne va duce pe drumul cel bun? Perfect. Dar nu uita că Paul Stolojan suferă de angină pectorală, că are dureri cînd nu te aştepţi la mîna dreaptă, cum mi-a declarat medicul curant, iar Ana Stolojan este stîngace. Nu-i de ajuns? Nu puteau fi ei ucigaşii.

— Atunci ce ascund ei de nu au declarat tot?

— Asta e adevărat. Ei ne-au ascuns multe. O să vedem noi de ce.

Capitolul XI

Lumina începuse să păcălească noaptea şi în acel început de zi, la orele cinci şi jumătate, totul părea altfel decît în lumina obişnuită a zilei. Am deschis fereastra, aerul rece a pătruns în cameră. Deşi luna septembrie se apropia, vremea, curios, începuse să devină frumoasă. Un adevărat august. Nu făcusem încă foc în casă. Dealtfel la TV, buletinele meteorologice anunţau că în septembrie va fi o vreme caldă, fără ploi pe litoral şi în ţară. Şi se mai anunţa că cei care pleacă acum în concediu, la munte sau la mare, beneficiază de importante reduceri...

Nu-mi arde mie acum de concediu, îmi ziceam, în timp ce-mi făceam duşul obişnuit de dimineaţă. Trebuie grăbit mersul anchetei. Încă alte cîteva persoane urmau să fie audiate. Deseori, fără să vreau, îmi revenea în minte figura lui David Ercea, la care imediat se asocia aceea a Ioanei. Ceva nu este în regulă cu acest... cuplu. Am avut această impresie de cînd am vorbit cu Ioana acasă la ea. Mai apoi, cînd a venit Ercea. Parcă ar lipsi ceva, o mică rotiţă dintr-un angrenaj complicat. Tocmai pentru că este prea complicat, nu pot dibui dintr-o dată ce anume rotiţă. Revăzusem răspunsurile lor, le recitisem de mai multe ori declaraţiile. Cu mare uşurinţă Ercea trecea de la afirmaţii susţinute cu tărie la... minciuni strecurate abil. La fel şi Ioana. Îl cunoscuse Ercea pe Racoş? În realitate îl cunoscuse bine, dar a răspuns vag că... aşa şi aşa. Cu toate astea a făcut o caracterizare pictorului, pe care mulţi din cunoscători puteau să o facă mai cu rezervă: că Racoş era un om tare cumsecade şi talentat foc. Talentat foc? Ca gestionar la magazinul fondului plastic, chiar surd să fi fost, şi tot ar fi auzit părerile critice la adresa lui Racoş. Adevărate sau nu, Ercea nu putea să le aprecieze. Dar oricum, ar fi fost normal să reţină astfel de păreri. Ce l-a determinat atunci să-l caracterizeze astfel pe Racoş? Oare bunătatea pictorului, în formularea lui Ercea, să fie numai în legătură cu faptul că îi înlesnise acestuia intrarea ca gestionar la magazinul fondului plastic... sau poate din convingerea că nu a avut nimic cu Ioana, pe care Ercea o iubea încă?

La un moment dat, în timpul cercetărilor, ajunsesem la ideea că Racoş a fost omorît din invidie şi ură. Ercea mi-a vorbit cel mai mult de talentul pictorului. A spus chiar că, dacă ar fi trăit, ar fi ajuns primul, cel mai talentat din ţară. S-o fi spus cu ură? Ascundea o mare invidie? Cam acelaşi lucru, dar de aici pînă la crimă este totuşi o mare distanţă. Aşa ar fi normal...

Crimă din invidie şi ură?... mi se pare verosimil, îmi răspundeam totuşi în minutul următor, privindu-mă în oglindă şi bărbierindu-mă.

Aerul rece intra acum în cameră odată cu razele

soarelui. Mă simţeam proaspăt, gata să iau de la capăt munca de zi cu zi. Privind pe fereastră îl văd pe vecinul meu alergînd, ca de obicei, la serviciu. Claia de păr cîrlionţat îi sălta ca o coamă de leu. În fiecare dimineaţă fuge aşa. Cred că şi dacă s-ar scula cu o oră mai devreme tot ar fugi. S-a obişnuit. Obişnuinţe sînt doar fel de fel. Pînă şi în modul de a gîndi... Oare Ercea, iniţial, a constatat că Racoş este cumsecade şi talentat şi s-a obişnuit să gîndească tot la fel, indiferent de părerile, de criticile altora?

Am închis fereastra, am încuiat uşa cu multă grijă, parcă să nu-mi împrăştii gîndurile. Am ieşit în stradă. Soarele strălucea puternic. Ce-ar fi să-mi cumpăr o pereche de ochelari? Acum cînd sezonul de vară a trecut?! Ar fi caraghios. Dar cîte alte lucruri nu sînt caraghioase şi totuşi le facem... Deodată am simţit pe cineva în spate. Am simţit cum paşii săi mărunţi caută să prindă ritmul paşilor mei. Mi-am încetinit mersul ca să văd cum reacţionează. S-a grăbit să-mi ajungă în faţă.

— Tovarăşe căpitan... Bună dimineaţa.

Un bătrînel slab, mic de statură. Falca prelungă şi osoasă. Nările curbate, ochii galbeni-cenuşii, sprîncene groase împreunate, părul alb pe la tîmple. Ca un personaj de comedie.

— Ce-i tovarăşe? l-am întrebat desul de neprietenos.

— Vreau să vă vorbesc dacă nu vă e cu supărare.

Stăm în cumpănă. Să-i spun că aici, pe trotuar, în drum spre serviciu, aproape încurcînd circulaţia dimineţii, nu este deloc potrivit pentru o discuţie? Mai ales că mă hotărîsem să ajung la birou cu o oră mai devreme. Sau să-l las să vorbească? Mi-a luat-o înainte.

— Ştiţi, tovarăşe căpitan, în legătură cu crima de la gară. Mă numesc Ion Matei, sînt pensionar C.F.R.

— De ce nu veniţi la miliţie? l-am privit cumva contrariat.

— Să mai vin pînă acolo? Ca vecin al dumneavoastră... Deci este vecin cu mine... Habar n-aveam. Am devenit mai înţelegător.

— Dacă-i aşa, să mergem pe o bancă în parc. La ora asta nimeni nu ne deranjează. Toţi se duc spre serviciu.

Am căutat un loc mai retras în parcul din apropiere.

— Aştept tovarăşe Matei. Ion Matei parcă v-aţi recomandat.

— Da, aşa este. Sînt pensionar CFR, cum v-am spus, şi am lucrat ca acar la staţia T, de fapt la halta T. Am lucrat pînă la pensie, acum doi ani. Fratele meu este impiegat şi şef de staţie. Mă duc la dînsul aproape în fiecare zi. Mă plictisesc. Şi apoi sînt legat de locul acela. Stau pe peron şi privesc. V-am văzut acolo miercuri, săptămîna trecută. Eraţi mai mulţi. Eu tocmai venisem la gară cînd dumneavoastră aţi intrat în curte la Oprescu. Fostul cîrciumar. L-am cunoscut bine. A murit de mult. Mi-am închipuit eu că trebuie să fie ceva... Pe dumneavoastră v-am recunoscut imediat.

Nu aveam de ales. Trebuia să-i ascult toată povestea. Ori vrea într-adevăr să ajute miliţia, poate ştie ceva în legătură cu crima, aşa s-ar părea, ori urmăreşte să inducă în eroare, să distragă atenţia. De pe figura lui nu puteai să ghiceşti nimic. Ochii galbeni-cenuşii aveau o imobilitate de sticlă.

— V-am văzut acolo. Atunci nu ştiam nimic. Pe urmă ştiţi cum e lumea. S-a zvonit că a fost omorît tovarăşul pictor Racoş.

— Îl cunoşteaţi?

— Da, dar nu personal. Aşa de departe.

— Vă ascult.

— Deci a fost omorît?!

M-am făcut că nu înţeleg ce urmăreşte, dar era clar că aşteaptă o confirmare din partea mea. Nerăspunzîndu-i, l-am obligat să continue.

— Nu veneam la dumneavoastră să vă opresc din treburi. Ieri mi-aţi scăpat, nu v-am prins. Alaltăieri nu v-am zărit. Nu aţi fost acasă?

Mă supără felul ăsta de a discuta. Trebuia însă să fiu calm şi să aştept.

— Acum vă pot spune. Casa asta este blestemată. A lui

Oprescu. S-au făcut prea multe hoţii în trecut ca să nu plătească alţii.

— Nu vreţi să fiţi concret?

— Ba da, dar eu nu despre crima asta ştiu, ci despre cealaltă.

— A mai fost una?

— Da. În 1944, cînd în vară s-a zvonit că fiul lui Oprescu, cîrciumarul, a murit, eram acar la calea ferată.

— Şi?

— Păi aşteptaţi să vă spun ca să înţelegeţi. Cîrciumarul avea localul chiar lîngă calea ferată. Staţia alături, lume multă mereu, cîştig mare. Aşa că şi-a extins crîşma. Magaziile şi beciurile le-a înmulţit. Dar nu în faţă, la stradă, ci în fundul curţii. Săpînd, se zice că ar fi dat peste o comoară.

— Cîrciumarul?

— Nu, fi-su. Fiindcă construcţiile le executa el. Era un fel de tehnician. În plus se ocupa cu de toate. Cu vite, cu maşini de tot felul, dar cu ce nu se ocupa?

— Deci a găsit o comoară.

— Aşa se spune. Ăl de a găsit-o, cînd săpa, un ţăran din satul T. a murit la o săptămînă. A damblagit şi gata. Lumea vorbea că acea comoară a fost blestemată.

— A văzut-o cineva?

— Păi nu. Circulau numai zvonuri. Cîrciumarul reteza vorba la toţi: ce comoară mă, crezi că aurul creşte în pămînt?! Cu timpul oamenii nu mai întrebau nimic. Vorbeau cîteodată pe la colţuri. Să vă spun eu ce cred, tovarăşe căpitan. Băiatul lui Oprescu n-a găsit nici o comoară în pămînt. O fi lansat tot el zvonul, dar după aceea a văzut că a greşit. Urmărea doar să se justifice că avea aur mult. Eu zic că aurul era de la un prieten de-al lui, unul care a fost legionar în Garda de fier, cu care era în vizită zilnic.

— Cum îl chema? Poate ştiţi.

— Parcă Octavian, ştiu numai numele mic. Dar nu sînt sigur.

— Fusese închis? Arestat?…

— Deloc. Scăpase. Venise de prin alte părţi. Din C. şi

cînd erau legionarii la putere, umbla numai în cămaşă verde cu pistolul la brîu.

— Aici în oraş?

— Nu. În C. Am văzut pozele. Se lăuda fi-su, lui Oprescu, cu ele. Un timp, fiindcă apoi a dispărut şi el. A fost omorît. Aşa cred eu.

— Vă bazaţi pe ceva cînd faceţi afirmaţia asta?

— Numai pe ce cred eu. Sînt sigur că prietenul ăsta al lui a adus bijuteriile, aurul furat din oraşul C., cînd a fost cu rebeliunea. L-a adus la Oprescu. Un timp s-a făcut nevăzut, cînd îl căuta poliţia, – Garda de fier nu mai era la putere. Apoi a revenit, a locuit aici vreun an-doi, pînă a murit Oprescu cel tînăr. Eu zic aşa că i-a cerut înapoi aurul lui Oprescu, fiul cîrciumarului, dar ăsta n-a vrut să-i dea nimic şi atunci Octavian l-a omorît.

— De ce numai pe fiul lui Oprescu? Mai era bătrînul.

— Ăla era totul. Tac-su era dus de nas. Îl învîrtea pe degete. Păi, pînă şi Ioana l-a îmbrobodit, femeia de stă pe aceeaşi stradă cu ei. E măritată acum cu unul, gestionar, dar a trăit pînă la moarte cu Oprescu, cîrciumarul. Tot aurul la ea cred că este.

— Păi, nu l-a luat Octavian, prietenul lui Oprescu?

— Nu cred că l-a luat. Bănuiesc că degeaba l-a omorît pe Oprescu ăl tînăr, că aurul nu l-a găsit. Altfel mai venea el pe aici?

— Cînd a mai venit?

— Tot atunci. Cam la vreo lună. Şi mai tîrziu a mai venit de două-trei ori. Atît.

— Apoi?

— A fost călcat de tren în gara G. aproape de B. Tare m-am mirat şi de asta fiindcă era în putere, vioi. Dar blestemul…

— Şi aurul să fi rămas aici? Să-l fi luat femeia aia, Ioana?

— Ce să vă spun, Ioana a luat ceva. Adică ce i-a dat cîrciumarul, că slavă domnului, avea avere, nu glumă. Dar aurul ăla nu-l are nimeni. Este îngropat în casă, undeva.

— Unde crezi?

M-a privit cu mirare. Şi parcă falca i s-a prelungit şi mai

mult iar nasul se coroiase pînă la bărbie, în timp ce sprîncenele împreunate se depărtaseră puţin.

— Rîdeţi de mine, tovarăşe căpitan. Păi unde? La tovarăşul Racoş. Nu de-asta a fost omorît?! Aflase cineva.

— Adică?

— Să luăm spre exemplu pe Ioana. De ce nu s-a îndepărtat femeia asta de casa cîrciumarului? Nu avea cu ce trăi? Avea, că moşul îi lăsase destul. Apoi bărbatu-su pleacă de la ea şi vine să stea tot în casa veche, unde a fost Oprescu. Că se despărţiseră de formă e clar. Altfel de ce îi mai vedeam împreună? Vă spun eu că făcea curăţenie aşa de... ca să caute peste tot şi să găsească aurul.

— Dumneavoastră credeţi că totuşi Racoş a fost omorît?

— Aşa se zice.

— De cine?

— Lumea. Nu ştiţi cum este! Cică l-a omorît Ioana. Asta n-o spun eu. Am vrut numai să ştiţi ce se vorbeşte...

Matei a vorbit deschis, dar tot numai la general, la fel ca ceilalţi. Şi mai mult decît atît, vorbe auzite cîndva sau trăite din plin în închipuiri plăsmuite. Cert este că pensionarul cu falca prelungă şi osoasă nu era ipocrit. A găsit de cuviinţă că ajută organele de stat spunînd ceea ce se petrecuse cu prea mulţi ani în urmă însă. Nu era vina lui. Şi cînd mă gîndesc că nu mai departe de ieri am ascultat tot ce a spus Ioana, şi Ercea!...

Înainte de a ne ridica de pe bancă, am spus interlocutorului meu:

— Tovarăşe Matei, este interesant ce mi-aţi spus şi asta ne va fi de ajutor în acţiunea noastră. Eu vă mulţumesc. Dacă mai aveţi să ne spuneţi ceva, veniţi la miliţie. Vroiam să-i spun de fapt că şi la pensie omul poate fi folositor. Vroiam să-l compensez într-un fel pentru mărturisirile lui.

— Cînd îl veţi găsi pe criminal îmi spuneţi şi mie? mă întrebă pe un ton cu totul dezarmant.

Drept răspuns i-am zîmbit. Apoi i-am mulţumit încă o dată. Ne-am spus bună ziua şi ne-am îndreptat fiecare la treburile noastre.

După ce m-am despărţit de bătrîn, judecînd mai bine,

mi-am dat seama că spusele lui, fără a lămuri un punct crucial al anchetei noastre, au pus în balanţă nişte date care se unesc cu ale noastre. Ajuns în centrul oraşului, am intrat într-o cabină telefonică. Neagoe era la serviciu. L-am anunţat că voi fi prezent în cincisprezece minute. La rîndul lui mi-a spus că pleacă pentru a îndeplini misiunea pe care i-am dat-o, precizînd-mi în acelaşi timp că în sala de aşteptare se află Mariana Tătulescu, cu care urma să discutăm, aşa cum am hotărît. Adică eu urma să discut cu ea. Eram într-adevăr curios s-o cunosc, mai ales după descrierea pe care i-o făcuse Neagoe.

Pe trotuar aştepta o fată. Dar nu pe mine. Păcat! Se uita insistent în susul străzii. De acolo trebuia să-i vină lumina. Era totuşi destul de dimineaţă pentru o întîlnire... I-am zîmbit. Mi-a surîs la rîndul ei.

Am grăbit paşii către inspectorat cu oarecare regrete pentru această mică întîrziere şi recapitulînd planul nostru. Ei bine, nu găseam nimic greşit în el. Îl găseam corect. Chiar adăugînd şi spusele bătrînului Matei. Mariana Tătulescu nu cred că ar putea anula acest plan. Dar să vedem ce surprize poate să aducă ziua de astăzi.

Încetinii la stop, lucru pe care-l făceam întotdeauna cînd veneam din centru pe jos, deşi acum, la ora asta, strada nu era aglomerată. Semaforul s-a schimbat repede şi pînă la inspectorat mai aveam treizeci de metri...

Capitolul XII

M-am oprit la ofiţerul de serviciu şi apoi m-am ocupat de Mariana. Stătea cu mîinile pe genunchi, cu capul plecat, pe o bancă, în faţa uşii biroului meu, într-o postură în care mi s-a părut că şoferiţa era frîntă de oboseală.

— Tovarăşul căpitan Pop?

— Eu. Vă rog să mă urmaţi.

Cheia era în broască. Am descuiat cu gesturi leneşe, dar sigure şi am invitat-o pe Mariana să ia loc pe singurul scaun liber din biroul meu. S-a aşezat buimacă, dar demnă şi plină

de graţie. Neagoe avea dreptate. Mariana era încîntătoare. Am privit-o în tăcere aproape un minut. Mariana îşi fixase privirea undeva departe, dincolo de mine, într-un punct din celălalt capăt al camerei. Cînd era liniştită şi fără grijă nu putea să fie decît caldă, supusă şi frumoasă. Frumoasă era totuşi şi acum...

— Vreau să te uiţi la mine şi să-mi spui cuminte tot ce ştii despre Racoş, i-am spus pe un ton destul de binevoitor.

— Silviu, o doamne! Nici azi nu pot crede că este mort.

Mariana vorbea printre nodurile care o sugrumau. Apoi braţele i se desprinseră şi-i căzură în jos. Aşa frumoasă şi mîndră cum devenise pe moment, simţi deodată nevoia să plîngă. A fost o reacţie puternică, neaşteptată, şi nu am făcut nimic în acest timp, nici cel mai mic gest pentru a o calma. O vedeam elevă la clasa profesorului Racoş. Timidă, mult mai tînără ca acum, îndrăgostită pînă peste urechi şi gata să facă orice pentru ca dragostea lor să răzbată de-a lungul anilor. Prin ea Racoş îmi apare ca un om bun. Şi sînt sigur că a fost genul de femeie care-i plăcea pictorului. De aceea pasiunea pe care a făcut-o nu a ascuns-o în faţa lumii. Îmi pare rău că nu pot să observ bine ceea ce mi-a spus Neagoe: Potrivită ca înălţime, bine făcută în tot. Capul cam mic, dar zîmbetul... Buze frumoase, dinţi strălucitori... şi mai ales ştie al dracului să se poarte. Fiecare gest, fiecare mişcare e studiată. Ştie ce să facă cu mîna, cu capul. Poate faptul că s-a gîndit mai bine unde se află şi pentru ce a făcut-o să se oprească din plîns. Acum i-am observat bluza în care era îmbrăcată, părul zburlit... ei da, puţină sfidare în expresie, dar şi o umbră de supunere, poate fiindcă eram eu acolo.

Pauza continua şi asta nu pentru că nu ştiam cum să încep. La urma urmei doream să aflu măcar acum ceva aparte, o părere intimă, apropiată despre Racoş. O părere pe care să o pot crede, să o consider că este cea adevărată. Singura adevărată. Poate de aceea am avut răbdare să aştept. Apoi am spus:

— Cred că Racoş te-a iubit foarte mult.

— Nu vă faceţi griji. Şi eu l-am iubit la fel de mult.

— Vă cred că aşa a fost. Vreau să lămurim tocmai povestea asta.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Că orice amănunt poate fi folositor.

M-a privit uluită, apoi zîmbi curajoasă.

— Cînd ne-am întîlnit, acum cinci ani, Silviu era în stare să-mi ofere totul. Mă iubea ca un nebun. Poate la început nu i-am răspuns la fel. Dar zi de zi dragostea noastră devenea tot mai puternică. Era fericit. Simţeam că era un om fericit. Fericit de dragoste.

Da, îmi închipuiam că Racoş simţise un nou fel de fericire, dar lucrurile astea pe mine mă interesau mai puţin, nu-mi spuneau mare lucru.

— Erai atunci elevă?

A început parcă scuzîndu-se.

— Vedeţi, acolo la şcoală ne-am cunoscut. Mi-a plăcut pictura. El m-a învăţat să fac primii paşi. Să fac copii după modele de gips sau după tablourile vestite. Să-mi dea pensula şi să mă lase şi pe mine să pictez alături de el, la un tablou care era al lui. Ca apoi tabloul să fie gata şi să-l punem pe perete. Alături de alte tablouri. Stăm seara pînă tîrziu în atelier, unde nu mai era nimeni. Nimeni în afară de noi, şi deşi a doua zi trebuia să mă prezint la lecţiile practice de conducere şi mecanică, nu mă simţeam cu nimic mai obosită. Pot spune chiar că eram odihnită şi în bună dispoziţie. Cînd începea să cadă seara, cînd ştiam că trebuie să mă duc la el în atelier, cu cît se apropiau orele acelea, cu atît nu aveam astîmpăr. Aş fi făcut orice ca timpul să treacă mai repede, ca să fiu în preajma lui. Au fost cele mai frumoase zile, pînă într-o zi cînd… De fapt, într-o seară. M-a servit cu vodcă. Avea o sticlă întreagă, o deschisese atunci. Nu mi-a plăcut alcoolul niciodată. Nu fiindcă sînt femeie sau şoferiţă. Nu-mi place, asta-i. Am băut alături de el. Nu ştiu cît de mult am băut eu, dar am golit amîndoi sticla. M-a condus şi pe drum mi s-a făcut rău. Era toamnă ca acum. Ba nu, parcă ceva mai tîrziu, prin noiembrie. Am fost nevoiţi să ne oprim. Ţin minte aproape totul, deşi… eram beată. Pentru prima dată beată de alcool,

nu de fericire. Ne-am oprit. Noroc că eram în faţa unui mic părculeţ aproape de policlinica de copii. Atunci locuiam pe acolo. Şi în parc, nimeni. Mi-a fost tare rău. Dar, cît am stat, ore întregi, şi deşi frig, Silviu mă mîngîia. Şi visam, eram transpusă, cum să vă spun, parcă pluteam. Mă legănam în vis, ţinută pe braţe de Silviu. Şi ceea ce trebuia să se întîmple s-a întîmplat. Atunci, acolo. Dar a fost ceva aşa de... A doua zi era duminică şi ne-am întîlnit de dimineaţă la atelier. Mă mîngîia şi simţeam nu apropierea fizică ci contopirea lui cu întreaga mea făptură. În ochi avea o vrajă de neuitat, apoi gura lui... A voit din nou să se apropie... Mi-era parcă ruşine de el şi mai ales de mine. Pare de necrezut şi totuşi aşa a fost. L-am respins, nu fiindcă nu-mi mai plăcea sau fiindcă nu doream şi eu acest lucru, dar pur şi simplu fiindcă îmi era teamă şi mai ales ruşine... L-am lăsat acolo şi am plecat. Tremuram. Îmi era teamă că va înţelege altfel gestul meu şi mă va părăsi. Au trecut zile întregi. Patru zile. Lungi, chinuitoare. Îmi era frică să mai conduc. Se apropia examenul pentru obţinerea carnetului şi eu nu mai eram în stare de nimic. În a patra zi m-a aşteptat. Era uşor să mă aştepte. Fiindcă zilnic, în aceste patru zile de despărţire, treceam pe lîngă şcoală la aceeaşi oră cînd ştiam că el termină cursurile. Cînd l-am văzut, cred că mi s-a oprit inima. Am sărit de gîtul lui şi puţin a rămas să nu cădem amîndoi. Dar Silviu era beat. Nu ameţit, ci beat. Nu ştiam ce să fac. Mă socoteam singura vinovată şi vroiam cu orice preţ să mă ierte. L-am luat cu binişorul şi l-am dus la mine acasă. Eram pe atunci singură...

M-a privit lung, cu seriozitate.

— Ştiţi, eu locuiam alături de apartamentul fostei lui soţii...

Am tăcut. Ştiam foarte bine că aşa era.

— Cred că dacă n-ar fi fost beat n-ar fi acceptat să meargă cu mine acolo!

—?!

— În bloc. În acelaşi bloc unde a locuit cu fosta sa soţie, repetă ea crezînd poate că nu am înţeles.

— O mai iubea?

— Sînt sigură că atunci o mai iubea.

— Nu înţeleg.

— Dar nu-i deloc greu. Cu mine se simţea fericit. Eram femeia care îl făcea să fie mîndru că a cucerit o asemenea fiinţă şi că mă poate stăpîni. Erau destui care îl urau pentru asta. El nu o vedea. Era prea mîndru şi stăpînit de bucuria biruinţei, nu observa nimic în jurul său. Eu însă vedeam. Chiar unii pe care îi considera prieteni, apropiaţi, îl invidiau pentru asta.

— Să se afle printre ei criminalul?

— Imposibil. Îl invidiau numai. Ca bărbaţi. Dar de ce să-l omoare? Eu nu eram de lăsat moştenire. E adevărat că am refuzat, chiar cu brutalitate, orice apropo, orice avans al bărbaţilor. Mă refer la aşa-numiţii prieteni ai lui Silviu. Pentru că, de fapt, el nu a avut prieteni.

— Adică?

— Îmi permiteţi? Revin puţin la seara cînd l-am luat la mine. Era beat şi am crezut că nu ştie unde este. Dar ştia. A stat două zile la mine şi nu l-a văzut nimeni.

— Se mutase de la nevastă?

— Da. Erau în divorţ.

— Mai departe, te rog. Spune în ordinea în care-ţi aduci aminte.

— Atunci a început totul. A fost trist pentru mine să constat că Silviu bea. Cu regularitate. Simţea o plăcere să bea, să meargă în cîrciumi şi să stea ore întregi. Mă tîra cu el peste tot. Terminasem şcoala. Ziua lucram ca şoferiţă. Seara îl găseam la restaurant. Eu nu beam. El zilnic, şi de cele mat multe ori simţea nevoia să cheme la masă diverşi. Prieteni, cunoscuţi, ştiţi cum este la local. Vin şi nechemaţi. Cheltuia mult, la început i-am dat şi eu destul. În ritmul acela nu se mai putea. După ce consuma alcool, şi din zi în zi cantităţile erau mai mari, devenea violent. Nu m-a bătut niciodată, fiindcă nu i-am dat ocazie, dar sînt convinsă că la cel mai mic gest al meu de împotrivire, nu era departe de a face orice. Chiar să mă lovească. Avea un fel de gelozie permanentă care la băutură era insuportabilă. Devenea de nerecunoscut. Îl priveam şi nu-mi venea să cred că este el.

Şi, tovarăşe căpitan, asta nu a fost o zi, două, ci zilnic, luni de zile. Atunci şi acolo i-am cunoscut prietenii. Aşa-zişii prieteni, în realitate erau numai amatori de petreceri, de bîrfă, oameni care nu realizaseră nimic în viaţă dar care voiau totul. Îmi era silă de ei, îi acceptam pentru Silviu. Îşi făcea mari planuri, chiar şi cu mine. Îmi dădeam însă seama că totul este iluzoriu. Ce puteam să devin eu din şoferiţă şi dintr-o biată pictoriţă amatoare? Şi asta cu pretenţii. Păi dacă era ceva de mine, urmam o facultate, ajungeam altceva! Eram doar mulţumită că îl făcusem fericit. Să se simtă fericit. Se obişnuise cu mine, se mîndrea cu mine, eram un fel de feudă a lui, fără de care era stingher şi poate timid. Nu ştiu cum se comporta cînd era fără mine, dar avea un fel de aroganţă, chiar de sfidare pentru munca celorlalţi. Altfel era retras. Cu mine debita tot felul de trăznăi. Ştia că îl iubesc.

Oare după toate acestea, iubirea ei încetase? Nu o puteam întrerupe. Nu vroiam să o întrerup.

— Vă gîndiţi la ceva? mă întrebă spre surprinderea mea.

— Ascult cu cea mai mare atenţie. „Deci se cam pricepe la bărbaţi“, mi-am spus eu.

— Mi-amintesc, într-o seară, dealtfel discuţiile erau identice, se schimbau doar unele amănunte, cum un inginer a încercat să susţină cu el un dialog despre artă, despre literatură şi viaţă. Citise ceva, dar făcea şi pe interesantul. Silviu l-a pus la punct, documentat bineînţeles, dar brutal. Inginerul s-a supărat. Mai tîrziu a încercat să mă cucerească. Fără să observe Silviu. Nu-l puteam accepta. Tot timpul l-am iubit pe Silviu şi nu pe altul.

— Şi acum?

— Da, şi acum. Îmi pare rău că nu am rămas împreună. Dar nu se putea…

Mă interesa în mod deosebit altceva din cele spuse pînă acum. De această dată am întrerupt-o.

— Vă rog, deci cu inginerul, cum a fost?…

— A… Atît. Lucra la platforma industrială. A stat mult de capul meu. Zicea să mă mărit cu el. Nici n-am vrut să aud. Ţineam, cum v-am spus, la Silviu. Nu puteam să renunţ la

el.

Era normal să-şi urmărească viaţa ei. Am lăsat-o.

— Nu vreau să fiu înţeleasă greşit. De iubit l-am iubit mereu, a fost totul pentru mine. Dar ca femeie simţeam că nu vom fi niciodată împreună. Silviu era prea mîndru de el, prea încrezut în forţele proprii şi prea sfida pe mulţi din jurul lui.

A făcut o pauză în care a aşteptat probabil să spun ceva. Cînd a înţeles că nu intervin, a reluat firul povestirii.

— Nu puteam ajunge la o căsnicie. Dacă mă refer la mine, de exemplu: o şoferiţă, cu liceul terminat, îndrăgostită, pentru prima oară, de un pictor mult mai mare ca mine. Pe moment îl făceam fericit. Poate şi el ţinea la mine, dar în felul lui. Ştiţi, avea şi un băiat. Ar fi fost anormal să nu-l iubească. Cîteodată cădea pe gînduri. Atunci îl lăsam aşa. Dar şi azi sînt convinsă că se gîndea la fosta lui soţie şi la fiul lui. Cred că farmecul şi tinereţea mea şi poate felul meu de a fi îl făceau să uite de toate. Dar pentru moment. Revenea apoi la gîndurile lui din ce în ce mai des. Şi pe zi ce trecea, devenea mai morocănos. Nu era o simplă impresie. Pentru că odată, cînd eu am încercat să-i spun ceva, m-a repezit, mi-a răspuns că are planurile lui. Pictură, literatură... aşa şi pe dincolo. L-am crezut. Atunci i-am interzis să mai bea, să mai intre în localuri. Am reuşit şi în acele zile am fost cu adevărat fericită. Devenise alt om. Lucra imens. Picta, făcea grafică, scria.

Făcu o nouă pauză, apoi mă privi în faţă.

— Mi-am închipuit deodată că a devenit un bărbat la locul lui, talentat, serios, muncitor, îndrăgostit de o femeie afurisită şi cu toane, ca mine. Pentru asta eram în stare de orice. Îi satisfăceam toate gusturile.

— Chiar aşa?! De ce?

Mă privi ciudat şi bătu uşor în masă, cu degetele-i bine îngrijite. O vedeam că se stăpîneşte cu greu. Apoi a răspuns lejer.

— Fiindcă voiam să fie cu mine. Să ne căsătorim legal!

— Şi?

— De băutură s-a lăsat. Se mai ducea uneori, dar

consecinţele nu erau dezastruoase. Cu toate astea îi făceam scandal. De muncit muncea, mult. Enorm. Picta şi scria şi o carte, un roman, aşa am înţeles, dar nu ştiu precis ce picta şi ce scria. Nu mi-a arătat niciodată. Oricît de mult aş fi insistat, şi am insistat de multe ori, m-am rugat, l-am implorat chiar, nu am putut să-l determin să-mi arate ce făcea. Plăteam o poliţă reversului. Adică, de unde pînă atunci eu eram în centrul atenţiei şi stăm seară de seară împreună, pînă tîrziu, şi multe nopţi le petreceam împreună, mai ales cînd bea, acum ne întîlneam tot zilnic, dar făceam plimbări scurte şi tot mai rar stăteam nopţile împreună.

— Unde?

— La el. Ei bine, asta îmi convenea şi nu. Şi oricare femeie, în locul meu, tot aşa ar spune. Cînd l-am întrebat, odată, ce s-a întîmplat cu noi, mi-a răspuns vag. Că lucrează, că se zbate pentru mine, pentru noi doi. De fapt mă convingeam, fără să vreau, că tot ce făcea era pentru el, pentru copilul lui, sau chiar pentru fosta lui soţie, pe care, nu ştiu sigur, dar bănuiesc că o ajuta material. Lucrul acesta mă durea, însă judecînd era omenesc. În fond fericirea mea, dorinţa mea de mai bine se hrănea din nefericirea altora. Eram liniştită însă cu gîndul că atunci cînd l-am cunoscut era despărţit de soţie.

— Poate se împăcau dacă nu vă cunoşteaţi?!

— M-am gîndit şi eu. Dar nu cred că şi-ar fi refăcut căsnicia. Mai degrabă Silviu sfîrşea ca un beţiv.

— Se poate. Atunci meritul este al tău că l-ai salvat.

Am rostit aceste cuvinte fără să fiu convins de ele. Mi-a zîmbit. I-am zîmbit şi eu.

— Sînteţi extrem de amabil tovarăşe căpitan, totuşi eu nu am fost altceva decît ceea ce m-a considerat lumea. Amanta lui Silviu. Cîţiva ani. Atît.

— Şi nu ai fost curioasă să vezi ce picta Racoş, ce scria? …

— Nu. Pentru că… ce să vă spun! Pentru că lucrurile în loc să meargă spre bine pentru mine, începeau să se limpezească în rău. Adică a început un fel de răceală între

noi. Silviu devenise membru al Uniunii artiştilor plastici, participa la expoziţii, pleca des în B., vindea cîte ceva, mi se pare că avea un fel de achizitor... sau cum se numeşte cel care înlesneşte vînzarea tablourilor? Dar culmea, în loc să aibă bani, nu avea deloc. Mi-am zis: ori îşi ajută fiul şi fosta nevastă, şi teoretic, nu puteam obiecta nimic, deşi, cum v-am spus, nu-mi convenea, ori a cunoscut altă femeie şi atunci e şi mai grav.

Mariana şovăi puţin, înainte de a continua.

— Dacă nu erau toate astea, m-aş fi înţeles bine cu un om ca el. Da, cred că m-aş fi înţeles. Aşa însă... Poate undeva eu am greşit... Sînt sigură însă că-şi găsise o altă femeie, în B., de care era îndrăgostit.

— Eşti sigură? Ce înseamnă asta? Că o cunoşti?

— Nu. N-o cunosc.

— Atunci? De la simpla bănuială la certitudine este o mare distanţă. Deci acuzaţii, acuzaţii... fără temei.

În mod special am forţat nota ca să-i văd reacţia.

— Tovarăşe căpitan, sînt femeie. Am pus ochii pe Silviu, l-am iubit nebuneşte, am ţinut la el cu toată fiinţa. Cît am fost împreună nu l-am înşelat. Cînd iubeşti nu-i nevoie să vezi numaidecît nişte lucruri, le intuieşti. Ce să vă spun mai mult decît că şi acum îl regret. Nu trebuia să moară. Chiar dacă nu mai eram împreună. Eu am plătit pentru faptul că nu trebuia să-i răpesc libertatea lui, să-i devin doar amantă. Lumea ce ştie, nu ştie nimic! Judecă pe deasupra. Îmi vine tare greu să-mi reamintesc. De multe ori mi se pare că visez, că am citit undeva totul, că nu mie mi s-a întîmplat. Realitatea parcă a dispărut pentru mine.

— Aţi fost la înmormîntare?

Trecusem brusc şi fără menajamente la un alt subiect. A ezitat puţin cu răspunsul.

— Nu trebuia să mă duc. Mai ales că vroiam să-l păstrez în amintire aşa cum a fost în viaţă. M-ar fi impresionat apoi şi băiatul. Copilul lui.

— Vă cunoaşte?

— S-ar putea să mă fi văzut cu tatăl lui, să mă fi cunoscut. Nu. sînt sigură.

— Dar ceilalţi oameni ce au zis că nu v-aţi dus la înmormîntare? Nu v-a fost aşa…

— Tovarăşe căpitan, mă judecaţi aspru. În fond, trei ani, cît a durat legătura noastră, am fost ca soţ şi soţie. I-am servit credincioasă şi supusă. Nu l-am înşelat. L-am determinat să lase băutura, să lucreze. Poate nu l-am inspirat, dar de pus la muncă l-am pus. Chiar dacă a făcut totul pentru fiul lui, pentru fosta lui soţie. Mă rog. Apoi, deşi aveam toate drepturile, aşa cum ştiţi, la cimitir nu m-am apropiat. Am stat deoparte. Nu cred că am procedat rău, indiferent ce au zis oamenii despre mine. Puţinii care au fost… sinceri sau nu…

— Racoş a fost ucis marţi…

— Ştiu.

— Ce aţi făcut în ziua aceea? Pe ore, dacă se poate.

— Se poate.

— Deci repet: ce aţi făcut în acea zi?

— În acea zi şi în altele o sută optzeci de zile înainte mă întîlneam cu altcineva.

— De şase luni?

— Da, de şase luni legătura noastră era ruptă. Zilnic mă întîlneam cu un tehnician de la Combinatul special, cu care dealtfel mă voi mărita. Peste puţin timp…

— El ştie?

— Ştie totul.

— Şi te mai gîndeai la Racoş?

— Nu ştiu. Poate speram să-l fac gelos şi să revină. Bineînţeles dacă o părăsea pe femeia aceea. Fiindcă la un moment dat cred că era liber, însă n-am ştiut să-l păstrez.

Mă gîndeam la scrisoarea anonimă pe care am primit-o la miliţie, la moartea soţiei lui Racoş, la fata aceasta din faţa mea, la povestea ei, şi mai ales, la ultimele ei cuvinte, şi încercam să fac legătură între unele lucruri aparent disparate.

— De fapt nu mă leagă prea multe de acest bărbat, mărturisi ea deschis.

— De care?

— De cel cu care mă voi căsători.

Lucru curios. Deodată parcă devenisem mai înţelept. Cu trei ani înainte, cînd Mariana era îndrăgostită de Racoş, jurămintele lor pecetluiau o iubire veşnică. Erau sinceri, nu se gîndeau decît la ei, la prezentul lor, la viitorul lor. Şi acum?... Căutam să nu-mi scape nimic, nici măcar trăsăturile aproape imperceptibile ale celui mai mic muşchi de pe obrazul Marianei, ca să pricep acest cinism, acest sînge rece, această oribilă mărturisire. Dar fata era atît de obosită... părea că aţipise şi din cînd în cînd, între pleoape i se iveşte o geană de lumină, ca un fulger, ca o licărire stranie de foc. Să fie dispreţul pentru omul pe care l-a iubit şi abandonat... sau amintirea aceluia pe care zile de-a rîndul l-a cuprins în braţe şi i-a vorbit cu duioşie şi de la care a primit aceeaşi mîngîiere, aceleaşi cuvinte pline de iubire?... Cine ştie?! Oricum, fata asta m-a întors puţin pe dos.

— Deci susţii că de şase luni ai fost tot timpul împreună cu un altul, şi nu cu Silviu?

— Ăsta este adevărul.

— Şi că de şase luni nu v-aţi văzut.

— Asta nu. L-am văzut de cîteva ori.

— Atunci?

— Numai atît. L-am văzut. De vorbit însă nu. Mai exact Silviu ne-a întîlnit, eram împreună cu prietenul meu. Mi-a fost tare greu, dar...

— A spus ceva?

— Nimic. Sînt convinsă că în afară de compătimire... Îl cunosc. Era prea mîndru ca să...

— Despre această parte a vieţii dumneavoastră, despre cele şase luni şi în special despre felul cum aţi petrecut ziua de marţi, vă rog să scrieţi pe hîrtie... inclusiv ce mi-aţi ascuns, adaug eu fixînd-o cu privirea. Avem nevoie de exactitate fiindcă Silviu Racoş a fost ucis şi o femeie a jucat un rol în această treabă. Un rol murdar. Tare murdar! Vă rog să treceţi la acest birou şi să scrieţi...

Uşa s-a deschis uşor şi a apărut capul lui Neagoe.

— Trăiţi. Sînt cu Petia. Putem să ne vedem cu toţii?

— Cheamă-l te rog pe Ionuţ să... Şi am arătat cu capul

spre Mariana.

— Îl chem imediat. Dar unde vom discuta?

— Alături, la şase. Sau mai bine lasă-l pe Ionuţ, m-am răzgîndit eu. Cred că nu durează mult.

În clipa cînd uşa s-a închis, m-am ridicat de la birou, din faţa Marianei, şi m-am dus spre fereastră. Înăuntru era cald, dar pe stradă oamenii începuseră să poarte pardesie.

Mi se făcuse foame. Bufetul se afla la subsol. Avea zece mese acoperite cu plastic, totdeauna ocupate…

Informaţiile se strîng cu nemiluita. Şi care mai de care mai contradictorii. La această idee mi-au apărut dintr-o dată în minte soţii Odoleanu. Politicoşi, însă rezervaţi. O căsătorie pripită, impusă, lui Tiberiu Odoleanu, bineînţeles. Impusă chiar prin simplul fapt că ea nici măcar nu a acceptat să primească numele soţului. Dispreţ? Prea puţin. Independenţă? Dacă aşa se poate numi, cînd peste ani te căsătoreşti cu un om cu aproape treizeci de ani mai mare, ca să devii scriitoare, autoare de piese de teatru… Printr-o curioasă mutaţie, mi s-a părut că privesc pe fereastra familiei Odoleanu. Aceea care dă spre calea ferată. La etajul întîi, cu o splendidă vedere pînă hăt departe. Întreg peronul, drumul de centură, intrarea spre oraş… Să fi fost ignorată această poartă de intrare spre lume, acest cadru prin care, fără să vrei, capeţi informaţii vizuale, de o scriitoare care îşi ia datele din lumea imediată, reală?… N-am aflat nimic, nu mi-au spus nimic. Se poate să nu fi privit pe fereastră, să nu fi reţinut ceva, ceva care să fi interesat discuţia noastră? Exclus. Nu, asta-i o poveste. Adevărul este că mi-au „servit” numai ceea ce au vrut, că mi-au ascuns unele lucruri. Care? Asta rămîne să-mi precizez.

Am luat caietul cu notiţe din dulapul metalic şi răsfoindu-l am căzut din nou pe gînduri. De unde caracterizarea făcută lui Racoş de Lăzărescu, bătrînul: „mare crai”? Erau în concurenţă? La ce, la Marga, soţia lui Odoleanu? E mult prea departe ea de a fi reţinut interesul lui Racoş. Invidia? Invidia că Racoş scria, că publicase un microroman, pe care publicistul l-a calificat bun?

M-am rupt pentru o clipă de aceste gînduri privind spre Mariana. Scria calm.

Am urmărit mai departe notiţele. Multă pictură şi mulţi pictori. Apoi… literatură. Un roman cu grafică în întregime realizat de Racoş, o carte scrisă, sau cu intenţia de a fi scrisă de Maria Marga, soţia lui Odoleanu, cu grafica acestuia. Dar cartea lui Racoş, dacă a fost scrisă, unde este? Şi dacă şi-a materializat desenele, atunci unde sînt?…

— Am terminat, tovarăşe căpitan.

M-am uitat la Mariana parcă acum o vedeam prima oară. Mi-am revenit repede însă.

— Un moment. Înainte de a semna declaraţia vreau să o citesc. De acord?

Nu mi-a răspuns. Mi-a înmînat simplu foaia de hîrtie. Nu mă grăbeam. Citeam încet, rar de tot. După felul cum o priveam, şi-a dat seama că ceva nu-i în regulă. Nu-mi rămînea decît să pun degetul pe rană, ca apoi, în funcţie de răspunsul ce-l voi primi, să o declar vinovată sau nu. Am făcut-o pe îndelete.

— Poate că cele scrise aici ar fi bune, corecte, dar… mai este ceva care trebuie spus. Pe Racoş nu l-ai întîlnit de şase luni? Adică, în acest timp, nu ai stat de vorbă cu el? Nici un schimb de cuvinte, nici un telefon, nimic? Bine. Zici că din cauza prietenului tău. Şi ăsta-i un motiv, chiar serios. Dar Racoş îţi putea fi client, Mariana. Un client de taxi, în carne şi oase, şi deci trebuia să ţi se adreseze într-un fel, să vorbească cu tine şi tu cu el.

Mă privea îngrozită. Faţa îi devenise palidă. Tremura.

— Acum înţeleg.

— Ce anume înţelegi, Mariana?

— Totul. Că vreţi neapărat, să găsiţi un vinovat. Trebuie să găsiţi pentru ca lumea să nu spună că…

— Nu Mariana, nu-i aşa. Şi acest lucru îl ştii şi tu. Nu ne trebuie un vinovat cu orice preţ. Ne trebuie numai pe acela care a ucis. Pe cel cu adevărat vinovat. Dar acum, dacă spui că ai înţeles, ne trebuie altceva. Adevărul în totalitate.

Fulgerător mi-a revenit în gînd fraza rostită de Ştefan Lăzărescu în casa lui Odoleanu: „uite-l, nu mai tîrziu de

săptămîna trecută, l-am văzut cu una tinerică şi cu maşină. O bomboană de fată, ce mai!“ Atunci nu am dat atenţie aproape deloc acestor cuvinte, acum aveam convingerea că adevărul începe de aici.

— Deci Mariana, cînd Racoş s-a urcat în maşina ta, – spun eu acum pe un ton de siguranţă –, l-ai socotit client? Nu-ţi mai era amic, sau cum vrei să-l numeşti?!…

— O singură dată l-am întîlnit. Cu opt zile înainte de a fi omorît. El a venit la mine. Eram în staţie, singurul taxi. Nu aveam de ales. Nu-l puteam refuza.

— De ce nu mi-ai spus nimic?

— Fiindcă nu credeaţi.

— Ce?

— Am fost atunci la el. L-am condus pînă acasă. Pe drum m-a rugat să intru. Nu am acceptat, dar i-am promis că seara am să revin. Era marţi seara, cu o săptămînă înainte de a muri… de a fi omorît. M-am reîntors. Mă aştepta.

— Cum ai intrat? Ai sunat, sau cum?…

— I-am dat telefon de la colţ. Mi-a răspuns imediat. Mă aştepta nerăbdător deşi, poate, se gîndea că nu vin. A lăsat uşa descuiată.

— Te-a văzut cineva intrînd?

— Cred că nimeni. Oricum, de întîlnit nu m-am întîlnit absolut cu nimeni.

— Şi?

— Acum nu prea ştiu ce să vă spun. Ce să vă intereseze. În orice caz, am rămas toată noaptea acolo. Dar… deşi ţineam la el, îl iubisem, aşa cum v-am spus, atunci a fost altceva. Nu-l puteam ierta că m-a înşelat. Că m-a părăsit pentru o altă femeie. Înainte, înainte cu luni de zile, tot aşa, într-o noapte, fiind împreună, într-o noapte în care îmi era nespus de drag, i-am jurat că dacă mă va părăsi, îl voi omorî. De înşelat nu mă gîndeam. Nu puteam concepe.

— Deci te-ai ţinut de cuvînt.

A îngălbenit. Mă privea cu o privire fixă, mată.

— Cum, credeţi că eu…

— Spune-mi ce a fost în noaptea aceea.

— Nu puteţi să credeţi… Cum aş fi putut tocmai eu să

fac una ca asta!...

— Lucrurile sînt uneori mult mai simple decît am crede şi nu tocmai greu de făcut. Aştept să-mi spui totul.

O simţeam încordată la maximum.

— Da. Jurasem că, dacă mă va părăsi, îl voi omorî. Nu m-am ţinut de cuvînt. De fapt nici el nu a făcut aşa ceva. Fiindcă nu el m-a părăsit, ci eu. Am avut motive, v-am spus. Nu numai că era vorba de o altă femeie, pe care poate că o înlăturam, dar era vorba de fiul lui, pe care nu-l uitase. Îl ajuta. Tot ce făcea era pentru el. Pentru fiu-său. Or lucrul ăsta îl îndepărta de dragostea care îmi revenea mie. Şi nu-mi plăcea.

S-a oprit un timp poate să-şi potrivească gîndurile, apoi a urmat.

— Vă spuneam că toate astea se întîmplau de mult, înainte de a se pune problema despărţirii. Cel puţin eu nu o concepeam, nu credeam că el poate să fie alături de altă femeie. Am crezut mult timp că ceea ce face este pentru noi doi, pentru mine. Nu a fost aşa. Şi în ultima seară cînd am stat împreună...

— Ultima?

— Marţea aceea, înainte de a fi ucis.

Mă privea mut, întrebător.

— Spune mai departe. Te ascult.

— V-am spus. Eram în apartamentul lui, noaptea, orele înaintau. Între noi nu mai era nimic. Nu mai exista dragoste. Nici Silviu nu a schiţat nici un gest. Nu-mi puteam da însă seama de ce m-a chemat, de ce m-a căutat. La staţia de taxi. N-a fost o întîmplare. Aşa cred. A prins momentul cînd nu era alt taxi în staţie. De ce voia să fiu în preajma lui? Nu ştiu. Am încercat să-l descos, dar n-am reuşit. Şi deşi am stat mult la el, n-a mai fost nimic între noi.

— Dacă insista?

— Nu m-aţi înţeles. Poate cedam. Dar numai fizic, încolo, nu mă lega nimic de el.

— Bine, dar ţineai sau nu ţineai la el?

— Am spus-o şi spun adevărul măcar o dată în viaţă.

L-am iubit, nu-l pot uita. A fost o dragoste nebună, liberă şi chinuită, ani de zile. Dar... a trebuit să intervină ceva. Fiu-său. Nu femeia aceea. Cred că am fi putut fi totuşi fericiţi. Fiindcă pe atunci credeam în el. Îl credeam deştept, curajos, atotputernic, fără frică. Cu timpul aceste virtuţi mi s-au părut o spoială. Şi dragostea a început să se clatine. De fapt, nu dragostea, de aceea poate uneori nu mă înţelegeţi. Nu dragostea, ci încrederea. Începea să-mi fie frică de viitor, de mine. Silviu nu mai prezenta încredere. Iar dragostea, cînd pătrunde frica în ea, cînd intervine neîncrederea, nu mai e dragoste. E ură. Curios. Eu nu l-am urît, dar nu mai simţeam nevoia să fiu alături de el.

În gîndul meu bănuiam un alt motiv de despărţire – pe care Mariana căuta acum să o justifice cu alte argumente decît cele adevărate. Totuşi o ascultam cu atenţie.

— În noaptea aceea, cînd am stat alături unul de altul şi discutam, şi totuşi nu s-a întîmplat nimic, mi-am dat seama că despărţirea de care iniţial mă temeam, – crezînd că nu voi putea s-o suport, – este un lucru uşor, şi hotărîrea mea de a nu mai fi împreună cu el a fost luată pentru totdeauna. Cred că şi dacă îmi aducea la picioare tot aurul din lume, tot nu mă puteam decide să reiau legătura cu ei.

— Asta a fost tot?

Eu mă gîndeam la altceva. La acel tot aurul din lume pe care Mariana l-ar fi preţuit cu totul altfel, adică la adevărata lui valoare, dacă Racoş l-ar fi adus.

— Tot.

— O noapte întreagă?

— Discuţiile se repetau. Ajungeam la un punct, apoi o luam de la început. Ce să vă spun? A plîns. A plîns mult, rugîndu-mă să mă gîndesc la atîţia ani cît am stat împreună. La timpul petrecut şi la ce viitor strălucit şi fericit ne aşteaptă. Altădată nu aş fi putut rezista. Acum lacrimile lui m-au lăsat indiferentă. Am trecut în cealaltă cameră, pentru un timp, ca să-şi revină...

Deci a fost şi în cealaltă cameră, în plină noapte, tot într-o noapte de marţi...

— Nu ştiu ce-am făcut. Vroiam să iau ceva, să citesc, să

fac ceva. Dar... a venit după mine. M-a obligat să stau cu el în pat. Atît. Şi din nou discuţii, din nou reproşuri, lacrimi şi făgăduieli.

— La ce oră s-au întîmplat toate astea? Cînd ai trecut în cealaltă cameră?

— Noaptea, nu mai ştiu. Era destul de tîrziu.

— Mai gîndeşte-te.

O simţeam cum inventează.

— Poate miezul nopţii.

Am desluşit clar o notă falsă în glasul Marianei. Minţea. Ce scop are? Ce acoperă?...

— E adevărat că era gelos? încerc o variantă.

— E-adevărat.

— Atunci înseamnă că nu te iubea. Oricum, viaţa cu el nu-ţi putea aduce fericire.

— Eu cred că mă iubea şi alături de el nu m-am simţit nefericită. Apoi şi eu eram geloasă. Nu ca el, dar eram.

După cîteva secunde de gîndire, adăugă.

— De fapt eu nu eram geloasă. Egoistă. Voiam să fie totul al meu. Silviu să mă ocrotească numai pe mine şi, deşi bărbat, să facă totul cum spun eu. Aşa cum îl dirijam. Lucrul acesta era imposibil. Orice-ar fi fost, chiar cu discuţii, scandal, tot ce ştia el, aia făcea. Pe mine mă întreba aşa de formă, la lucrurile mari, hotărîrea o lua el. Şi o ştia dinainte. Şi aşa făcea chiar dacă eu aveam o părere opusă. Culmea, atîta cinism! Să mă asculte liniştit, să mă aprobe, dar el să facă ce hotărîse singur. Nu-i răutate?

Nu i-am răspuns. Nu aveam cum să o aprob. Ca bărbat, nu puteam să-i dau dreptate decît lui Racoş. Am înţeles de la ea un lucru important, care mă frămînta de mult: că Racoş nu a fost un afemeiat. Dacă e să judecăm lucrurile cum s-au întîmplat, şi nu după simple vorbe, mai degrabă a fost un martir. A suferit şi căutînd veşnic alinarea, fericirea urmărită de el, dădea peste nesfîrşitele nefericiri pe care şi le menţinea singur într-o încăpăţînare numai de el ştiută, neînţeleasă. Curios om. Ca toţi artiştii!

— Şi cum s-a terminat noaptea aceea?

— Dimineaţa a vrut să mă conducă. Nu se luminase de

ziuă. M-a însoţit pînă la uşă încercînd să se apropie de mine. Atunci, o doamne, am făcut un lucru groaznic. L-am respins îmbrîncindu-l uşor şi cred că i-am zis şi ceva în genul: „nu te atinge de mine, lasă-mă. Îmi este silă de tine”. Atunci m-a privit lung. Nu a făcut nici cel mai mic gest. Am plecat ca la venire. Singură şi fără să mă vadă nimeni. Speram să-i dau mai mult, dar nu am putut. În noaptea aceea nu ştiu ce s-a întîmplat cu mine. Reacţionam ca un om beat, ca un drogat. Nici măcar nu am mai avut curajul să-i comunic ceva. Şi totuşi aş fi vrut să-i spun... ca să-l vindec.

—?!

— Sînt însărcinată.

— Cu el?

— Nu.

— Cînd l-ai mai văzut apoi?

— Nu mint. De atunci, niciodată. Nici măcar mort. Adică de la distanţă... l-am văzut, atunci, la cimitir.

— Nu l-ai mai căutat? Nici măcar la telefon?

— O singură dată. Chiar a doua zi, vroiam să-i cer iertare pentru felul cum m-am purtat. Nu ştiu ce întorsătură putea lua convorbirea aceea telefonică.

— Şi?

— Mi-a recunoscut vocea. Mi-a răspuns, sec: „greşeală”. Şi mi-a închis telefonul. De atunci n-am mai ştiut nimic, pînă am aflat că a murit.

— Cum ai aflat?

— Ştie tot oraşul.

Deci un răspuns vag, general.

— Bine. Vom mai sta de vorbă. Încă unele lucruri nu-s clarificate. Semnează deocamdată declaraţia şi să... te conduc.

Capitolul XIII

Se făcuse ora cincisprezece cînd am terminat. Neagoe şi Petia mă aşteptau.

— Aţi mîncat?

Ce întrebare stupidă şi la ei. Cînd să mănînc?

— Nu mi-e foame, am răspuns cu indiferenţă.

— Vreţi să vă aduc ceva?

— Nu, nu-mi aduceţi nimic... Haideţi să punem puţină ordine în ancheta noastră şi după aceea sînteţi invitaţii mei. Jos la „Brotăcei“ găsim peşte proaspăt şi bere de Azuga. Aveţi ceva împotrivă?

— S-ar putea să avem?...

— Ce-i nou? am întrebat fără altă introducere.

Petia se aşezase cu scaunul la marginea biroului dinspre fereastră, alături de telefon. Buzele le ţuguiase în forma unui V, chipul său luînd o expresie mulţumită de sine.

— Tovarăşe căpitan, Racoş nu a vîndut cine ştie ce. Am identificat cu ajutorul celor de la muzeu treizeci de tablouri valorificate aici. Toate în jur de două pînă la trei mii de lei bucata. Patru tablouri care au fost achiziţionate de muzeu, prin comisia, de preţuri, i-au adus venituri însemnate. Douăzeci şi patru de mii de lei. Dar toate aceste valorificări s-au făcut în aproape cinci ani. Înseamnă că media lunară a încasărilor a fost în jur de o mie şase sute lei, ceea ce, să recunoaştem, nu-i o sumă mare.

— Mda.

— Cum ştiţi, tablourile sînt datate. După fotografii, comparînd ce a rămas cu ce a vîndut, rezultă că sînt toate. Şi de fapt nimeni nu a spus că ar fi avut şi altele. Curios, în ultimii doi ani nu mai apare nici un tablou pictat, respectiv datat.

— Nici, unul? Ar însemna că asasinul l-a omorît pentru a-i fura opera realizată în ultimii doi ani.

— Dacă pictorul a lucrat...

— Vrei să spui că nu acesta a fost motivul uciderii lui fiindcă, de fapt, în ultimii doi ani, nu a mai lucrat nimic? Corect spus, nu a mai pictat nimic. Asta vrei să spui?

— Asta. Da. Nu a mai pictat nimic.

— Bine. Dar să ştiţi că m-am gîndit destul de mult la individul ăla cam nebun, Vasile Rarău. Treizeci şi şapte de ani. Tînăr, chiar prea tînăr, ca să fi îndurat prea mari

necazuri care să-l ducă la boală. Are o formă de nevroză accentuată. Atît. M-am interesat. Îi dă dreptul, să zicem, să fie... nervos, irascibil. De aici şi pînă la nebunie este o distanţa bună. S-ar putea şi altceva, să urmărească pensionarea de boală ca să tragă chiulul. Că este critic de artă, cum spune el singur, bine, chiar foarte bine. Dar de unde pînă unde legătura dintre acest Rarău şi secta religioasă interzisă la noi? De unde ştie de existenţa sectei şi de ce a aderat la ea? Mă gîndesc mai ales la părerea lui despre Racoş: că este artist bun, că lucrează bine, că va ajunge departe, dar în acelaşi timp că nu-i plăcea. Adică ce nu-i plăcea? Omul sau artistul? Poate n-ar fi important dacă nu aş lega faptele întîmplate de sectă, de ideile ei. În străinătate se fac mari procese cu aceste secte, unele dintre ele foarte periculoase pentru cultura şi morala oricărui om de bun simţ. Doar ştiţi prea bine. Ce, trebuie să vă mai spun?!

— Tovarăşe căpitan, am făcut investigaţii. În ţara noastră, practic, nu avem aşa ceva. Nu putem să considerăm totul decît ca o simplă nebunie, transpunerea unor lucruri citite în imaginaţia bolnavă, a lui Rarău. Mîine s-ar putea să spună că este împăratul Japoniei.

— Atunci e bine. Totuşi propun să-l menţinem pe Rarău încă sub atenţia noastră... Mai era ceva de clarificat. Cu pensia, pe care nu o primeşte.

— Am aflat. Pensia o încasează sora lui, care vine la dată fixă şi plăteşte tot ce trebuie. Se îngrijeşte de el.

— Cum se îngrijeşte, am văzut. Dezordine şi murdărie...

— Dacă ar sta cineva permanent cu el, şi-ar lua lumea în cap. Să stai cu unul ca el nu e uşor.

— Cu pensia este legal aşa?

— Nu. Era legal prin punere sub tutelă. Dar cineva tot trebuie să-i administreze banii. El nu este în stare. Mai bine aşa.

— S-ar putea să fie păcălit.

— În cazul ăsta nu. Soră-sa are o situaţie materială bună.

— Despre soţii Băileanu ce mai ştim?

— Soţia, medicul Maria Băileanu, se ocupă într-adevăr de pictură. A avut o expoziţie personală în holul mare al noului spital, acum trei luni. Nu a fost ceva grozav, exceptînd două-trei opinii.

— De aşteptat. Nu ştii cum sînt medicii între ei?

Neagoe a răspuns neţinînd seamă de observaţia mea.

— Totuşi are ceva talent. La şcoala populară de artă unde a studiat, curios, fără să apară în scripte, am stat de vorbă cu profesorul respectiv. Numai cuvinte de laudă.

— Tot ce se poate Neagoe, mai ales dacă profesorul avea un copil şi doctoriţa îl îngrijea. Dar părerea acelui profesor, să mă ierţi, nu o putem lua decît aşa: la nivelul pregătirii sale, ca absolvent al şcolii populare de artă…

— Cu soţul ei…

Neagoe parcă nu-mi auzea cuvintele, atît era de preocupat.

— … chimistul Ilarie Băileanu este o întreagă poveste. La început a fost farmacist. Acum douăzeci de ani…

— Păi cîţi ani are, frate?

— 48.

— Mulţi înainte! spun eu rîzînd şi uitîndu-mă la Neagoe, rămas imperturbabil.

— Şi după doi ani de profesare, a trebuit să întrerupă…

— Ce să întrerupă?

— Meseria de farmacist, tovarăşe căpitan. O să vedeţi că ce vă spun nu este lipsit de interes pentru noi.

— Ascult.

— A întrerupt meseria de farmacist, de fapt avea şi funcţia de diriginte, adică şef, plus răspunzător cu gestiunea. A ieşit lipsă cu optzeci de mii de lei. Lucra cu un medic de la secţia de interne şi cu vreo două surori. Medicul prescria în condică medicamentele, din cele scumpe şi pe cît se poate străine, dar în loc să fie administrate bolnavului, erau reţinute în farmacie şi apoi valorificate prin Ilarie Băileanu pe la diverşi bolnavi, care fie că aveau nevoie, fie că nu, le înghiţeau. Doar cunoaştem problema.

— Boala şi medicamentele vrei să spui. Da, la necaz păcăleşti pe oricine. Mai ales dacă intri pe mîna unuia care

nu are nici o conştiinţă profesională. Spune ce s-a întîmplat mai departe.

— A fost prins, procesul s-a tărăgănat, pînă la urmă s-a ales cu un singur an, fiindcă a fost încadrat la „neglijenţă“, vezi domne, că cei optzeci de mii de lei nu ar fi fost delapidare…

— Nu insinua Neagoe!

— Că a furat este clar. De la patul bolnavului, cu concursul medicului şi al fetelor alea. Şi ceilalţi au încasat-o dar tot uşor.

— Dacă spui tu înseamnă că te-ai documentat.

— Tovarăşe căpitan, părerea mea este că atunci legea a fost cam dulce…

— Lasă asta Neagoe, zi ce ne interesează pe noi.

— Apoi s-a învîrtit cum s-a învîrtit şi a terminat facultatea de chimie, fiindcă îi fusese interzis să mai practice meseria de farmacist. Nu mai putea fi gestionar-şef şi deci afacerile nu mai mergeau. Or ca subaltern se simţea jignit. Nu era pentru el.

— Deci aşa stau lucrurile. Înseamnă că… povestea cu cererea lui Racoş de a-i procura Edecrin pentru fosta sa soţie nu este spusă la întîmplare.

— Nu. Sigur că nu. Dealtfel Ilarie Băileanu, cu vechii săi amici de matrapazlîcuri, se ocupă în continuare cu specula de medicamente. Se află sub urmărire de cîtva timp, pînă acum n-a ieşit nimic la iveală, viitorul va hotărî. Asta vroiam să vă spun. Că manipularea cu diverse medicamente, străine mai ales, este a doua îndeletnicire a sa. Ştiindu-se cu musca pe căciulă, a luat-o înainte. Ca să vadă cum reacţionaţi dumneavoastră probabil…

— Atunci nu el este asasinul lui Racoş, nu el. Dacă ar fi ştiut că pictorul a fost asasinat, nu mai lansa chestia cu medicamentul, care şi aşa nu ne spune nimic. Sau poate Racoş le-a cerut altceva.

— A urmărit să facă paradă de cinste spunînd că nu vor să le iasă vorbe, că se feresc, fiindcă şi aşa cîştigă destul de bine, ca să ne îndepărteze de la vreo bănuială în legătură cu ceea ce face el. Să nu continuăm, să nu adîncim

cercetările.

— În orice caz, toate astea nu ne duc pe urmele cauzei morţii lui Racoş. Activitatea, să o numim, pentru moment, clandestină, a lui Băileanu, nu ne interesează acum decît în măsura în care s-ar lega de asasinat. Pe urmă, mai vedem.

— Am putea spune totuşi că am împuşcat doi iepuri dintr-un foc. Din punctul de vedere al miliţiei.

— Nu prea. Deocamdată un singur iepure fiindcă în ce priveşte moartea lui Racoş lucrurile nu se lămuresc.

— Da şi nu. Dacă ei au inventat povestea cu Edecrinul înseamnă că au urmărit să ascundă, prin asta, ceva. Şi cred că aşa este. Am verificat. Edecrinul este un medicament destul de inofensiv şi nu se găseşte deloc greu, cum susţine Ilarie Băileanu.

— Depinde şi de unele perioade, de solicitări, de mărimea stocurilor…

— Cînd a spus că Racoş l-a solicitat, se găsea. Am date precise. Putem admite că Băileanu nu ştia acest lucru? Ori nici n-a fost vorba de Edecrin… şi aici revin la ideea dumneavoastră, că Racoş s-a dus să le ceară cu totul altceva.

— Bani?

— Din informaţiile pe care le am, reiese că Racoş nu a făcut împrumuturi. Mă refer la sume importante. Apoi, ce garanţie avea? Ce dădea în schimb?

— Avea ce, a răspuns Petia.

L-am privit întrebători.

— Spun că avea ce: tablourile pictate. Soţia lui Băileanu, doctoriţa, cum ne-a spus Neagoe şi cum ştiu şi eu – fiindcă mai întreţin legături cu foştii mei colegi de la muzeu – nu prea are talent. O ştiu şi din alte surse şi ocazii. Expoziţiile deschise de ea nu au impresionat aproape deloc. Oricum, mai puţin decît se aştepta ea. Nu ştiu ultima ce impresie a putut să facă.

— Să vedem mai departe.

— Pictînd aşa cum pictează, dar fiind deşteaptă – se spune că este foarte cultivată – şi-a dat seama că nu-l poate ajunge pe Racoş, vecinul său, nicidecum să-l

întreacă.

— Şi atunci îl omoară?...

— Nu, mă gîndeam la altceva. Fie că ideea a pornit de la Racoş, fie că i-a fost sugerată, acestuia i s-au dat bani. Presupun. Cu împrumut la început. Pentru ce? Din mărinimie... ca ajutor între vecini? Din ce ştim acum despre Băileanu, asta în nici un caz. S-au gîndit că Racoş nu va putea restitui uşor datoria. Asta a fost raţionamentul. Şi atunci i-au mai avansat chiar nişte bani. Poate la început au ezitat, dar mai tîrziu i-a spus deschis cum ar putea să se achite de datorie: pictînd.

— Băilenii achiziţionînd la preţuri derizorii?

— Deloc. Pe ei nu-i interesa pictura lui Racoş, ci lucrările lui. În sensul că îl puneau pe Racoş să picteze, dar semnînd Maria Băileanu. În felul acesta banii investiţi ca datorie s-au recuperat de la Racoş, iar pictoriţa noastră amatoare, de la un nume şters pînă atunci, cu toate expoziţiile deschise, a putut deveni o pictoriţă talentată, mai cunoscută. Cu concursul lui Racoş. Asta la ultima expoziţie, al cărei efect nu-l cunosc.

— Şi n-a ieşit nimic la iveală pînă acum?

— Cine avea interesul? Racoş a tăcut chitic. Nu putea să provoace o asemenea discuţie. Soţii Băileanu nici atît. Deci totul a decurs normal, toată lumea fiind mulţumită.

— Dacă Racoş a fost de acord, atunci îi scoatem de sub acuzaţie pe soţii Băileanu.

— Iertaţi-mă tovarăşe căpitan, dar dacă la un moment dat pictorul n-a mai vrut să continue aşa, n-a mai fost de acord?

—?!

— Să zicem că pentru început Racoş a executat două-trei-zece lucrări. N-are importanţă ce anume. Pictură, grafică, acuarelă, mă rog. Ca să acopere datoria. După aceea, dîndu-şi seama că şi-a încălcat conştiinţa, a încercat o ieşire din impas, adică să nu mai picteze pentru Maria Băileanu.

— Şi a fost ameninţat, crezi?

— Să zicem că aşa s-au întîmplat lucrurile. E o ipoteză

de lucru.

— Şi atunci, într-o ultimă discuţie, chiar la Racoş acasă, cînd el a refuzat un asemenea gen de „colaborare”, a fost ucis.

— Exact la asta mă gîndeam, tovarăşe căpitan.

— Raţionamentul nu este rău. Să admitem deci că Racoş, un timp, a lucrat pentru Maria Băileanu, a semnat-o pe tablouri, mă rog, a colaborat cu ea în acest fel şi după o perioadă a renunţat. S-a opus tuturor presiunilor, ameninţărilor, chiar dacă i s-a spus că nu va mai primi bani. Deci nemaivrînd să facă ce a făcut un timp, pictorul a fost omorît. Cu atît mai mult dacă el va fi spus soţilor Băileanu că va da public toată această afacere murdară. Poate aici este chiar mobilul crimei. În felul acesta se explică uşor de ce în ultimii doi ani, Racoş, deşi muncea enorm, fără a ieşi din casă, nu a realizat nimic. Nu a realizat, pentru că aceste lucrări erau destinate Mariei Băileanu. Aparent totul în ordine. Aparent, fiindcă, să ne întrebăm, unde sînt banii? Că orice am spune, nu accepta Racoş să facă asemenea lucru pe două-trei mii de lei, să spunem, de lucrare.

— Dacă nu avea încotro? Apoi era un plasament sigur şi destul de comod…

— Bine, de acord. Dar banii unde sînt? Mariana spune…

— Doar nu vreţi să ne spună cam aşa: „tovarăşi miliţieni, eu am stat cu Racoş nu fiindcă l-am iubit, ci numai fiindcă cheltuia cu mine toţi banii; lucra mult numai să cîştige cît mai bine şi să-mi cedeze şi ultimul leu. Pentru aceasta l-am iubit. Şi pentru că am declarat cinstit, vă rog să ţineţi seama şi să fiu iertată. O femeie ca mine mai greşeşte…”

Fără voie ne-am descreţit frunţile şi ne-am mişcat de colo, colo prin birou. Pauza a fost bine venită. Înţepenisem pur şi simplu pe scaun. Colaborarea cu Petia îmi plăcea. Avea idei năstruşnice. Eram chiar încîntat. Însă aveam îndoielile mele, pe care urma imediat să le exprim.

— Vreţi o cafea? întrebă Neagoe.

L-am fixat în aşa fel încît a înţeles că nu vreau să fiu întrerupt nici măcar pentru o cafea…

— În logica noastră s-a strecurat ceva, am spus, urmîndu-mi gîndurile. O fisură. Dacă admitem ceea ce am spus mai înainte despre soţii Băileanu, apoi cum explicăm moartea lui Racoş? De ce strangulare şi nu altceva? O injecţie, un medicament, o otravă… era mai simplu pentru ei.

— Poate asta le-a fost mai la îndemînă, totuşi, spuse Petia.

— Nu. Nu se poate să admitem una ca asta. Strangularea lui Racoş nu a fost făcută oricum, ci de un profesionist. Or Băileanu nu are altă preocupare, cel puţin în ultimii doi ani, decît serviciul şi casa. În casă nu putea să se antreneze cu…

— Soţia, pictoriţa noastră amatoare.

— Da, asta e. Apoi încă ceva. După ce Racoş a fost omorît, i s-a mai răscolit şi casa, asasinul a luat flori de mină şi diverse: grafică de carte, probabil, şi poate şi altele.

— Simplu. A controlat ultimele lucrări, poate chiar pe toate, ca nu cumva să fie una care să poarte semnătura Mariei Băileanu (lucrarea fiind executată de Racoş). Pentru siguranţa ucigaşului deci.

— Şi florile de mină?!

— Divertisment. Să ducă pur şi simplu în eroare. Să pară că, de fapt, asasinul asta a vrut florile de mină.

— De ce nu a luat şi tablourile? Ale lui Theodor Aman. Ar fi fost o acoperire mai sigură.

— Au un volum mult prea mare, putea oricine să-i vadă. Şi apoi, dacă asasinul ştia că erau înregistrate, nu avea rost să rişte atît. Pe cînd cu florile de mină a fost mult mai simplu. Au putut fi vîndute sau… aruncate.

— Orice am presupune, un lucru e sigur, că aici nu este mînă de începător. Totul a fost bine gîndit, Neagoe.

— Dar nu aşa de bine executat.

— Crimă perfectă… nu există, doar ştim asta!

— Recunosc, că aveţi dreptate, tovarăşe căpitan, cedă Neagoe, cu destulă experienţă în materie.

— Lăsînd la o parte presupunerile, ceea ce trebuie să ne pună pe gînduri este faptul că ce a lucrat Racoş, în ultimii

doi ani, a dispărut. Pictură numai?... Şi literatură? Nu ştim exact. Să nu joace aici nici un rol aşa-numiţii prieteni ai lui Racoş?

— Bine, dar ăştia îi erau prieteni numai de cîrciumă, după cum a spus Mariana Tătulescu, şi asta acum doi ani.

— Dar nu este exclus ca unul din ei măcar să-l fi vizitat o dată acasă şi aşa să se fi născut ideea de crimă. Motivul, să zicem, invidia.

S-a aşternut o tăcere adîncă. Ideea că invidia ar fi dus la crimă nu putea fi acceptată chiar aşa de uşor. Am încercat să schimb într-o măsură discuţia.

— V-aţi gîndit cum a intrat asasinul în casă la Racoş?

— Dacă era un prieten, a putut să-i deschidă chiar pictorul, dacă nu, s-a folosit de cheia dublură, aflată lîngă prag, aceea de care se folosea şi Ioana cînd venea la curăţenie. Nu era greu de găsit.

— Curios mi se pare că, deşi în vila în care a locuit Racoş sînt mulţi locatari, şi nu prea se înghit între ei, nici unul n-a spus că a văzut venind la pictor pe cutare sau pe cutare, mă rog despre un prieten, despre o cunoştinţă. Numai despre femei.

— Poate că veneau numai femei.

— E posibil aşa ceva? E posibil, mi-am răspuns singur. Apropo, dar despre nepotul familiei Băileanu ce să credem?

— Exact ce ştim şi pînă acum de la el, spune ferm Neagoe. Student la Institutul de arte plastice fără nici o problemă de morală.

— A făcut aprecieri măgulitoare la adresa lui Racoş: „un adevărat talent”. Un student în anul patru, la secţia pictură, are totuşi o părere autorizată. El a văzut grafica de carte executată de Racoş. A apreciat-o „colosală”. Ei, toate aceste realizări „colosale” nu le găsim, au dispărut. Să fi fost multe?

— Tovarăşe căpitan, am discutat din nou cu puştiul. L-am întrebat ce anume a văzut la Racoş reprezentînd grafica de carte.

— Şi?

— Nu reţine exact numărul. Circa douăzeci de schiţe a

văzut.

— Ce tratau?

— Tablouri istorice, peisaje, mase de oameni.

— Dacă studentul nostru a reţinut bine probabil că romanul era…

— Un roman istoric, m-a întrerupt Neagoe.

— Exact, dar să-l găsim. Deocamdată n-am dat nici de el, nici de grafica lui.

— Poate l-a predat unei edituri. împreună cu grafica. Atunci lucrurile se simplifică. Se poate verifica uşor chiar dacă pictorul a semnat cu pseudonim.

— Da, se poate verifica. Mă rog, să admitem că în cei doi ani, Racoş a scris un roman şi l-a predat deja unei edituri. împreună cu grafica. Atunci raţionamentul cu soţii Băileanu cum rămîne? Cînd a mai putut el picta pentru pictoriţa noastră amatoare?

— Dar cum rămîne cu mapa din vitrină, care lipseşte, cum se explică zgomotul acela pe care l-a auzit Stolojan – dacă l-a auzit într-adevăr?

— Ce ziceţi de o nouă descindere la soţii Băileanu?

— Pentru a verifica dacă picturile sînt sau nu ale lui Racoş?

— Da. Pentru asta.

— Motivaţia nu prea ţine la procuratură. Şi nu ăsta este baiul, ci munca şi timpul. Trebuie expertiză, adică ridicate tablourile, chemaţi experţii şi ştiţi cît durează o asemenea operaţie. În cazul nostru vor fi la mijloc zeci de tablouri.

— Ei, dragi colegi, acum revin la părerea voastră, vă dau dreptate. Familia Băileanu nu poate fi înlăturată dintre cei bănuiţi. Dar… să vedeţi ce presupunere am eu: deci alta decît a voastră. Presupun că Racoş s-a îndrăgostit de Maria Băileanu. Că nici ei nu-i era indiferent. Că pornind de la aceeaşi pasiune, pictura, au finalizat în dragoste.

— Dar Mariana nu ar fi aflat? Ea nu ne-a spus nimic în sensul ăsta.

— În ultimul timp erau despărţiţi. Şi apoi, în aceeaşi casă, lucrurile decurgeau mult mai simplu.

— Dar vecinii?

— Aţi văzut ce fel de vecini sînt. Nimeni nu ştie nimic, nu priveşte în „curtea altuia“ şi deci nu are ce vorbi. Fiecare îl lasă pe celălalt să trăiască în voia lui ca să aibă la rîndul lui linişte. Cea ce nu-i chiar aşa de rău… pentru ei. Numai pentru noi.

— Pe ce vă bazaţi presupunerea dumneavostră?

— Cînd am discutat cu Ilarie Băileanu despre Racoş, că este afemeiat, că, mă rog, lumea discută atîtea, a evitat cu grijă pînă la urmă acest lucru, cu toată pornirea de la început. Poate, în final, ar fi spus ceva din care am fi tras o concluzie, dar în discuţie a intervenit soţia sa, care nu numai că nu a zis nimic rău, dar mai mult, tot ce a spus a fost în favoarea lui Racoş. Faptele pictorului, purtările sale chiar şi cu femeile au căpătat, prin spusele ei, înţeles şi raţiune. Nu uit o frază, că arta lui, era vorba de Racoş, izbutită, supremă, nu putea fi făcută din imaginaţie. A avut nevoie de un model. Şi tot ea a spus că Racoş a redat perfect artistic nudul feminin. Dar acelaşi nud. Mă întreb cine a fost modelul?

— Să privim atent tablourile rămase.

— Nu vom reuşi mare lucru. Nudul lui nu-i o copie fidelă a naturii, o fotografie. Din tablourile pe care le cunoaştem, din ce reţin nu se poate identifica nimic.

— Din cele de acum.

— De ele este vorba. Fiindcă despre altă perioadă, cu ani în urmă, nu este cazul să discutăm. Acea perioadă nu-i cunoscută de Maria Băileanu…

Neagoe îşi trase dosarul de sub braţ şi căută repede în hîrtii. Îl închise tîrziu. Apoi se mai uită o dată în dosar. Îmi aruncă o privire ageră.

— Ne-a scăpat. Nu ştim nimic, spuse doar pentru el.

Abia îmi ţineam zîmbetul în colţul gurii. Ştiam că o să mai spună ceva.

— Tovarăşe căpitan, cine putea să presupună că aici se ascunde ceva?

— Noi.

— Bine… dar.

— Nici un dar… Trebuie să urmărim pista asta pînă la

capăt, dar cu atenţie: cînd s-au căsătorit soţii Băileanu, ce a făcut doctoriţa cît Ilarie Băileanu a stat închis, după aceea, în ultimii ani, mă rog, Neagoe ştie el cum să meargă pînă-n pînzele albe.

— Lăsaţi pe mine, se angajă repede locotenentul.

— Să nu uit. Cu amprentele cum a fost? Sînt gata?

— Da, toate. Cele din apartamentul lui Racoş sînt ale lui, ale Ioanei şi ale Marianei Tătulescu.

— Aşa?!

Simţeam cum minutarele ceasului îmi bat pe tîmple.

— Numai?

— Numai.

— Deci: Racoş, Ioana, Mariana. Ale Marianei unde?

— Pe vitrină, în camera a doua.

— Într-un singur loc sau în mai multe?

— Într-unul singur. Amprente vizibile, clare.

— Păi, cum Racoş nu putea fi criminalul, propriul său ucigaş, nu ne rămîn sub acuzaţie decît două femei. Ioana şi Mariana… Să luăm măsuri? Arestarea criminalelor… sau cum să le numim?

Cei doi zîmbeau.

— Adică voi nu credeţi că una din ele este criminala? Sau le presupuneţi pe amîndouă?

M-au privit lung dar au tăcut.

— Nu-mi spuneţi nimic?

— Tovarăşe căpitan, cît despre Mariana…

— Nu putea ucide vrei să spui.

— Nu asta. Amprentele ei, acolo, nu sînt elocvente. Sînt cele vechi poate. Iar Ioana are o scuză. Făcea curăţenie.

— Ercea, Odoleanu, nimic? Nici o amprentă?

— Nimic. Şi nici alte amprente necunoscute.

— Ei băieţi. Atunci ori criminalul este o femeie, cum am mai spus, ori a lucrat cu mănuşi. La propriu spun. Că de şters toate urmele, nu a putut să le şteargă…

— Asta nu înseamnă că numaidecît Ioana sau Mariaana… Poate altă femeie care a lucrat… cu mănuşi.

— Deocamdată le considerăm vinovate. Amprentele întăresc acuzaţiile pe care le putem aduce fiecăreia. Dar nu

mi-aţi spus despre gară, ce aţi aflat?

— Nimeni nu a observat nimic deosebit marţi seara. Am întrebat atît pe navetişti, cît şi personalul haltei. Nici o figură aparte, necunoscută, nu a fost observată că ar fi luat bilet, că s-ar fi urcat în tren. Nimic din toate astea.

— Deci criminalul nu este un străin, altfel ar fi fost cît de cît reţinut de cineva ca figură, ca gest. Oricum nu s-a urcat în tren la gara T.

— Sau nu a plecat marţi seara cu trenul.

— Sau a plecat cu maşina.

— Aveţi dreptate. Sau poate că nu a plecat nicăieri. Nici cu trenul, nici cu maşina, ci pe jos, fiindcă era de aici, din oraşul ăsta, din curtea aia blestemată de care vorbea acarul pensionar.

Pentru moment n-a răspuns nimeni, fiecare urmărind firul gîndurilor lui.

— A, dar apropo, acarul Ion Matei şi-a dat cu părerea că Racoş ar fi putut fi omorît pentru aur. Că Ioana ştia ceva. S-ar putea ca în aceea casă să se mai adăpostească aur? Casa nu a fost locuită niciodată de proprietar, – el a locuit în prăvălie, – a fost permanent închiriată, nu văd rostul răscolirii acolo. Doar pivniţa, azi părăsită dar păstrată intact, ar putea fi cercetată. Folosiţi sondele stetoscopice. Cine ştie!…

— O să cercetăm pivniţa, nu aveţi nici o grijă, mă linişti Neagoe.

— Mai am încă o observaţie demnă de reţinut. Căliman s-a lăudat că ajuta la vînzarea tablourilor lui Racoş. Dar nu a recunoscut decît zece bucăţi vîndute de el. Oare numai atîtea au fost?

— Am neglijat să vă întreb tovarăşe căpitan, mă întrerupse aproape inexplicabil Petia. Nuvela pe care aţi găsit-o în atelier a fost scrisă de mîna lui Racoş?

— Expertiza a răspuns clar: da.

Capitolul XIV

Etajul patru, apartament şaptesprezece, într-un bloc nou din cartierul Cotroceni. Ora şaisprezece. Aşa ne înţelesesem la telefon. A trebuit să-i explic Mioarei Stănescu destul de mult că, în interesul anchetei, trebuie să dea nişte explicaţii referitoare la Racoş. La Silviu Racoş pe care l-a cunoscut şi cu care... M-a repezit la început, mi-a răspuns că nu ştie nimic, dar i-am precizat că în cazuri din astea, nu-i tocmeală.

Neavînd încotro, a acceptat. Deci îi sînt recunoscător că m-a scutit să o chem oficial la sediul nostru. Dealtfel m-am obişnuit să anchetez mult mai bine în casa omului, nu la sediu. Acasă oamenii sînt mai în voie, vorbesc degajat, natural. Pe cînd la sediu... e altceva. De aceea ancheta la domiciliu a dat de puţine ori greş. Sigur că nu trebuie generalizat, totul depinde de la individ la individ. Dar acum mă aflu în faţa uşii şi sun. Bing-bang. Sonerie muzicală. Există acum aproape în fiecare casă. Prea multe, mi se pare că nu mai sună plăcut. Cînd mi s-a deschis uşa m-a invadat un miros plăcut de săpun lux sau rexona. Nu de parfum.

— Tovarăşa Mioara Stănescu?

— Da. Cred că sînteţi tovarăşul ofiţer de miliţie de la telefon.

— Întocmai. Aţi ghicit. Pot intra?

Fără să-mi răspundă, mi-a făcut loc să trec. Am scos legitimaţia.

— Sînt căpitanul de miliţie Pop Virgil.

— Îmi pare bine, spuse pe un ton indiferent, şi imediat mi-a înapoiat legitimaţia, fără să o consulte.

Să vedem, ce-o să urmeze.

— Vă rog, intraţi.

O cameră mare, sufrageria probabil, în orice caz nici dormitor, nici bibliotecă sau cameră de lucru.

— Luaţi loc.

M-a invitat într-unul din cele două fotolii aflate lîngă o masă scundă de lemn lăcuit. S-a aşezat, cum era firesc, în faţa mea. Rochia de casă era cam scurtă, aşa că lăsa să se vadă prea mult pentru ochii unui bărbat intrat pentru prima dată în locuinţa ei.

Am privit-o atent. Bine făcută, aproape înaltă, brunetă, faţa prelungă, pielea albă şi ochii căprui. Buzele cam groase şi privirea puţin stranie. Iradia răutate dacă se poate spune aşa…

Mă privea lung, insinuant.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Înainte de toate vă rog să-mi permiteţi scuzele pentru deranj dar am socotit că este mai bine…

— Bine nu-i deloc, m-a întrerupt cu autoritate. Dar dacă miliţia nu se descurcă singură, atunci ce să-i faci!

Mi-am zis în sine că una din armele ofiţerului de miliţie anchetator trebuie să fie calmul. Nu-mi rămîne decît să mă conformez.

— Ca cetăţeancă a ţării ştiţi că este o datorie…

— Puteam să fiu scutită, dar acum ce mai contează! Vă rog. Aştept întrebările.

— Atunci e foarte bine, spun eu. L-aţi cunoscut pe Silviu Racoş?

— Da.

— Ştiţi că este mort?

— Da. Am citit în ziar.

M-a mirat curajul cu care minţea. De aceea, cu atît mai mult mi-am propus ca totul să decurgă aşa cum stabilisem.

— În ziar nu aţi putut citi nimic. Fiindcă nu s-a scris nici un singur cuvînt despre moartea lui Racoş, mai precis despre uciderea lui.

— Ucis?

Căzută pe gînduri, Mioara deveni fermecătoare. Dar ce ascundea capul ei aş fi vrut să ştiu.

— Dar nu este de mirare. Aşa cum era el…

— Adică?

— Schimba femeile ca pe tablouri. Şi asta ridică tot felul de probleme.

Nu-mi convenea dialogul în acest fel. Aveam nevoie de date exacte, nu de păreri personale.

— Cînd l-aţi cunoscut?

— În urmă cu doi ani. Probabil despre moartea lui am aflat din altă parte, nu-mi amintesc cînd şi de la cine. Dar

nu cred că are importanţă, încercă ea să adopte un ton şters în conversaţie.

— Are, cum să n-aibă. O să revenim la problema asta. Pînă atunci vă rog să-mi răspundeţi cît mai concret şi cît mai exact la ceea ce vă voi întreba.

— Doi ani nu este o dată exactă? Atunci l-am cunoscut. Şi de o lună nu l-am mai văzut, îmi precizează ea fără să o întreb. Apoi, după o pauză: Doar nu aveţi pretenţia să mă acuzaţi de omor?

M-am făcut că nu aud ultimele ei cuvinte.

— Cum a fost prima dumneavoastră întîlnire?

— În tren. Şi după ce mă privi un timp prin fumul de ţigară Kent, mă întrebă: Sînteţi surprins?

M-am convins că femeia avea destulă experienţă de viaţă. Cîteva din experienţele ei le-am înregistrat dealtfel de la serviciul personal al unităţii unde lucra.

Pentru că n-am răspuns, s-a simţit obligată să explice.

— În tren se fac multe cunoştinţe de acest gen. Şi în literatură sînt multe cazuri, încercă ea o îndepărtare de la subiect.

— Da. Aveţi dreptate, am aprobat-o eu mecanic.

— Deci v-am răspuns la întrebare. Ne-am cunoscut în tren. Eu veneam de la băi. Făcusem un tratament în oraşul P. iar Racoş mergea spre capitală. Şi ştiţi cum este. Ba una, ba alta, ne-am schimbat impresii, el fiind un om cult, eu poate o femeie nostimă şi... asta.

— Vreau şi alte amănunte, am spus.

— Nu ştiu dacă ne-am sărutat de prima dată, mi-a răspuns obraznic, privindu-mă drept în ochi.

M-am simţit jenat, trebuie să recunosc. Cîteva clipe am fost chiar descumpănit. După ce se aşezase picior peste picior, rochia de casă i se ridicase şi mai mult.

A rîs cu gura plină. O dantură superbă. Un rîs cuceritor. Mi-am zis în gînd că nu a avut gusturi proaste Racoş. Numai surîsul şi era suficient.

Am surprins-o că mă studia. Tot ea a vorbit. Simţea că oarecum mă domină.

— Racoş a fost un naiv. Un om căruia viaţa poate că i-a

plăcut, dar în felul lui, nu putea să nu ajungă aici.

— Aţi fost căsătorită? i-am adresat întrebarea pe care o aveam de mult în gînd.

— Da. De două ori.

— Numai? încerc eu o glumă, după care mi-am revenit complet.

Mi-a aruncat o privire înfiorătoare. Era croită să fie o femeie care să treacă din mînă în mînă. A continuat să mă privească aşa pînă a găsit răspunsul pe care l-a considerat potrivit.

— Închipuiţi-vă că numai de două ori am fost căsătorită, dar am mai cunoscut şi alţi bărbaţi, mi-o trînti ea.

— Asta nu interesează în ancheta noastră, am precizat eu pe un ton destul de aspru. Este o informaţie inutilă.

— Inutilă în nici un caz, totuşi, dacă aşa doriţi, aşa să fie… o scăldă ea în două ape.

Spre surprinderea mea, – e încă tînără –, şi-a pus ochelari.

— De aproape văd bine totul. La depărtare… nu vă interesează şi asta? întrebă ironică.

Nu i-am răspuns. M-am mulţumit doar s-o privesc cu destulă severitate.

— Deci, prima dată eram studentă. În primul an, în oraşul C. Aveam numai nouăsprezece ani. Acolo am început facultatea. Tatăl meu era medic, pe atunci trăia încă. Locuia în oraşul P. Cîştiga bine şi îmi trimitea bani nici mulţi, nici puţini, dar suficienţi pentru mine. O dată, în vacanţa de iarnă, acasă, în timp ce discutam de toate, i-am cerut sfatul dacă pot să-mi încep viaţa. Viaţa intimă. Mi-a răspuns indiferent că da. De fapt, cu două săptămîni înainte, un coleg de grupă mi-a fost primul bărbat. Era drăguţ, dar prea copilăros. Dacă l-aş fi cerut în căsătorie…

— Se putea?

— Credeţi că femeile sînt alese? Aş! Ele aleg bărbaţii. Puteam să întemeiem o familie onorabilă, dar felul lui de a gîndi şi privi totul sincer, deschis, m-a făcut să mă despart de el şi în anul doi să mă căsătoresc, de data asta legal, cu un alt coleg de facultate.

— Ştia de celălalt?

— Ştia. Dar nici nu i-am ascuns nimic. Nu avea nici o raţiune. Am stat împreună un an. Am trecut în anul trei. Nu-mi mai plăcea. Era beţiv. Ştiţi cum este un om beţiv?!

— Depinde… am spus evaziv.

— Era ca un drogat. Nu mai ştia nimic, ce făcea… Pleca mereu în oraş, iar seara venea în aşa hal încît eram nevoită să-l dezbrac, să-l culc, să-l spăl, mă rog… Era îngrozitor.

Buzele îi tremurau cînd povestea. Să-i fie teamă de ceva? Să fie amintirea?

— Trebuia să termin cu el. Şi asta am şi făcut. Divorţ în regulă, mai ales că pe atunci totul se termina mult mai repede.

— Pronunţat în favoarea…

— Lui. Motivele: proastă gospodină, nu mă îngrijesc de casă, nici măcar nu-i pun la dispoziţie notiţele de la cursurile universitare şi alte mărunţişuri de care azi îmi este scîrbă.

Mă gîndeam cît de mulţi bărbaţi trebuie să fi cunoscut această femeie cu felul ei de a fi.

— Mă condamnaţi?

— Nu, n-ar avea rost.

Şi-a potrivit ochelarii pe nas, a aprins o nouă ţigară şi, după o scurtă tăcere, reluă dramatica ei povestire.

— Nu mai era cazul să rămîn în C. Anul trei era pe terminate, aşa că anul următor l-am început la I., unde mă transferasem şi unde am cunoscut un inginer constructor, mai precis student la politehnică. M-am căsătorit.

— Legal?

— Da, la sfat.

—?!

— De ce să nu fiu sinceră? L-am iubit. Eu sînt femeia care face iute pasiuni. Pasiuni puternice.

— Care se pierd tot aşa de repede…

— Ce ştiţi dumneavoastră tovarăşe căpitan? Şi parcă încerca un fel de compătimire la adresa mea. Cum vă spuneam, la început, îl iubeam. Altfel nu mă căsătoream cu el. Dar necazurile au venit repede. Terminasem facultatea

şi făceam, naveta într-un mic orăşel aproape de I. Soţul meu era încă student, dar în loc să înveţe, s-a apucat de beţie şi de cărţi. Este drept că mă aştepta zilnic la gară, că uneori mă primea cu flori, dar era însoţit întotdeauna de prieteni, cu care pleca şi de la care revenea în zori. Beat bineînţeles. Şi asta nu se întîmpla o zi-două din săptămînă, ci în fiecare zi, chiar şi duminica. O asemenea situaţie nu putea fi suportată de nici o femeie.

— Totuşi, nu v-aţi dat seama înainte că-i place să bea? Fiindcă bănuiesc că nu mai voiaţi să vă căsătoriţi din nou cu un beţiv.

— Nu mi-am dat seama. Mi-a ascuns pentru început...

— Nu cred că aşa ceva se poate ascunde. Dar, mă rog...

— Aşa stînd lucrurile, m-am decis să-l părăsesc. Să mă despart de el. Hotărîrea era luată. Rămînea să o pun în practică. Amînam mereu, pînă într-o zi, cînd am cunoscut un medic. Făcea naveta cu mine. Era despărţit de soţie...

— Deci tot în tren.

— Tot.

— Era chiar despărţit?

— Definitiv nu.

M-a privit cu ură. Avea atîta răutate în ea, în acel moment, încît nu mai putea să şi-o ascundă.

— După ce l-am cunoscut mai bine, s-a hotărît să divorţeze, apăsă ea pe cuvinte. Deci am distrus un cămin. Singurul, din bărbaţii pe care i-am cunoscut numai ăsta era însurat. Şi dacă vreţi să ştiţi, în timp ce el divorţa, eu eram încă măritată.

— Eraţi tot împreună cu inginerul?

— Eram, dar pentru scurt timp. Fiindcă îmi propusesem să plec în concediu la mare cu medicul şi pe urmă să rezolv.

— Şi inginerul?

— Trebuia să înveţe să-şi termine facultatea. Nu mă mai interesa.

— Poate era mai bine dacă îl ajutaţi.

— Ce să-l mai ajut. Nu mă mai lega nimic de el. De-abia aşteptam să plec în concediu împreună cu medicul, pe

care-l consideram soţul meu. Între timp a fost internat la spital pentru dezalcoolizare.

— Soţul legitim?

— El, bineînţeles. Şi după concediu am plecat împreună cu medicul în oraşul F. de unde iniţial făceam naveta. Divorţul l-a intentat soţul meu legitim, cum spuneţi dumneavoastră, peste cîţiva ani. M-a acuzat că am plecat cu un alt bărbat, că am părăsit domiciliul conjugal, că aşa şi pe dincolo, cum se obişnuieşte în asemenea situaţii.

— Da, sigur, am aprobat-o.

Şi-a aprins o altă ţigară, şi fără să mă privească, a continuat.

— După ce ne-am despărţit prin divorţ, eu am rămas împreună cu medicul, cu care dealtfel am stat zece ani.

— Zece ani?

— Da. O viaţă de om, nu?

Am evitat să-i răspund.

— După zece ani a intervenit din nou…

— Despărţirea.

— Da, însă acum nu mai eram eu de vina. Se încurcase el cu alte femei.

— Şi dumneavoastră cu Racoş.

În privirea ei nu mai era răutate, ci nedumerire. A continuat cu un glas molatec, lipsit de vlagă.

— Cam aşa. Ne mutasem în ultimul timp în capitală. Medicul într-o comună apropiată, eu aici, la unitatea unde lucrez şi acum.

— Necăsătoriţi, nu?

— Necăsătoriţi. Pentru că divorţul meu s-a terminat tîrziu, cînd o căsătorie cu medicul nu mai era posibilă.

— Aşa că a apărut Racoş în viaţa dumneavoastră.

— În mare aşa a fost. M-am despărţit de doctor. Poate dacă nu era Racoş ne împăcam.

— Credeţi?

— Da. Ne împăcam.

Lucrul acesta îl verificasem. Împăcarea nu mai era cu putinţă. Medicul mutat în oraşul P. se căsătorise între timp cu o turistă stabilită în felul acesta la noi în ţară. Era

imposibil să nu fi ştiut acest lucru Mioara. Partida Racoş devenise pentru ea pasiunea adevărată. O interesa situaţia lui materială? Intuise că pictorul are talent şi că va cîştiga bine? Îl considera o partidă bună pentru ea?

— În definitiv, de ce vă spun eu toate astea? se întrebă ea cu prefăcătorie. Sînt intimităţi care chiar pentru o anchetă a miliţiei nu trebuie dezvăluite.

Adevărul este că înainte de a se întreba ea mă întrebasem eu. Ce urmărea cu sinceritatea ei voită? Să mă convingă că spune adevărul. Ba, poate mai mult, să mă facă să renunţ? Oare are ea legătură cu uciderea lui Racoş? E adevărat că-i o femeie practică, care nu trăieşte cu visuri şi nici măcar nu şi le făureşte. Nu putea însă să fi urmărit atît de puţin: florile de mină, eventual şi încă alte cîteva lucruri de preţ, O femeie ca ea mizează pe mult mai mult. Să-l fi ucis din ură, din gelozie? Greu de crezut.

— În cazuri de crimă, intimităţile îşi au utilitatea lor, am motivat-o eu. Vorbiţi-mi de Racoş. Cum a intrat în viaţa dumneavoastră?

— L-am cunoscut în tren, v-am spus, cînd veneam din staţiunea P., eram deja despărţită de doctor.

— Medicul nu se afla cumva transferat în aceeaşi staţiune?

De data asta mi-a zîmbit arătîndu-şi dantura albă, strălucitoare.

— Vreţi să mă convingeţi că nu l-aţi văzut? Că despărţirea era definitivă?

— Despărţirea era. Dar el nu lucra la spitalul balnear, unde făceam tratament, ci la cel obişnuit, aşa că nu pentru el mă dusesem acolo. Şi după o pauză: Aţi ghicit tovarăşe căpitan. Un reumatism vechi care mă jena m-a determinat să merg în staţiune, dar şi gîndul că el fiind acolo, poate îl voi determina să revină.

— Curios lucru. Te desparţi de un om, apoi cauţi să revină...

— Nu-i nimic curios. Ne-am despărţit. Din vina lui. Prea multe femei. Treptat mi-am dat seama că era totuşi un om bun pentru mine. Nu mă refer numai la profesie, dar şi

aşa... Era manierat, fără a fi exagerat, cult... apoi cei zece ani petrecuţi împreună mă făceau să regret prima pornire şi de ce nu, să încerc să-l aduc acasă. Dar vroiam să decurgă totul de aşa natură încît să pară că de fapt el venea la mine şi nu invers.

— Şi?

— Şi. N-am reuşit. Pierdusem partida. Nici nu eram bine despărţiţi şi el deja se încurcase cu o balerină, o femeie de nimic, care l-a stricat de tot. Şi ceea ce-i mai trist este că am făcut un lucru pe care nu mi-l iert niciodată: am încercat să stau de vorbă cu noua lui prietenă, balerina, să o determin să renunţe. Totul a fost zadarnic. Pentru o femeie culeasă de pe drumuri ca ea, medicul reprezenta mult prea mult. Şi apoi avea acelaşi drept ca şi mine, pentru că nu eram soţia medicului. Exista însă pentru mine o vechime de zece ani şi în orice căsnicie, chiar aşa cum a fost a noastră, contează.

— Nu întotdeauna contează. Doar v-aţi convins.

— Nu fiţi rău.

Nu eram deloc rău, i-am spus adevărul.

— De fapt vroiam să spun că o prietenie ruptă se reface cu greu, m-am corectat. Deci v-aţi despărţit de doctor şi şansele de a vă împăca s-au spulberat încă de atunci.

— Întocmai.

— Mai ştiţi ceva despre el?

— Nu mult după despărţire am aflat că a avut un accident de maşină din care a scăpat totuşi uşor. Maşina s-a făcut praf. Apoi n-am mai aflat nimic despre el.

— Mda... Să revenim la Racoş. Unde vă întîlneaţi cu el? am întrebat-o pe un ton plin de siguranţă.

— Venind prin capitală, a început să mă viziteze. Destul de des, cu toate că aveam impresia că mai are relaţii intime şi cu altă femeie.

— Sau femei.

A tăcut cîtva timp.

— Nu cred. Nu era omul să meargă pe prea multe poteci deodată. Dar cel puţin o femeie tot mai exista în viaţa lui.

— Aţi discutat cu el despre aşa ceva? I-aţi spus impresia

dumneavoastră?

— Da. Atunci cînd m-a cerut în căsătorie.

— A făcut acest lucru?

— Înainte de a ne despărţi, aproximativ cu trei luni înainte.

— Bănuiaţi despărţirea, fiindcă probabil aţi refuzat cererea în căsătorie, am mers eu în avans.

— Nu bănuiam atunci despărţirea. Cît despre cererea în căsătorie, ei bine, contrar părerii dumneavoastră, vă asigur că nu aveam de gînd să refuz. Vroiam numai să o amîn.

— Nu-l cunoşteaţi destul?

M-a străpuns din nou cu privirea.

— Ba da. Altceva era la mijloc. Avea un băiat în liceu. Trebuia să intre la facultate.

— Şi?

— Nu-mi surîdea faptul că trebuia să-l întreţin.

— Asta o făcea Racoş.

— Cu ce cîştiga el şi aşa destul de modest, însemna practic că povara venea pe umerii mei.

— Băiatul avea o pensie de la mama lui.

— Atunci nu avea. Maică-sa trăia.

Acest moment a devenit crucial pentru mine. Unele lucruri începeau să mi se limpezească.

— Racoş cîştiga totuşi cu pictura, cu… şi am lăsat-o în suspensie intenţionat.

— Cu pictura lui? Palavre. De-abia scotea cîteva sute, hai, să zic, două mii de lei pe lună. Asta ajungea doar pentru cheltuielile de fiecare zi.

— Să-mi fie iertat, dar nu cred că ştiind situaţia financiară a lui Racoş aţi acceptat o prietenie de doi ani.

— Nu a fost de doi ani. A durat mult mai puţin. Şi apoi erau şi unele perioade cînd a cîştigat mai mult. În afară de asta, era convins că lucrînd, va izbuti să înlăture sărăcia. Era sărac, ce mai!

— Nu pricep. Vă referiţi la bani lichizi, nu?

— Şi la bani. Şi la tot. Racoş nu avea nimic. Cît despre perspective, la început m-am îmbătat şi eu de vise. Poate pentru că îl iubeam. Cum vă spuneam, m-am hrănit cu

himere crezînd ce-mi spunea aproape zilnic. Că în curînd vom fi bogaţi, că el va fi un om mare, mă rog... Visuri deşarte. La un moment dat am înţeles că nimic nu va fi din toate astea. Şi eu sînt o femeie ambiţioasă. M-a costat destul de mult.

— Despărţirea a venit... de la sine, după cîte înţeleg.

— De la mine. După o discuţie, într-o seară, cînd am refuzat să mă culc cu el. Nu-mi mai plăcea, nimic nu mă mai atrăgea la el. Să fiu sinceră, chiar mă incomoda.

— Adică?

— Nu mai puteam să-l accept. Ce rost avea să stau lîngă un om care pentru viitor nu reprezenta nimic? Ce să mă mai încînte la el? Viaţa cere şi trăire imediată.

— Şi l-aţi părăsit, am tras eu concluzia.

— Adică l-am făcut să renunţe. Să mă lase liberă.

— De mult?

— De două-trei luni.

— Pe femeia cealaltă, cu care presupuneţi că Racoş întreţinea relaţii, aţi cunoscut-o?

A stat cîteva clipe pe gînduri.

— Nu. Am spus doar că am bănuit în unele momente că ar avea pe cineva. Mai tîrziu eram convinsă de asta, dar nu mă mai interesa.

— La Racoş acasă, la T. aţi fost vreodată?

— Niciodată.

Răspunsul a venit cu multă promptitudine.

— Dar în oraşul T. aţi fost?

— Am fost... o singură dată. Eram împreună cu el. M-a invitat la restaurant. Asta a fost tot. Ba nu, am vizitat şi muzeele, muzeul tiparului, al cărţii vechi, atelierele de creaţie. De asta m-a invitat, ca să cunosc oraşul.

— Şi aţi putut să nu vă duceţi acasă la Racoş? V-a lăsat? Doar eraţi împreună, încă în relaţii bune.

— M-a chemat. Dar de dus nu m-am dus. M-am întors în capitală.

— Trebuie să fi fost o cauză.

— Poate că a fost. Era către sfîrşitul relaţiilor mele cu el, cînd nu mă gîndeam serios să ne despărţim, dar nici să

continui nu prea vroiam. Ori dacă mă afişam…

— Dar lumea ştia doar.

— Una este să vorbească, alta este…

— Tot una. În ce vă priveşte pe dumneavoastră.

M-a privit într-un anume fel. Apoi a închis ochii, a clipit din pleoape, după care a aprins o nouă ţigară.

— În orice caz nu am fost acasă la Racoş.

Deci lucrul ăsta ţine să-l precizeze.

— Asta rămîne să o dovedim.

— Dumneavoastră?

Am ocolit răspunsul cu o întrebare.

— Acum, cînd Racoş este ucis, îl regretaţi?

— Nu, a răspuns ca electrizată, dar imediat a regretat răspunsul. Adică… împreună nu mai puteam să fim, aşa că…

— Mă gîndeam la faptul că Racoş era un om capabil. Picta, făcea grafică, avea colecţii de artă şi alte colecţii şi, în plus, se pricepea şi la literatură. Astea toate n-au însemnat pentru dumneavoastră nimic? Nici măcar atunci cînd aţi fost împreună?

— Ceea ce am avut de spus am spus. Nu mai am nimic de adăugat sau vreţi neapărat să mă prefac că-mi curg lacrimile, că regret, spunînd că Racoş era singurul om care m-ar fi făcut fericită, că fără el, acum, lumea mi se pare imposibilă, că mă voi omorî, că aşa şi pe dincolo. Nu pot. L-am iubit cît l-am iubit, apoi a fost ceea ce ştiţi.

— Ceea ce ştiu!…

— Şi mai este ceva, tovarăşe căpitan. Racoş nu era un om de casă. Cînd îţi era lumea mai dragă, el cădea pe gînduri. La ce se gîndea? La viaţa lui trecută? La copilul lui? Nu ştiu. Oricum, părerea mea este că prea multă importanţă acordaţi acestui caz. Racoş în sus, Racoş în jos. Că a murit, că a fost ucis, cum spuneţi dumneavoastră, mă rog. Cercetaţi şi descoperiţi, dacă într-adevăr aşa este, pe criminal. Eu cred că v-am spus totul şi repet că nu mai am nimic de spus. De aceea vă solicit ca să încheiem discuţia.

Poate că într-un fel avea dreptate.

— Tovarăşa Mioara, puţină răbdare. În general aţi spus

multe, nu atît despre Racoş, cît mai ales despre dumneavoastră, ceea ce este şi bine şi nu prea. Aţi ocolit sistematic să-mi dezvăluiţi unele treburi ştiute, mă refer la perioada pe care aţi petrecut-o împreună cu Racoş, asta nu este bine. Nu văd ce v-ar fi deranjat dacă le-aţi fi făcut cunoscute. Pentru că despre altele aţi vorbit chiar cu lux de amănunte. Nu văd raţiunea păstrării unor secrete, dacă le putem numi aşa, cu privire la viaţa lui Racoş, la comportarea sa, în final, la comportarea dumneavoastră, amîndurora. Nu pot să cred că nu aţi purtat diferite discuţii care erau interesante pentru amîndoi, să zicem în jurul artei, literaturii, uneori chiar în jurul creaţiilor lui. Ne interesează şi asta.

— Tovarăşe căpitan, mă credeţi sau nu, acest lucru contează mai puţin pentru mine. Părerea dumneavoastră cum că nu v-am spus totul, că am ocolit unele răspunsuri, fără să vă jignesc, repet, părerea aceasta vă aparţine. Că se purtau discuţii între noi referitoare la cele mai diverse aspecte ale culturii, de la ştiinţă pînă la literatură, asta a reieşit de la sine. Ce să vă destăinui mai mult? Ce anume se discuta concret? Păi cel mai bine ar fi să mă gîndesc despre ce anume nu am discutat. Fiindcă de împărţit firul în patru l-am împărţit de multe ori şi în multe ore şi zile de discuţii, mă refer adică la problemele teoretice. Dar de realizat practic nu realizam nimic. Numai vise şi vise, cu care eu m-am hrănit un timp, apoi a trebuit să iau o hotărîre, pe care o cunoşteaţi chiar înainte de a veni la mine, în acest apartament.

— Mă interesează totuşi ce scria Racoş, cum scria, nu sînt lămurit încă asupra talentului lui literar. Avea sau nu talent? Pentru că să fii şi pictor şi scriitor nu mi se pare chiar atît de simplu. Au existat şi există şi alţii, dar aici întîmplîndu-se ce s-a întîmplat... nu ne poate fi indiferent.

Discuţia a fost întreruptă de sunetul soneriei. Primul gest a fost să mă ridic şi să mă duc spre uşă, Apoi am lăsat totul să decurgă cum va crede de cuviinţă Mioara. A observat desigur gestul meu, ezitarea mea, şi mi-a spus într-un ritm precipitat:

— Nu vă deranjaţi. Trebuie să fie cineva apropiat. Alţii nu mă vizitează. Şi se îndreptă spre uşă.

Am auzit cheia răsucindu-se şi în micul hol de la intrare, separat acum prin uşa închisă de la camera unde mă aflam, am simţit prezenţa încă a unei persoane, pe care o bănuiam bărbat. În secunda următoare, fără nici o bătaie în uşă, cum se obişnuieşte, bărbatul a intrat urmat de Mioara.

— Deranjez? o întrebă, văzîndu-mă, chiar dacă întrebarea nu-şi avea rostul. Mioara îi spusese desigur despre prezenţa mea în camera alăturată.

Era un bărbat potrivit ca statură, grăsuţ, cu capul rotund, cu părul tuns scurt, încît cu greu puteai să observi începutul de chelie. Mioara îl privea indiferentă. Făcu recomandarea de rigoare.

— Este prietenul meu. Domnul Constantin Condurache.

Şi către el, adresîndu-i-se cu o voce molatecă dar autoritară.

— Ia te rog scaunul pliant din debara. Nu ne deranjezi deloc. Dînsul este – şi m-a arătat cu mîna, deşi nu era nevoie de un asemenea gest – căpitan de miliţie. A avut unele chestiuni de discutat cu mine. Am ajuns să devin o femeie enigmatică pentru tine, domnule Condurache!

A accentuat „domnul Condurache “, într-un fel plăcut, dulce, ca şi cum s-ar fi adresat cu Costele, sau mai ştiu eu cu ce diminutiv de acest fel. Prietenul nu părea prea stînjenit de prezenţa mea. N-a scos nici un cuvînt îndeplinind în cel mai conştiincios mod indicaţiile date de ea. Şi-a adus scaunul pliant, l-a aranjat alături de fotoliul prietenei sale şi... în acest moment, a sunat telefonul. Era aşezat chiar jos, pe covor, alături de fotoliul ocupat de Mioara.

— Alo!...

Era un alo profesional, asemănător vestitelor fete de la telefoane.

— A... cu tovarăşul căpitan doriţi... Vă caută colegul, nu s-a recomandat, a spus către mine.

Ştiam sigur că nu putea să mă caute nimeni. Neagoe, care mă însoţea în capitală, era la curent cu totul. Ştia cînd

anume mă aflu la Mioara Stănescu acasă ca să discut despre moartea lui Racoş. Pentru nimic în lume nu m-ar fi chemat la telefon să mă deranjeze. Altcineva nu ştia de vizita mea, la această oră, aici... M-am gîndit imediat dacă în caz de pericol pentru mine aş putea face faţă singur. Fără să schiţez nici un gest, nici o mişcare, am răspuns.

— Pe mine nu mă poate căuta nimeni aici, Şi ca să fiţi sigură, vă rog verificaţi că a şi venit tonul.

S-a conformat în cel mai natural mod.

— Fantastic... Aşa este, a venit tonul. Pentru că nimeni nu a cerut nimic, nu a vorbit nimic, eram convinsă că telefonul este pentru dumneavoastră, că e ceva secret. Scuze.

Era momentul să plec. M-am ridicat din fotoliu, i-am salutat printr-o înclinare a capului şi fără a-mi cere nici o scuză, m-am retras spre ieşire.

— Pentru astăzi vă mulţumesc. Nu este exclus să mai purtăm totuşi o discuţie, am precizat eu.

Am părăsit apartamentul coborînd de data aceasta scările pe jos. La orele optsprezece şi jumătate trebuia să mă întîlnesc cu locotenentul Neagoe. Urma să luăm masa de seară împreună. Alesesem restaurantul „Select “ aşezat în inima capitalei. Şi fiindcă mai aveam la dispoziţie douăzeci de minute, timp mai mult decît suficient, nu mă grăbeam. Conduceam maşina încet, aproape stînjenind circulaţia, care însă, la acea oră, nu era intensă. Neagoe stătea la o masă alături de colţul orchestrei acum fără orchestranţi, aproape de nişte separeuri drăguţ executate. Dealtfel, deşi nu era ora înaintată pentru cine avea de gînd să-şi petreacă seara la un local, curios, erau multe mese libere. Ce-mi plăcea mai mult era lipsa fumului de ţigară. O temperatură plăcută, spre deosebire de frigul acelei seri de toamnă pe care îl simţeai afară.

— Ceva nou? m-a întrebat locotenentul înainte chiar de a mă aşeza bine pe scaun, dar după ce ne salutasem cordial, ca de obicei.

— Da. Întrevederea a fost mai mult decît necesară. Tu ce-ai aflat?

— Manuscrisul nu a fost predat la nici o editură.

Şi după o mică pauză.

— Vreau să vă spun ceva. L-am invitat aici pe Adrian, fiul lui Racoş. Vine chiar acum spre noi. Am greşit?

— Deloc. Nu aveam în plan să vorbim şi cu el? Şi mi-am îndreptat privirea spre tînărul care deja ajunsese lîngă masa noastră.

Era destul de înalt, şaten, ochii albaştri. Părul tuns scurt, ca la armată. Cînd s-a apropiat de masa noastră, s-a oprit la mică distanţă, în picioare, aşteptînd.

— Te rog vino la masă, ia loc. Sînt căpitanul de miliţie Virgil Pop. Pe tovarăşul Neagoe îl cunoşti.

— Da, îl cunosc. Şi s-a aşezat destul de timid pe scaun. În mîna stîngă avea o carte şi un pacheţel, pe care le-a aşezat cu gesturi liniştite dar sigure pe masă, uitîndu-se la mine parcă jenat.

— Îmi place să citesc literatură, s-a motivat el, deşi sînt student la altă facultate...

— Dar asta este foarte bine.

— Credeţi că vă pot fi de folos cu ceva? m-a abordat imprevizibil.

Avea o privire melancolică. Era copil încă şi deja trăise drame care pe alţii îi distrug psihic pentru totdeauna. Făcuse armata, urma o facultate, avea grijă singur de el. Doar el rămăsese din familia Racoş. Ce forţă interioară trebuie să aibă acest băiat ca să reziste, ca să-şi menţină echilibrul!

— Adriane, mă adresez eu pe un ton cald, familiar, vrem să ştim părerea ta. Crezi tu că tatăl tău avea duşmani? A putut cineva să-l omoare din duşmănie, din invidie?

— De invidiat îl invidiau unii. Am auzit şi eu cîte ceva. Dar nu cred că din cauza asta a putut cineva să-l omoare.

— Nu bănuieşti pe nimeni?

— Nu. Nu pot să bănuiesc absolut pe nimeni. Pentru că nu ştiu de ce a fost omorît. Cunosc stadiul cercetărilor de la tovarăşul Neagoe.

I-am cuprins umărul ca într-o îmbrăţişare.

— Sînt convins că de va fi nevoie şi este, cu siguranţă,

nu vei precupeţi efortul de a ne ajuta. Uite ce putem face... Dumneata împreună cu Neagoe veţi „verifica“ la, cooperativa „Deservirea” şi la alte unităţi cu birouri de copiat acte dacă romanul nu a fost predat pentru dactilografiere. Neagoe ştie cum se procedează. Pe de altă parte, l-am informat pe locotenent, i-am propus lui Traian Gruia, nepotul lui Ilarie Băileanu, şi a acceptat, să facă acelaşi lucru. Va însoţi un ofiţer din cadrul miliţiei C. Birourile de copiat acte, adresele lor, le aveţi aici.

Şi le-am înmînat lista.

— Jumătate vă revine vouă, cele notate, cealaltă jumătate lui Traian Gruia şi ofiţerului respectiv. De ce apelez la dumneata? m-am adresat tînărului Racoş. Nu numai pentru că ştii foarte bine despre ce este vorba, dar poţi cel mai repede şi mai sigur să recunoşti scrisul tatălui dumitale. Cît despre Traian Gruia este singurul care a văzut manuscrisul.

L-am privit din nou pe Adrian şi mi-a trebuit să fac un efort ca să nu-mi trădez emoţia. El era însă calm şi blînd. Tîrziu a înclinat capul şi apoi uitîndu-se la mine a spus:

— Bine.

După cîteva zile, stînd în fotoliul din biroul meu, aşteptam ca Neagoe să dea citire primelor pagini din romanul în manuscris al lui Racoş, intitulat *Taina.*

Manuscrisul fusese identificat şi ridicat de la unul din birourile de copiat acte. Deci avusesem dreptate. Condurache – recunoscut de dactilografă după fotografia care i-a fost arătată – predase manuscrisul la maşină. Totul era clar.

— Ajunge Neagoe, l-am întrerupt la un moment dat pe locotenent, m-am lămurit că romanul este un capitol de mare luptă din istoria ţării noastre.

Personalitatea lui Racoş îmi apărea acum într-o nouă lumină. Iată de ce uneori se retrăgea în gîndurile lui, iată de ce stătea zile întregi în casă.

Mi-am adus iarăşi aminte de cuvintele fostului meu şef. Dar oricîtă bunăvoinţă aş avea, nu pot să acord celor ce-au ucis nici o circumstanţă atenuantă.

Capitolul XV

Ne aflam în cabinetul şefului meu, al nostru, colonelul Preda, derulam filmul întregii acţiuni, firesc, în prezenţa întregii noastre echipe. Nu era cald, eram îmbrăcat civil, cu un singur pulovăr de bumbac, dar simţeam că mă înăbuş stăpînindu-mi cu greu emoţia. Broboane de sudoare îmi şiroiau pe frunte. A venit momentul să vorbesc.

— Cîteva lucruri reieşite din anchetă m-au făcut să-mi îndrept atenţia nu spre locatari, vecinii lui Racoş, nici spre prietenii lui, ci spre alţii, simple cunoştinţe. Să mă explic. Cei din preajma lui Racoş, printre care-l socotesc şi pe Traian Gruia, chiar şi prietenii de pahar pe care în ultimul timp – poate presimţirea dinaintea morţii –, pictorul îi părăsise, ştiau despre el lucruri precise. Că are lucrări bine cotate, dar nu cine ştie ce, au spus unii, două tablouri originale semnate de Aman, deosebit de valoroase, o colecţie de flori de mină, de mare preţ dar greu de plasat şi mult mai greu de preţuit de profani. Dacă Racoş ar fi fost omorît de unul din aceştia, în primul rînd ar fi dispărut tablourile, Amanii. Lucrul cel mai preţios.

— Bine dar florile de mină au dispărut!

— Tocmai asta este. Ne-am învîrtit mult în jurul lor. Numai atunci, în momentul cînd am ajuns la concluzia că florile de mină au dispărut doar ca să fim duşi în eroare, atunci realitatea a început să prindă contur. Pe de o parte, asasinul, găsindu-le, nu a putut renunţa la ele, şi asta a însemnat un corp delict, pe de alta, a urmărit pur şi simplu să deruteze.

— Pe moment a reuşit.

— Chiar pentru mai mult timp, ca să fim autocritici.

— Cît despre aurul îngropat, acarul Matei a avut dreptate. Ioana, dacă era sinceră cu noi, ne dezvăluia de la bun început totul.

— Nu cred să fi ştiut mare lucru, tovarăşe colonel. Dacă ştia, avînd posibilitatea de a pătrunde în casă la Racoş, şi la

fel în curte şi în pivniţă, făcea ce făcea şi îl lua.

— Poate că ai dreptate. În orice caz, nu v-am spus pînă acum, dar vă comunic în momentul de faţă că în pivniţele casei cîrciumarului Oprescu, au fost găsite optzeci de monede de aur. Monede jubiliare emise în anii 1939 şi 1940. Aveţi aici una, ca model, reprezentînd efigia regală de atunci. Diametrul de 21 milimetri şi greutatea de 6,5 grame aur. Pe revers, două ghirlande aşezate în poziţie inversă, şase scuturi cu stemele ţării Româneşti, Moldovei, Dobrogei, Transilvaniei, Olteniei şi ale casei regale, şi datele simbolizînd aniversarea. Moneda are o valoare nominală de douăzeci de lei. Toate sînt deci o adevărată comoară. Peste o jumătate de kilogram de aur. Acum ştim că nu aurul a fost motivul uciderii lui Racoş.

— Nici asasinul măcar nu ştia de acest lucru.

— Mult ne-a încurcat, de fapt, în anchetă Ioana, ea ne-a făcut să nu găsim de la început drumul cel bun.

— În momentul de faţă, cînd cunoaştem mobilul crimei, putem să ne-o explicăm uşor. După moartea soţiei sale, ştim că Racoş a rămas dezamăgit, într-o stare deprimantă. Mariana Tătulescu poate nu a încercat destul sau nu a reuşit să-l scoată din impas, Racoş scăpînd de sub influenţa ei, încurcîndu-se între timp cu Mioara Stănescu. Este clar că Mioara la un moment dat i-a impus pictorului să muncească mai mult ca să cîştige mai bine, l-a îndemnat chiar să scrie ceva, tot pentru bani. Văzînd că Racoş nu ajunge la rezultatele scontate de ea, şi poate şi de el însuşi, care, probabil ar fi vrut să-i îndeplinească dorinţele, asociindu-se cu Condurache a trecut la crimă şi furt.

— Apariţia lui Condurache, interveni căpitanul, mi-a dat de la început o senzaţie stranie. Însă Mioara avea nevoie de un asemenea om: răutate, sete de viaţă uşoară, trăire cu orice preţ a momentului şi dacă se poate, fără muncă, fără nici un efort. Condurache a devenit totul pentru ea, asta după ce a schimbat atîţia. Locotenentul Neagoe ne-a informat. Un pictor ratat. Deşi are Institutul de artă de trei ani, nu a încercat nici măcar să se angajeze ca profesor. În ultimul timp practică meseria de şofer pe taxi şi cîştigă

suficient ca Mioara să fie mulţumită. În timpul liber o plimbă, cu maşina lui, prin toate locurile pitoreşti din ţară. Banii însă au o limită. Aşa le-a venit ideea…

— Cu telefonul de la Mioara ce a fost?

— Un consemn. Condurache ştia de vizita mea, spuse căpitanul Pop. Mioara îi telefonase, fără îndoială. El a luat măsuri de precauţie punînd pe cineva să dea telefon, în timpul conversaţiei mele cu Mioara, pentru a afla dacă eu sînt singur sau însoţit. Jocul a fost următorul: dacă mă dă pe mine la telefon, înseamnă că eram singur.

— Consemnul a fost de fapt o greşeală, spuse colonelul, ca şi ostentativa sinceritate în anchetă a Mioarei, pentru că un căpitan de miliţie cu experienţa lui Virgil Pop nu putea să nu intuiască adevărul, sau măcar o parte din el. Dar continuă, căpitane.

— Neagoe ştia că sînt acolo… nu eram în pericol totuşi.

— Nu-i chiar aşa. Atacul putea fi prin surprindere.

— Însă criminalii erau prea siguri de ei. Se credeau în afara oricăror bănuieli. Aşa că am avut puţintel noroc.

— Şi… fără noroc?

— Făceam faţă.

— E adevărat, te cunoaştem cu toţii, mă refer la forţa dumitale fizică, puteai să te aperi. Dar nu uita ce ne-a relatat Neagoe. Condurache a fost campion în anul 1963 la judo. Şi ştim cum a fost ucis Racoş. Procedeul, la început, ni s-a părut destul de bizar. Legătura cu Condurache a făcut lumină. Strangulare cu mîna liberă, o aşa numită Hadaka-Jinie. Racoş nu se putea apăra. Ar fi trebuit să cunoască acest „joc“. Pentru a se degaja de asasin urma să se apuce cu ambele mîini de partea exterioară a mînecii drepte a atacantului, trăgînd energic în jos şi înainte, ca să se creeze un spaţiu liber şi să anihileze astfel acţiunea braţului drept al acestuia.

— Chiar dacă ar fi ripostat, era într-o poziţie nefavorabilă, pe scaun.

— Oricum, tot nu putea face nimic. Condurache este imbatabil.

— Am putea chiar să precizăm acum cînd i-a venit

Mioarei ideea de a-l ucide pe Racoş. Singură a declarat că aproximativ cu opt zile înainte de a fi asasinat pictorul, se afla împreună cu el în oraşul T. Nu a recunoscut că a mers acasă la Racoş. În realitate ea l-a vizitat şi nu pentru prima dată, a văzut stadiul în care se găseşte cartea şi a luat hotărîrea pe care o ştim.

— Nu am lămurit totuşi exact ce-a fost cu scrisoarea.

— Ei, dar este limpede! Au urmărit să ne ocupăm mai mult de moartea soţiei pictorului şi mai puţin de a lui.

— Aţi depistat maşina de scris, locotenente?

— Condurache a împrumutat-o de la o cunoştinţă, un pictor decorator din capitală. La el am ajuns cercetînd tot anturajul lui Condurache şi al Mioarei. Am luat probe fără ca cel în cauză să bănuiască. Apoi l-am întrebat şi ne-a confirmat totul.

*

Afară cădeau primii fulgi de nea. Prin ani străbăteau sunete de zurgălăi, nechezat de cai, tropot de copite. Amintiri. Simţeam cerul întunecat, coborît, negru, şi în această tăcere care s-a lăsat brusc după încheierea misiunii „Taina“, auzeam aievea foşnetul fulgilor de nea. Iarna bătea la uşă şi albul ei îl doream mai repede să şteargă petele negre ale întunericului.